

fidh

LDDHI

جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران

(عضو فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر)

Iranian League for the Defence of Human Rights

(FIDH Member)

ایران:

سرکوب آزادی، زندان، شکنجه، اعدام...

سیاست دولتی اختناق

ماده ۱: تمام افراد بشر آزاد زاده می شوند و از لحاظ حیثیت و حقوق با هم برابرند. همگی دارای عقل و وجدان هستند و باید با یکدیگر با روحیه‌ی برادری رفتار کنند. ماده ۲: هر کس می تواند بی هیچ گونه تمایزی، به ویژه از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، دین، عقیده‌ی سیاسی یا هر عقیده‌ی دیگر، و همچنین منشا ملی یا اجتماعی، ثروت، ولادت یا هر وضعیت دیگر، از تمام حقوق و همه‌ی آزادی‌های ذکر شده در این اعلامیه بهره مند گردد. به علاوه نباید هیچ تبعیضی به عمل آید که مبتنی بر وضع سیاسی، قضایی یا بین المللی کشور یا سرزمینی باشد که شخص به آن تعلق دارد، خواه این کشور یا سرزمین مستقل، تحت قیمومت یا غیر خودمختار باشد، یا حاکمیت آن به شکلی محدود شده باشد. ماده ۳: هر فردی حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد. ماده ۴: هیچ کس را نباید در بردگی یا بندگی نگاه داشت. بردگی و دادوستد بردگان به هر شکلی که باشد، ممنوع است. ماده ۵: هیچ کس نباید شکنجه شود یا تحت مجازات یا رفتاری ظالمانه، ضد انسانی یا تحقیرآمیز قرار گیرد. ماده ۶: هر کس حق دارد که شخصیت حقوقی اش در همه جا در برابر قانون به رسمیت شناخته شود. ماده ۷: همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بی هیچ تبعیضی از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند. همه حق دارند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه‌ی حاضر باشد، و بر ضد هر تحریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید، از حمایت یکسان قانون بهره مند گردند.

نسرین ستوده؛ وکیل حقوق بشری زندانی

ایران:

سرکوب آزادی، زندان، شکنجه، اعدام...

سیاست دولتی اختناق

- پیش درآمد..... ۳
- ۱ - چارچوب قوانین اساسی و عادی ایران در سازگاری با میثاق ۵
- ۲ - نفی حق برابری زنان ۷
- ۳ - نفی حق زندگی..... ۱۲
- ۴ - محاکمه های ناعادلانه، نفی حقوق قضایی و قانونی..... ۱۹
- ۵ - منع شکنجه و مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ۲۱
- ۶ - محرومیت از حقوق بر پایه تبعیض مذهبی ۲۹
- ۷ - منع آزادی بیان ۳۲
- ۸ - منع آزادی گردهمایی و تشکل ۴۱
- ۹ - محرومیت از حقوق به خاطر منشا قومی ۴۹
- پیوست ۱: فهرست ناکاملی از ۷۳ زندانی عقیدتی زن ۵۱
- پیوست ۲: فهرست ناکاملی از ۴۳ روزنامه نگار و وبلاگ نگار زندانی ۵۵
- پیوست ۳: ملاحظات پایانی کمیته حقوق بشر ۵۸

پیش درآمد

ابعاد نقض فاحش حقوق بشر در ایران از هر جهت فراتر از حد تصور و هر روز رو به گسترش است. فهرست انواع نقض حقوق بشر بسیار طولانی است: شکنجه و دیگر مجازات های ظالمانه و غیرانسانی، بازداشت های خودسرانه و اغلب بسیار طولانی پیش از آغاز محاکمه که آن هم پیوسته بر اساس اتهام های مبهم حتماً برای صدور و اجرای حکم اعدام صورت می‌گیرد، اعدام مخالفان و نوجوانان و استفاده از مجازات اعدام برای "جرایم" غیرمهم، تبعیض شدید و رو به افزایش علیه زنان و مدافعان حقوق زن، تمام اقلیت ها و گروه های مذهبی و جوامع قومی، سرکوب هرگونه مخالفت و انتقاد، درهم کوبیدن شدید گروه های جامعه مدنی و فعالان و سازمان های سیاسی از هر گزایشی، افزایش تعداد زندانیان سیاسی و فشار های شدید بر آنها، نفی آزادی گردهمایی، تشکل، بیان و مطبوعات، سانسور کتاب ها و مسدود کردن وبگاه ها و بلاگ ها...

در چنین شرایطی، طرح مقدماتی گزارش حاضر را با نگاه به گزارش جمهوری اسلامی ایران به کمیته حقوق بشر، ابتدا در مارچ ۲۰۱۱ (فروردین ۱۳۹۰) به نشست اولیه کمیته حقوق بشر سازمان ملل در نیویورک ارائه کردیم و پیشنهادهایی برای طرح پرسش از جمهوری اسلامی به کمیته دادیم. سپس، کمیته حقوق بشر - شامل ۱۸ کارشناس مستقل - ۳۴ پرسش طرح کرد و جمهوری اسلامی ایران به آنها پاسخ داد. پس از آن، گزارش مشترک فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر و جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران را تکمیل و در ۲۸ سپتامبر ۲۰۱۱ (۶ مهر ۱۳۹۰) به نشست ۱۰۳ کمیته حقوق بشر سازمان ملل (۱۷ اکتبر - ۴ نوامبر ۲۰۱۱) در ژنو که برای رسیدگی به گزارش جمهوری اسلامی ایران و چند کشور دیگر تشکیل شد تقدیم نمودیم. در عین حال، گزارش مشترکی را در پایان آگوست ۲۰۱۱ (۸ شهریور ۱۳۹۰) در اختیار آقای احمد شهید، گزارشگر ویژه حقوق بشر برای ایران، قرار دادیم.

اکنون گزارش ارایه شده به کمیته حقوق بشر سازمان ملل را مورد بازبینی گسترده قرار داده و با افزودن رویدادها تا پایان نوامبر ۲۰۱۱ (۹ آذر ۱۳۹۰) اطلاعات آن را به روز کرده‌ایم. در این گزارش پژوهشی، بخش هایی از گزارش ادواری سوم جمهوری اسلامی ایران در باره اجرای میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به کمیته حقوق بشر،^۱ پرسش های کمیته حقوق بشر از ایران^۲ و تعدادی از پاسخ های ایران به آن پرسش ها^۳ را نیز مورد بررسی قرار داده ایم.

جمهوری اسلامی ایران در گزارش سوم خود که ۱۸ سال پس از گزارش دوم خود ارایه کرده و نیز در پاسخ هایش به پرسش های کارشناسان کمیته حقوق بشر بدون هر گونه تردید در تمام موارد در کوشش برای نشان دادن پایبندی خود به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و رعایت اصول پایه ای آن شکست خورده است: از جمله در موارد مربوط به حق آزادی و برابری شهروندان به دور از هر گونه تبعیض، حق زندگی، آزادی اندیشه، عقیده، دین، آزادی بیان، گردهمایی و تشکل، حق انتخاب و حق برخورداری از موازین قضایی و محاکمه عادلانه.

^۱ گزارش ادواری سوم دولت های عضو: ایران؛ CCPR/C/IRN/3

^۲ «فهرست مسائلی که باید در رسیدگی به سومین گزارش جمهوری اسلامی ایران مطرح شود»؛ CCPR/C/IRN/Q/3

^۳ پاسخ های دولت جمهوری اسلامی ایران به فهرست مسایل؛ 1. CCPR.C.IRN.Q.3.Add.1. هر سه سند پیش گفته در منبع زیر در دسترس عموم

قرار دارد: <http://www.ccpcentre.org/en/home/25>

در گزارش حاضر نه تنها کوشیده ایم خودداری جمهوری اسلامی ایران از اجرای میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی را نشان دهیم، بلکه تلاش کرده ایم ترازنامه‌ای از بعضی جنبه‌های نقض فاحش حقوق بشر در جمهوری اسلامی به دست دهیم. ۴ باید تاکید کرد که با وجود کوشش‌های پیوسته سازمان‌های با اعتبار بین المللی حقوق بشر و تلاش‌های بی وقفه هزاران مدافع حقوق بشر، فعالان حقوق کارگری، سندیکایی و حقوق زنان، وکلای دادگستری، زندانیان سیاسی، فعالان سیاسی و دانشجویی و دیگران، گستره‌ی عظیم نقض حقوق بشر در ایران پرداختن به تمام موضوع‌ها و موارد مربوطه و حتی تمام جنبه‌های یک موضوع را در یک گزارش غیر ممکن می‌سازد.

در عین حال، به جای ارایه توصیه، جمهوری اسلامی ایران را فرامی‌خوانیم که با توجه به ملاحظات کمیته حقوق بشر برای اجرای توصیه‌های آن بی‌درنگ به برنامه ریزی بپردازد.^۵

در سالگشت تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر و روز جهانی حقوق بشر (۱۰ دسامبر ۲۰۱۱ - ۱۹ آذر ۱۳۹۰) گزارش حاضر را به تمام کوشندگان راه حقوق بشر تقدیم می‌کنیم.

فدراسیون بین المللی جامعه‌های حقوق بشر (FIDH)

جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران (LDDHI)

۱۹ آذر ۱۳۹۰ (۱۰ دسامبر ۲۰۱۱)

---

^۴ باید توجه داشت که در این گزارش به بحث مشروح در باره مجازات اعدام و تبعیض علیه اقلیت‌های دینی و جوامع قومی نپرداخته‌ایم، چون در باره این موضوع‌ها گزارش‌های مستقلی منتشر کرده‌ایم که در منابع زیر در دسترس قرار دارد:

http://www.fidh.org/IMG/pdf/Death_Penalty_report-full062009.pdf;

http://www.fidh.org/IMG/pdf/ReportIran_Congress_Farsi_.pdf;

http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

^۵ نگاه کنید به: پیوست ۳: ملاحظات پایانی کمیته حقوق بشر

۱ - چارچوب قوانین اساسی و عادی ایران در سازگاری با

میثاق

ماده ۲ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و
پرسش ۱ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران
در باره قوانین و اصول قانون اساسی و تضاد آنها با
مقررات میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی است.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ظاهراً بسیاری از حقوق شهروندی از جمله آزادی بیان و مطبوعات، آزادی گردهمایی و تشکل و حقوق زنان و غیره را به رسمیت شناخته است. اما با الزام به سازگاری این حقوق با موازین اسلام آنها را به شدت محدود و مشروط نموده است. از جمله اصول قانون اساسی که این شرط در آنها تصریح شده عبارت هستند از: اصل ۴ (قوانین)، ۱۰ (خانواده)، ۱۴ (رفتار با غیرمسلمانان)، ۲۰ (برابری همه افراد ملت اعم از زن و مرد)، ۲۴ (آزادی مطبوعات و بیان)، ۲۶ (آزادی احزاب سیاسی)، ۲۷ (آزادی گردهمایی و راه پیمایی) و ۲۸ (آزادی اشتغال). یکی از بدترین اصول قانون اساسی، اصل ۱۴ است که در آن حقوق انسانی کسانی «که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام» کنند نفی شده است.

این برخورد تبعیض آمیز در سراسر قانون اساسی و قوانین دیگر حاکم است. براین اساس، نظام جمهوری اسلامی ایران یک نظام دین سالار تمام عیار استوار بر قانون الهی است. قانون الهی در این چارچوب برابر با تفسیر به شدت محدود گروه بسیار کوچکی از روحانیون پیرو شاخه اثنی عشری شیعه است که پیرو نظریه ولایت فقیه و ولی فقیه کنونی آیت الله خامنه‌ای هستند. بسیاری از محققان برجسته اسلامی از جمله محققان سرشناس شیعه منقد این نظریه هستند که پایه و اساس بسیاری از موارد نقض حقوق بشر در ایران به شمار می رود.

مذهب رسمی: قانون اساسی اسلام و "روایت اصیل" آن یعنی مذهب شیعه اثنی عشری را دین رسمی می داند. مذاهب اهل سنت هر چند در خور احترام هستند، اما این مساله تنها بر روی کاغذ باقی مانده است. قانون اساسی تنها سه اقلیت دینی دیگر را به رسمیت شناخته است: زرتشتی، کلیمی و مسیحی. جمهوری اسلامی با اشاره به «اقلیت های دینی رسمی» در سراسر گزارش خود و بیان این که افراد غیرشیعه نمی توانند رییس جمهور بشوند و غیر مسلمانان نمی توانند «بعضی سمت ها مثل قضاوت» (بند ۶۰۹ گزارش جمهوری اسلامی ایران به کمیته حقوق بشر) را به عهده بگیرند، به روشنی این تبعیض نهادینه را پذیرفته است.

به این ترتیب، جمهوری اسلامی به طور ضمنی پذیرفته که غیرمسلمانان در سمت های دیگری نیز نمی توانند قرار بگیرند. در نتیجه، پس از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، حتی یک غیرشیعه به سمت وزیر، معاون وزیر، استاندار، سفیر یا حتما فرمانده بالارته پلیس یا ارتش منصوب نشده است.

شماری از دین ها و مذهب های غیررسمی دیگر، به ویژه آیین بهایی، شاخه های مختلف دراویش و حتا مکتب های مختلف شیعه غیررسمی محسوب می شوند و پیروان آنها پیوسته و به سختی مورد آزار و تعقیب قرار دارند.

بی دینان و لامذهبان اساسا حق وجود ندارند. هر مسلمانی که دست از اعتقاد به اسلام بردارد مرتد^۶ است و ممکن است به مرگ محکوم شود. هر شخصی که دارای پدر و مادر مسلمان است خودبه خود مسلمان محسوب می شود و اگر دین دیگر یا بی دینی را برگزیند، مرتد خواهد بود. حاصل کار آزار و اذیت گسترده پیروان آیین بهایی، دراویش، مسیحیان (به ویژه کسانی که از اسلام به مسیحیت گرویده اند)، مسلمانان اهل سنت، گروه های شیعه منقد و بی دینان است.^۷

---

^۶ نگاه کنید به جرایم دیگر مستوجب اعدام

^۷ برای گزارش مشروح در باره تبعیض علیه اقلیت های دینی و جوامع قومی در ایران، نگاه کنید به:

http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

۲ - نفی حق برابری زنان

مواد ۲، ۳ و ۲۶ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و پرسش های ۲، ۳، ۴ و ۲۸ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره زنان، حقوق زنان و زنان زندانی است.

قوانین ایران زنان را از حقوق برابر با مردان محروم کرده اند. فهرست ناکاملی از مقررات تبعیض آمیز قانون های مختلف از جمله قانون مدنی، قانون مجازات اسلامی و دیگر قوانین به این شرح است:

- شوهر سرپرست خانواده است؛
- زنان در صورت عدم تمکین به وظایف زناشویی بدون دلایل شرعی، از حق نفقه برخوردار نیستند؛
- زنان برای درخواست طلاق از دادگاه باید شرایط مشخصی را به اثبات برسانند، اما مردان از هیچ محدودیتی برای طلاق برخوردار نیستند؛
- زنان برای سفر به خارج باید از شوهر خود اجازه بگیرند؛
- مردان می توانند زنان خود را از کار کردن منع کنند؛
- پدر و در غیاب او جد پدری ولی فرزندان است؛
- سهم فرزندان دختر از ارث نصف سهم پسران است؛
- سهم ارث زن از شوهر تنها یک هشتم از ماترک منقول و از بهای ماترک غیرمنقول شوهر است که در صورتی که شوهر فرزندی نداشته باشد به یک چهارم افزایش می یابد. باقی ماترک به خویشاوندان دور یا در نبود آنها به دولت تعلق می گیرد. اما شوهر تمامی ماترک زن بدون فرزند یا یک چهارم زن دارای فرزند را به ارث می برد.
- زن مسلمان نمی تواند با مرد غیرمسلمان ازدواج کند؛ مرد مسلمان چنین محدودیتی ندارد.
- در اکثر موارد، شهادت دو زن در دادرسی برابر با شهادت یک مرد است.
- خون بهای زن نصف دیه مرد است.
- مردان از حق چند همسری برخوردار هستند.

گروه های زنان

مدافعان حقوق زن که برای الغا یا اصلاح این قوانین و کسب حقوق برابر فعالیت می کنند با آزارها و مجازات های جدی روبرو می شوند. بسیاری از این زنان مورد آزار و تعقیب قرار گرفته اند و در بعضی موارد، اغلب به اتهام «امنیتی» بازداشت یا از سفر به خارج منع شده اند.^۸ جمهوری اسلامی پیوسته مانع گردهمایی آزاد زنان می شود و به ویژه ده ها عضو کمپین تغییر برای برابری (کمپین

^۸ نیز نگاه کنید به گزارش دبیر کل سازمان ملل، وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران، سند A/63/370 سازمان ملل، ۱۵ سپتامبر ۲۰۱۰

یک میلیون امضا) را که کمپینی عمومی برای الغای تبعیض جنسیتی در قوانین ایران است، به اتهام های واهی مثل «اقدام علیه امنیت» و «تبلیغ علیه نظام» به زندان انداخته است.

کمپین یک میلیون امضا (کمپین تغییر برای برابری)

گروهی از زنان در مرداد ۱۳۸۵، این کمپین را برای جمع آوری امضا با هدف درخواست از مجلس برای تغییر و اصلاح قوانین تبعیض آمیز جنسیتی به راه انداختند. از آن پس، فعالان کمپین با آزار دائمی و بازداشت روبرو بوده و بسیاری از آنها حکم های زندان دریافت کرده اند. ده ها تن از فعالان زن برای پرهیز از زندان ناگزیر در خارج از کشور پناه گرفته اند.

در اوایل آذر ۱۳۹۰، چندین عضو این کمپین در زندان بودند، از جمله: **زینب بایزیدی، روناک صفازاده، عالیه اقدام دوست، بهاره هدایت، مریم بیدگلی، محبوبه گرمی، فرشته شیرازی**.^۹

مادران عزادار

«مادران عزادار» زانی هستند که فرزندانشان از اوایل دهه ۱۳۶۰ به بعد اعدام، کشته یا ناپدید شده اند. مادران عزادار پس از سرکوب خشن پساانتخاباتی در خرداد ۱۳۸۸ فعالیت خود را با گردهمایی سکوت در روزهای شنبه در پارک لاله شروع کردند. این مادران و حامیان آنها که از جمهوری اسلامی خواهان تایید اعدام های گسترده پنهانی در زندان ها،^{۱۰} حق اطلاع از محل دفن عزیزان خود و آزادی تمامی زندانیان سیاسی هستند، به صورت فزاینده ای با آزار، بازداشت و دستگیری خودسرانه روبرو بوده اند.

در تاریخ ۱۷ و ۱۹ بهمن ۱۳۸۸، **ام البنین ابراهیمی، الهام احسنی و نادر حسنی، ژیلاکرمزاده مکوندی و لیلا سیف الهی و فاطمه رستگار نسب** در خانه هایشان دستگیر شدند. **فرزانه زینالی** روز ۱۹ دی ۱۳۸۸ در پارک لاله دستگیر شد و همه آنها به زندان اوین منتقل شدند. **ژیلاکرمزاده مکوندی و لیلا سیف الهی** ۳۵ روز در بازداشت ماندند و با وثیقه آزاد شدند. **ام البنین ابراهیمی و الهام احسنی** در حدود ۴۰ روز در بازداشت بودند.

ژیلاکرمزاده مکوندی و لیلا سیف الهی در ۲۰ فروردین ۱۳۹۰ به چهار سال زندان محکوم شدند. در اواسط آبان ۱۳۹۰ آنها اطلاع پیدا کردند که حکم محکومیتشان به ۲ سال زندان تعزیری و ۲ سال تعلیقی کاهش یافته و برای گذراندن حکم به زندان اوین احضار شدند. پیش از این احضار، نتیجه درخواست تجدید نظر به وکلای آنها ابلاغ نشده بود. **نادر احسنی** نیز اطلاع یافت که حکم ۲ سال زندان او تایید شده و برای گذراندن آن به زندان اوین احضار شد. این سه نفر ۲۰ روز برای مراجعه به زندان مهلت داشتند و در صورت عدم مراجعه وثیقه شان ضبط می شود.

ژیلاکرمزاده مکوندی

منصوره بهکیش در تاریخ ۲۲ خرداد ۱۳۹۰ در خیابان بازداشت و در ۱۸ تیر ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد. او که شش عضو خانواده اش را در اعدام های زندانیان سیاسی در دهه ۱۳۶۰ از دست داده، چندین بار در سال های اخیر بازداشت شده است. او در تاریخ ۱۴ آبان مطلع شد که در ۴ دی ۱۳۹۰ در شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب اسلامی محاکمه خواهد شد.

^۹ برای جزئیات بیشتر مربوط به پرسش ۲۸، نگاه کنید به: پیوست ۱: فهرست ناکاملی از زندانیان عقیدتی زن؛ نیز نگاه کنید به **شیوا نظر آهاری** در

مدافعان حقوق بشر

^{۱۰} نگاه کنید به: http://www.fidh.org/IMG/pdf/Death_Penalty_report-full062009.pdf

بعضی دیگر از حامیان این مادران نیز مورد آزار قرار گرفته‌اند. **اکرم نقابی** و **ژیلا مهدویان** در تاریخ ۱۷ مهر ۱۳۸۹ بازداشت و پیش از محاکمه در ۸ آذر ۱۳۸۹، ۲/۵ ماه در سلول انفرادی ماندند. هر دو نفر در انتظار صدور حکم هستند که در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز صادر نشده است.

فعالان دیگر زن

شادی صدر و **محبوبه عباسقلی زاده** - دو تن از موسسان «کمپین قانون بدون سنگسار» - در ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۹ غیابی به زندان و شلاق محکوم شدند: شادی صدر به شش سال و ۷۴ ضربه شلاق و محبوبه عباسقلی زاده به دو سال و نیم زندان و ۳۰ ضربه شلاق. این دو نفر برای پرهیز از زندان ایران را ترک کرده‌اند.

مریم ضیا - فعال حقوق کودک - در ۱۰ دی ۱۳۸۸ دستگیر شد و در پی اعتصاب غذا و انتقال به بیمارستان آزاد شد. او در ۱۸ شهریور ۱۳۸۹ به اتهام «تبلیغ علیه نظام» در شعبه ۲۸ دادگاه انقلاب اسلامی به یک سال زندان محکوم شد، اما در اوایل آذر ۱۳۹۰ هنوز آزاد بود.

هاله سحابی - عضو مادران صلح - در خرداد ۱۳۹۰ زمانی که برای شرکت در تشییع جنازه پدرش از زندان به مرخصی رفته بود، در اثر حمله ماموران امنیتی به مراسم درگذشت.

حداقل دو زندانی سیاسی زن در سال ۱۳۸۹ اعدام شدند.

- **شیرین علم هولی**، فعال سیاسی کُرد، به همراه چهار زندانی سیاسی دیگر، در ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۹ اعدام شد. او در خرداد ۱۳۸۷ دستگیر و سپس به مرگ محکوم شده بود. او برای اعتراف تلویزیونی - که روش مرسوم رژیم ایران است - به ارتباط با گروه مخالف کُرد به نام پژاک زیر فشار و شکنجه قرار گرفته بود.
- **زهرا بهرامی**، یک زن ایرانی - هلندی، که در تظاهرات ضدولتی ۶ دی ۱۳۸۸ در تهران دستگیر شده بود، در ۹ بهمن ۱۳۸۹ به اتهام در اختیار داشتن ۵۰۰ گرم کوکائین اعدام شد. او در دادگاه این اتهام را رد کرد و گفت زیر «شکنجه جسمانی و روانی» در بند ۲۰۹ وزارت اطلاعات در زندان اوین وادار به اقرار شده است. او از حق فرجام خواهی از حکم اعدام برخوردار نبود.^{۱۱}

حقوق زنان در کسب مقام های دولتی و خانواد

پرسش های ۲ و ۳ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره حقوق زنان برای نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری، داشتن پست های دولتی و در خانواده است.

مسائل متعددی در پاسخ های جمهوری اسلامی ایران به پرسش های ۲ و ۳ وجود دارد که باید مورد بررسی قرار داد.^{۱۲}

^{۱۱} نگاه کنید به نفی حق فرجام خواهی از حکم اعدام

^{۱۲} CCPR.C.IRN.Q.3.Add.1

یک - در باره امکان نامزدی زنان در انتخابات ریاست جمهوری، جمهوری اسلامی ایران در بند ۷ پاسخ ها مدعی شده است:

شورای نگهبان هیچ تفسیری از اصل ۱۱۵ قانون اساسی ارایه نکرده است.

اما سخنگوی شورای نگهبان در پاسخ به پرسشی در باره تفسیر واژه "رجال" در اصل ۱۱۵ قانون اساسی جواب کاملا متفاوتی داده است:

تاکنون شورای نگهبان واژه مذکور را به عنوان مرد شناخته است و من هم در مذاکرات خود با اعضای مجلس خبرگان اول رهبری برداشت کردم که نظر مجلس خبرگان هم درباره این واژه توجه به جنس است تا مفهوم مجازی آن.^{۱۳}

بر این اساس، زنان در عمل همواره از نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری محروم شده‌اند.

• **اعظم طالقانی**، فعال شناخته شده زن و نماینده پیشین مجلس، در سال های ۱۳۷۶ و ۱۳۸۸ برای شرکت در انتخابات ثبت نام کرد ولی شورای نگهبان هر دو بار صلاحیت او را رد کرد.

دو - جمهوری اسلامی ایران در بند ۸ پاسخ های خود به کمیته حقوق بشر می گوید:

طبق اصول ۹۰ و ۱۱۲ قانون اساسی برای عضویت در شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت، هیچ محدودیت جنسی وجود ندارد.^{۱۴}

این اظهار درست است. با وجود این، جمهوری اسلامی ایران در بند ۱۲ پاسخ های خود آشکار کرده که زنان هرگز به عنوان فقیه یا حقوقدان به عضویت شورای نگهبان یا مجمع تشخیص مصلحت منصوب نشده اند. زنان همچنین نمی توانند عضو مجلس خبرگان باشند.

سه - در باره الزام اجازه پدر برای ازدواج دختر، جمهوری اسلامی ایران در بند ۱۷ پاسخ ها به کمیته حقوق بشر اظهار می دارد:

اولاً، اجازه پدر فقط برای دختر باکره شرط است. ثانیاً، این شرط فقط برای حفظ منافع آن دختر مقرر شده است.

اما توضیح نمی دهد که چرا یک وضعیت جسمانی - یعنی بکارت - باید دختر را ناگزیر از دریافت اجازه پدر کند و در این صورت چرا «منافع آن دختر حفظ» می شود.

چهار - در باره ولایت فرزندان، جمهوری اسلامی ایران در بند ۲۰ پاسخ ها به کمیته حقوق بشر مدعی است:

در صورت فوت پدر و نیاز به انتصاب ولی، نه تنها مانعی برای ولایت مادر نیست، بلکه مادر از اولویت برخوردار است.

این ادعا در تناقض آشکار با قانون مدنی (مواد ۱۱۹۴ - ۱۱۸۰) در باره «ولایت قهری پدر و جد پدری» قرار دارد.

پنج - در باره اجازه سفر زن به خارج از کشور، جمهوری اسلامی ایران در بند ۲۳ پاسخ ها به کمیته حقوق بشر مدعی است:

---

^{۱۳} دکتر غلامحسین الهام، خبرگزاری فارس، ۲ آبان ۱۳۸۳ در: <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8308020109>. تمام

پیوندهای اینترنتی در تاریخ ۸ آذر ۱۳۹۰ مورد مراجعه قرار گرفته است.

^{۱۴} این ارجاع جمهوری اسلامی ایران اشتباه است. اصل مورد نظر اصل ۹۱ است

قانون صدور گذرنامه که اجازه شوهر برای مسافرت زن به خارج را الزامی کرده در مجلس شورای اسلامی تحت بررسی است.

از بررسی چنین لایحه ای در مجلس اطلاعی در دست نیست و در بایگانی اینترنتی مجلس هیچ نشانه ای در تایید این ادعا یافت نشد.

شش - جمهوری اسلامی ایران در بند ۲۴ پاسخ هایش به کمیته حقوق بشر به تحریف مقررات قانونی پرداخته که چندهمسری را مجاز می‌سازند:

بر اساس ماده ۱۶ قانون حمایت از خانواده و ماده ۶۴۵ قانون مجازات اسلامی، چند همسری در جمهوری اسلامی ایران منع شده است، اما امکان آن در شرایط ویژه ای از جمله جنون زن، محکومیت به حبس، ناباروری وجود دارد.

در حقیقت قانون حمایت خانواده سال ۱۳۵۳ چند همسری را منع نکرده است، بلکه اجازه دادگاه را برای این کار شرط نموده است و این اجازه در شرایط معینی صادر می‌شود. یکی از این شرطها عدم تمکین زن در برابر شوهر است. لایحه ای که در حال حاضر در کمیسیون های مجلس تحت رسیدگی است دارای مقررات مشابهی است. اما این لایحه دارای مقررات دیگری است که ازدواج موقت را بدون ثبت آن به شدت آسان می‌کند.

هفت - در بند ۲۵ پاسخها به کمیته حقوق بشر در باره اختیار شوهر برای منع زن از اشتغال، جمهوری اسلامی ایران مدعی است که بر اساس ماده ۱۸ قانون حمایت خانواده، نه تنها شوهر می‌تواند زن را از اشتغال به هر شغلی که منافی مصالح خانوادگی یا حیثیت خود یا زن باشد منع کند، بلکه زن نیز از حق برابر برای منع شوهر از اشتغال در این گونه مشاغل برخوردار است.

این ادعا نادرست است. بر پایه ماده ۱۱۱۷ قانون مدنی، حق شوهر برای منع زن از اشتغال بی قید و شرط است. در قانون حمایت خانواده نیز حقوق شوهر بیش از حقوق زن است.

هشت - در باره اختیار قانونی شوهر برای کشتن همسرش، جمهوری اسلامی ایران در بند ۴۰ پاسخ‌هایش به کمیته حقوق بشر ادعا می‌کند:

در باره سازگاری ماده ۶۳۰ قانون مجازات اسلامی با مقررات میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، «وجود سوءظن» شرط تحقق نیست... تحقق شرایط آن بسیار سخت است. برای مثال، وقوع زنا باید بر اساس علم باشد و صرفا سوءظن کافی نیست.

بر خلاف ادعای جمهوری اسلامی ایران، ماده ۶۳۰ دست شوهر را در قتل همسرش باز گذاشته است:

هرگاه مردی همسر خود را در حال زنا با مرد اجنبی مشاهده کند و علم به تمکین زن داشته باشد می‌تواند در همان حال آنان را به قتل برساند و در صورتی که زن مکره باشد فقط مرد را می‌تواند به قتل برساند.^{۱۵}

^{۱۵} نیز نگاه کنید به قتل با معافیت از مجازات

۳ - نفی حق زندگی

ماده ۶ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و
پرسش های ۶، ۹، ۲۳ و ۲۵ کمیته حقوق بشر از
جمهوری اسلامی ایران به حق زندگی می پردازند.

استفاده از مجازات اعدام

برخلاف تصریح میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی بر محدودیت اجرای مجازات اعدام در کشورهای عضو به «مهمترین جرایم» عمدی با پیامدهای کشنده یا به شدت وخیم، جمهوری اسلامی این مجازات را در مورد جرایم متعددی به کار می گیرد که در ردیف «مهمترین جرایم» قرار نمی گیرند.^{۱۶} به علاوه، نکات ۵ - ۴ در بند ۲۷۳ گزارش ادواری سوم جمهوری اسلامی ایران به کمیته حقوق بشر به روابط جنسی ظاهرا رضایتی بین بزرگسالان می پردازند که در اسلام ممنوع است. جمهوری اسلامی ایران هرگز توضیح نداده است که چرا این روابط در ردیف «مهمترین جرایم» قرار می گیرند که باید با اعدام مجازات کرد.

به علاوه، همان بند از گزارش جمهوری اسلامی دیگر «جرایم» مستوجب اعدام را به عمد حذف کرده است. در نتیجه، جمهوری اسلامی در گزارش خود و نیز در پاسخ هایش به پرسش ۶ (بند ۴۳ به بعد) کمیته حقوق بشر توضیح نداده چرا این جرایم را از جمله «مهمترین جرایم» می داند. نگاهی به دیگر جرایمی که در ایران مستوجب مجازات اعدام هستند در زیر نشان می دهد که آنها اغلب در ردیف جرایم عمدی با پیامدهای کشنده یا بسیار وخیم قرار ندارند.^{۱۷}

دیگر جرایم مستوجب مجازات اعدام

فهرست کوتاهی از این جرایم از این قرار است:

- محاربه^{۱۸} و "افساد فی الارض" که جمهوری اسلامی در بند ۳۹ گزارش ادواری سوم خود بدون بیان مجازات مربوطه ذکر کرده، اما در بند ۲۷۳ آنها را کاملا حذف کرده است؛
- زنا و رابطه جنسی همجنسان؛
- تولید آثار مستهجن سمعی و بصری؛^{۱۹}

^{۱۶} بند ۲۷۳، نکات ۳ - ۱ و ۶ از گزارش جمهوری اسلامی ایران به کمیته حقوق بشر (CCPR/C/IRN/3)

^{۱۷} برای اطلاعات مشروح در باره قوانین مربوطه و برخی موارد مشخص نگاه کنید به منابع زیر:

<http://www.fidh.org/spip.php?action=telecharger&arg=3513>

<http://www.fidh.org/spip.php?action=telecharger&arg=4134>

^{۱۸} این اتهام، به رغم مفهوم آن، در اکثریت قریب به اتفاق موارد علیه زندانیان عقیدتی مطرح می شود که هیچ ارتباطی با اسلحه یا تروریسم ندارند. برای

مثال در باره این گونه متهمان، نگاه کنید به متهمان محکوم به اعدام یا اعدام شده به اتهام محاربه؛ دانشجویان و پیوست ۱: فهرست ناکاملی

از زندانیان عقیدتی زن

^{۱۹} نگاه کنید به محکومیت طراحان وبگاه به اعدام

- برخی موارد سرقت؛
- برخی موارد صرف مشروب الکلی؛
- ارتداد؛^{۲۰}
- سب پیامبر؛
- اخلال در نظام پولی و ارزی.

تمام این «جرایم» یا به روابط جنسی، امور اقتصادی یا دینی مثل ارتداد و سب پیامبر مربوط هستند. همان طور که پیشتر اشاره شد، ارتداد اتهامی است که معمولاً علیه افراد برگشته از اسلام مطرح می‌شود. نه ارتداد و نه سب پیامبر پیامد کشنده یا به شدت وخیمی ندارند.

قتل با معافیت از مجازات

پرسش ۸ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی در
باره موضوع «مهدورالدم» یا قتل با معافیت از
مجازات است.

جمهوری اسلامی ایران در بند ۶۰ پاسخ‌ها به کمیته حقوق بشر مدعی شده است:

در لایحه قانون مجازات اسلامی، واژه «مهدورالدم» حذف شده و هیچ کس مستحق مرگ نیست.
برای تمام قتل‌ها مجازات‌هایی تعیین شده است. از سال ۲۰۰۸ به بعد هیچ موردی از این نوع
وجود نداشته است.

حذف واژه «مهدورالدم» از لایحه قانون مجازات اسلامی واقعیت دارد، اما موضوع آن به قوت خود باقی است. ماده ۳۰۳ لایحه مذکور
قتل بدون حکم قاضی را در مواردی مجاز دانسته است، از جمله «در صورتی که مقتولان («زانی و زانیه») در حال زنا باشند، «شوهر
زانیه» مشمول مجازات قصاص نمی‌شود.^{۲۱}

علاوه بر این، شورای نگهبان در یکی از ایرادهایی که به این لایحه وارد ساخته، نوشته است:

... در این ماده [۳۰۳] حصر مهدورالدم به موارد مذکور در این ماده خلاف موازین شرع شناخته

شد.^{۲۲}

منظور شورای نگهبان این است که قتل در موارد دیگری هم مشمول عنوان مهدورالدم و از مجازات معاف خواهد بود.

^{۲۰} شگفت این که ارتداد در قانون مجازات اسلامی ذکر نشده، بلکه در قانون مطبوعات آمده است. گزارش جمهوری اسلامی ایران به کمیته حقوق بشر
تایید می‌کند که قاضیان می‌توانند بر اساس «منابع معتبر فقهی» (بند ۵۲۶) حکم صادر کنند. این منابع فقهی مجازات مرتد را اعدام تعیین کرده‌اند.

^{۲۱} نگاه کنید به بند ۴۰ پاسخ‌های جمهوری اسلامی و بحث مربوط به ماده ۶۳۰ قانون مجازات اسلامی در بالا

^{۲۲} نامه شماره ۸۸/۳۰/۳۷۰۲۳، ۱۹ دی ۱۳۸۸ در http://rc.majlis.ir/fa/legal_draft/state/738534?fk_legal_draft_oid=720530

متهمان محکوم به اعدام یا اعدام شده به اتهام محاربه

جمهوری اسلامی از پاسخ مشخص به پرسش ۲۳ در
باره متهمان به جرم‌های مبهم مثل محاربه طفره
رفته و مدعی شده که اتهام محاربه علیه
«تروریست‌ها» به کار می‌رود (بند ۹۳ پاسخ‌ها)

محکومیت طراحان وبگاه به اعدام

بر پایه ماده ۳ «قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیتهای غیرمجاز می نمایند» در مورد مجرمانی که مفسد فی الارض تلقی می گردند، سعید ملک پور و وحید اصغری در بهمن ۱۳۸۹ گویا به اتهام طراحی وبگاه های هرزه نگار و ضداسلامی، به مجازات مرگ محکوم شدند. دیوان عالی کشور در خرداد ۱۳۹۰ حکم سعید ملک پور را نقض کرده و به شعبه دادگاه صادرکننده حکم بازگردانده است. اما دادگاه مذکور دوباره حکم اعدام را تایید و در اوایل آبان ۱۳۹۰ به او ابلاغ کرده است. او پس از بازگشت از کانادا در سال ۱۳۸۷ در بازداشت بوده است. اصغری در نامه‌ای به تاریخ فروردین ۱۳۸۹ به مسئولان قضایی که مورد تایید ملک پور و متهم دیگری به نام شهروز وزیری قرار گرفت شکنجه‌هایی را برشمرده که آنها را وادار به اقرار به جرایم ناکرده نموده است.

اعدام متهمان به اتهام محاربه

محاربه و افساد فی الارض اتهام های مبهمی هستند که به دلخواه علیه سارقان مسلح و گروه های سیاسی مسلح و نیز تمام مخالفان سیاسی به کار گرفته می شود حتا اگر اسلحه در اختیار نداشته باشند یا از آن استفاده نکرده باشند. چند تن از قربانیانی که در سال های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ اعدام شدند به محاربه متهم شده بودند.

- در فروردین ۱۳۸۹، دادگاه تجدید نظر مجازات اعدام محمد امین ولیان، دانشجوی ۲۰ ساله، را به اتهام محاربه گویا به خاطر پرتاب سنگ در تظاهرات تایید کرد، ولی این مجازات بعدا به زندان تبدیل شد.
- در اردیبهشت ۱۳۸۹۰، حداقل دو مرد جوان (برادران فتحی) به اتهام محاربه در اصفهان اعدام شدند.
- علی اکبر سیادت و علی صارمی^{۲۳} در آذر ۱۳۸۹ و جعفر کاظمی و محمدعلی حاج آقایی در دی ۱۳۸۹ نیز به همین اتهام اعدام شدند. سیادت به جاسوسی برای اسرائیل و سه نفر دیگر به حمایت از گروه‌های مخالف در خارج متهم شده بودند. مقامات جمهوری اسلامی ایران هیچگاه مدرکی حاکی از شرکت این اشخاص در فعالیت‌های مسلحانه یا «اقدامات تروریستی» - که در پاسخ جمهوری اسلامی ایران به پرسش ۱۲ (بند ۶۵) ادعا شده - ارایه نکرد.

^{۲۳} دادستان تهران در دی ۱۳۸۸ اعلام کرده بود که علی صارمی در ناآرامی های پس از انتخابات دستگیر شده است. صارمی که در حدود ۲۰ سال پیش و پس از انقلاب ۱۳۵۷ در زندان سپری کرده بود در شهریور ۱۳۸۶ پس از سخنرانی در جمع خانواده‌های قربانیان کشتار سال ۱۳۶۷ زندانیان سیاسی بر سر مزار آنها دستگیر شد.

نفی حق فرجام خواهی از حکم اعدام

به ادعای جمهوری اسلامی در بند ۲۷۷ گزارش ادواری
سوم و بند ۴۶ پاسخ ها به کمیته حقوق بشر، محکومان به
اعدام می توانند در دیوان عالی کشور فرجام بخواهند.

صرفنظر از تشریفات بودن این فرجام خواهی در بسیاری از موارد، مساله بسیار مهم این است که قانون مبارزه با قاچاق مواد مخدر محکومان به اعدام را از این حق به طور کامل محروم کرده است. حکم های اعدام بر اساس این قانون پس از تایید رییس دیوان عالی کشور یا دادستان کل کشور قطعی می گردد و تنها این دو مقام حق اعتراض به حکم اعدام را دارند!^{۲۴} در عمل، تایید اجرای این حکم ها به دادستان کل محول می گردد. این محرومیت از فرجام خواهی نقض فاحش مقررات ماده ۵ - ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و «اصول تضمین حمایت از حقوق افراد محکوم به اعدام» (قطعنامه ۱۹۸۴/۵۰ شورای اقتصادی و اجتماعی مصوب ۲۵ مه ۱۹۸۴) به شمار می رود.

اکثر حکم های اعدام برای قاچاقچیان مواد مخدر صادر می شود و تعداد این اعدام ها در چند سال گذشته رو به رشد بوده است. گزارش های معتبری به ویژه در باره اعدام ده ها نفر در زندان وکیل آباد مشهد در سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ (۱۳۸۹ و ۱۳۹۰) منتشر شده است. پس از یک سال سکوت، دادستان مشهد سرانجام در ۱ تیر ۱۳۹۰ فاش کرد که «در سال جاری طی ۵ مرحله اجرای حکم/اعدام داشته/یم»^{۲۵} او تعداد این اعدام ها و اعدام های مخفی در سال پیش (۱۳۸۹) را اعلام نکرد.

دادستان تهران^{۲۶} در تاریخ ۸ خرداد ۱۳۹۰ خبر داد که ۳۰۰ حکم اعدام برای متهمین مواد مخدر صادر شده که به زودی اجرا می شود.

بسیاری از حکم های اعدام در مناطق محل زندگی جوامع قومی اجرا شده است. برای مثال، در ماه اردیبهشت ۱۳۹۰، مقامات دولتی ۱۴ نفر را در استان های غربی - محل سکونت اقلیت های گُرد و آذری - و تعدادی از جمله چندین نفر از اقلیت عرب زبان را در استان جنوبی خوزستان اعدام کردند.

ایران پس از چین در رتبه دوم تعداد کل اعدام ها در جهان و در رتبه اول تعداد اعدام به نسبت جمعیت قرار دارد. تعداد اعدام ها پیوسته رو به رشد است. آمار رسمی نشان از ۳۱۷ مورد اعدام در ۲۰۰۷، ۳۴۶ مورد در ۲۰۰۸، ۳۸۸ مورد در ۲۰۰۹ دارد. در سال ۲۰۱۰، با افزایش پنهان کاری در مورد اعدام ها، آمارهای رسمی حاکی از حداقل ۲۵۲ مورد اعدام و تعداد اعدام های اعلام نشده بیش از ۳۰۰ مورد بود.^{۲۷} در سال ۲۰۱۱ تا اواخر سپتامبر (۶ مهر ۱۳۹۰) ۴۰۰ مورد اعدام اجرا شده بود که ۳۰ مورد آنها در انتظار عمومی بوده اند.^{۲۸} از آن پس، اجرای حکم اعدام شامل اعدام های دسته جمعی در شهرهای مختلف ادامه داشته است و این روند

^{۲۴} قانون مبارزه با مواد مخدر، ماده ۳۲. برای مثال، نگاه کنید به مورد زهرا بهرامی در فعالان دیگر زن

^{۲۵} یعنی در ظرف ۳ ماه اول سال از فروردین تا پایان خرداد ۱۳۹۰

^{۲۶} عباس جعفری دولت آبادی در فهرست ناقضان حقوق بشر اتحادیه اروپا و امریکا قرار دارد.

^{۲۷} گزارش های سالانه عفو بین الملل

^{۲۸} <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/iran-executes-teenager-accused-killing-%E2%80%99Ciran%E2%80%99s-strongest-man%E2%80%9D-2011-09-21>

مداوم احتمالاً تعداد اعدام‌ها را در سال ۲۰۱۱ به بیش از ۶۰۰ مورد افزایش خواهد داد. به این ترتیب سال ۲۰۱۱ در ظرف دو دهه گذشته، از سال ۱۹۹۱ به بعد، از این نگاه بدترین سال محسوب خواهد شد.^{۲۹}

به اظهار تمام سازمان‌های معتبر حقوق بشری، آمار واقعی اعدام‌ها بیشتر از تعداد اعلام شده است. تاریخ و در غالب موارد اجرای اعدام از خانواده و وکیل زندانی و عموم مردم پنهان نگه داشته می‌شود.

قتل‌های پس از انتخابات

پرسش ۹ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران
در باره «قتل‌ها، شکنجه و بدرفتاری‌های دیگر در زمان
انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ و پس از آن»
بود.

جمهوری اسلامی ایران در پاسخ تنها یک اظهار نظر کلی کرده و از پاسخ صریح کاملاً طفره رفته است (بند ۶۱ پاسخ‌ها). بنابراین، توضیح در این زمینه ضروری است.

کمیته ای که دو تن از نامزدهای ریاست جمهوری، آقایان موسوی و کروبی، تشکیل داده بودند، در شهریور ۱۳۸۸ از کشته شدن ۷۲ نفر به دست ماموران امنیتی خبر داد.^{۳۰} رسانه‌ها و منابع دولتی ارقام متفاوتی ارائه کرده‌اند. سردار جعفری، فرمانده کل سپاه پاسداران، در مرداد ۱۳۸۸ گفت ۲۹ نفر کشته شده‌اند که ۲۰ نفر از آنها طرفدار دولت بوده‌اند.^{۳۱} سردار سعید قاسمی، یکی از فرماندهان سپاه پاسداران، گفت تعداد کشته شدگان بیش از ۳۰ نفر بوده است.^{۳۲} احمدی نژاد، رئیس‌جمهور، در مصاحبه مطبوعاتی خود در نیویورک به تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۹۰ گفت:

در مجموع ۳۳ نفر جان باختند. بیش از دو سوم کشته شدگان از نیروهای امنیتی و عابران بیگانه بودند. کمتر از یک سوم کسانی بودند که با نیروهای امنیتی و پلیس درگیر شده بودند.^{۳۳}

به نظر می‌رسد ارقام اخیر بر اساس نام‌هایی باشد که یک وبگاه طرفدار جمهوری اسلامی منتشر کرده است.^{۳۴} جمهوری اسلامی ایران از ارایه نام و مشخصات قربانیان یا تحقیق در باره قاتلان و اجرای عدالت در باره آنها طفره رفته است و آنها از مجازات معاف مانده‌اند.

^{۲۹} مجموع اعدام‌ها در سال ۱۹۹۱، ۷۷۵ مورد بود. نگاه کنید به:

http://www.fidh.org/IMG/pdf/Death_Penalty_report-full062009.pdf

^{۳۰} نگاه کنید به فهرست در: http://www.radiofarda.com/content/F8_LIST_KILLED_PEOPLE_NOROUZ/1814729.html

^{۳۱} http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2009/08/090829_bd_jafari_guardes.shtml

^{۳۲} <http://www.youtube.com/watch?v=WnyeIFnRe8>

^{۳۳} http://articles.cnn.com/2011-09-22/world/un.ahmadinejad_1_iranian-state-run-news-agency-iranian-prison-hijack/3?s=PM:WORLD

^{۳۴} <http://shohadaye88.wordpress.com/2010/06/12/%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D9%85%DB%8C-33%DA%A9%D8%B4%D8%AA%D9%87-%D8%AD%D9%88%D8%A7%D8%AF%D8%AB-%D8%A7%D8%AE%DB%8C%D8%B1-%D8%AF%D8%B1%D8%B3%D8%A7%DB%8C%D8%AA-%D9%BE%D8%B1%DA%86%D9%85/>

خانم مسیح علی نژاد که روزنامه نگاری جستجوگر و معتبر است، این موضوع را به دقت مورد پیگیری قرار داده و با خانواده های بسیاری از قربانیان پس از انتخابات مصاحبه کرده است. او در نامه سرگشاده ای به آقای احمد شهید، گزارشگر ویژه حقوق بشر برای ایران، در ۲۰ مرداد ۱۳۹۰ نوشت: تعداد کشته شدگان پس از شهریور ۱۳۸۸ به بیش از ۱۰۰ نفر افزایش یافته است. او نام ۴۷ تن^{۳۵} از قربانیان را منتشر کرد و سپس در گزارش دیگری گفت خانواده ۵۳ تن از قربانیان تاکنون ترسشان را کنار گذاشته و با رسانه ها مصاحبه کرده اند.^{۳۶} تنها دو خانواده گفته اند که فرزندانشان عضو بسیج و طرفدار دولت بوده اند.^{۳۷}

اعدام کودکان و نوجوانان

ماده (۵) ۶ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی
و بخش اول پرسش ۷ کمیته حقوق بشر از
جمهوری اسلامی ایران در باره قوانین مربوط به
اعدام نوجوانان در این باره است.

جمهوری اسلامی ایران در بند ۲۹۷ گزارش ادواری سوم خود پس از اشاره به تبصره ۱ ماده ۴۹ از قانون مجازات اسلامی در باره بلوغ شرعی اظهار کرده است:

قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ از تمام کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال حمایت می کند. بر اساس عملکرد حاکم بر دادگاه های اطفال در سال های اخیر، اشخاص زیر ۱۸ سال به اعدام محکوم نمی شوند.

و سپس در بند ۵۴ پاسخ ها به پرسش های کمیته حقوق بشر می گوید:

بر اساس ماده ۸۷ لایحه قانون مجازات اسلامی، دادگاه در باره کودکان ۹ تا ۱۵ سال شمسی که مرتکب جرایم تعزیری می شوند بنا به مورد تصمیم خواهد گرفت.

اما ماده ۱۴۶ لایحه مذکور مقررات قانون مدنی (ماده ۱۲۱۰ - تبصره ۱) را در باره سن بلوغ پسران و دختران - ۱۵ سال و ۹ سال قمری - را تکرار می کند، یعنی بر اساس سال شمسی، پسران با ۱۴/۵ سال سن و دختران با ۸/۷ سال از مسئولیت کیفری برخوردار هستند و ممکن است حتا به مرگ محکوم شوند. به علاوه در «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان» که گزارش جمهوری اسلامی به آن استناد کرده هیچ اشاره ای به مصونیت یا معافیت کودکان از مجازات اعدام نشده است.

برخلاف ادعای جمهوری اسلامی ایران در گزارش خود، «عملکرد حاکم بر دادگاه های اطفال در سال های اخیر» دو گانه بوده است. این دادگاه ها یا نوجوانان مجرم زیر ۱۸ سال را به اعدام محکوم کرده و حکم را سریع اجرا کرده اند؛ و یا پس از محکومیت به اعدام آنها را تا سن ۱۸ سالگی در زندان نگه داشته و سپس اعدام کرده اند.

³⁵ <http://www.rahesabz.net/story/41043/>

³⁶ <http://www.rahesabz.net/story/44375/>

دو نوجوان در فروردین ۱۳۹۰ در بندرعباس و یک نوجوان نیز گویا در اردیبهشت ۱۳۹۰ در خوزستان اعدام شدند. در ۳۰ شهریور ۱۳۹۰ نوجوان ۱۷ ساله ای به نام علیرضا ملاسلطانی به اتهام قتل مردی در حین نزاع در انتظار عمومی در کرج اعدام شد. او در دادگاه گفت از خودش دفاع کرده است. او که در ۲۵ تیر دستگیر شده بود، در ۲۹ مرداد به مرگ محکوم شد و دیوان عالی کشور در ۲۰ شهریور آن را تایید کرد و اعدام در ۳۰ شهریور اجرا شد، یعنی در ظرف مدت کمی بیش از دو ماه.

بخش دوم پرسش ۷ کمیته حقوق بشر از جمهوری
اسلامی ایران در باره تعداد متهمان نوجوان محکوم به
اعدام است.

جمهوری اسلامی ایران در بند ۵۹ پاسخ هایش مدعی شده است:

بر اساس آمار موجود، در فروردین ۱۳۹۰، شش مجرم در انتظار اجرای حکم اعدام و ۱۳ نفر
محکوم به قصاص بودند.

حال آن که گزارش ها و پژوهش های معتبر نشان می دهند که در حال حاضر بیش از ۱۴۰ نوجوان به اتهام جرایمی که در سن
کمتر از ۱۸ سالگی مرتکب شده اند در انتظار اجرای حکم اعدام به سر می برند.^{۳۸}

^{۳۸} برای اطلاعات مشروح در باره موارد مشخص، نگاه کنید به:

<http://www.fidh.org/spip.php?action=telecharger&arg=3513>

و <http://www.fidh.org/spip.php?action=telecharger&arg=4134>

<http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/058/2011/en/0af66a12-ad41-478c-9d9c-db820cf85de7/mde130582011en.html>

۴ - محاکمه های ناعادلانه، نفی حقوق قضایی و قانونی

مواد ۹ و ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی در باره موازین قضایی و برابری در برابر دادگاه و پرسش‌های ۱۳ و ۱۵ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره برگ بازداشت کلی و سفید امضا و استناد به اقرارهای کسب شده در اثر شکنجه و بدرفتاری است.

بی توجهی جمهوری اسلامی به موازین قضایی و حق محاکمه عادلانه برپایه موازین بین المللی در «محاکمه»های نمایشی دسته جمعی بازداشت شدگان پس از انتخابات در مرداد و شهریور ۱۳۸۸ به روشنی مشاهده شد. در یک جلسه دادگاه، در حدود ۱۰۰ تن از بازداشت شدگان شامل فعالان سیاسی، روزنامه نگاران، وکلا و مدافعان حقوق بشر مورد محاکمه قرار گرفتند. بسیاری از این عده وادار به «اعتراف» شده بودند و حتا پیش از شروع «محاکمه» در برنامه‌های تلویزیونی مجرم بودن خود را اعلام کردند.

رسانه های خارجی اجازه ورود به دادگاه های نمایشی را نیافتند. بنا به گزارش‌ها، بازداشت شدگان مورد شکنجه و بازجویی های خشونت آمیز قرار گرفته بودند.^{۳۹} بازداشت بدون برگ بازداشت یا با برگ بازداشت سفید امضا، نشان ندادن مدارک شناسایی یا برگ بازداشت در هنگام بازداشت، بازداشت طولانی دستگیرشدگان پیش از اعزام به نزد قاضی قاعده به شمار می روند نه استثنا. قاضیان در مواردی حکم های بازداشت گروهی صادر می کنند، مثل تابستان ۱۳۸۸ که صدها نفر دستگیر و به بازداشتگاه بدنام کهریزک اعزام شدند و چند تن از بازداشت شدگان آن در حبس درگذشتند.

بسیاری از قاضیان در جمهوری اسلامی ایران روحانیونی فاقد آموزش و مدارک تحصیلی قضایی هستند که بر اساس تحصیل حوزه‌ای و غیردانشگاهی به سمت خود منصوب شده اند. جمهوری اسلامی با دادن اختیار تصمیم گیری و صدور حکم اختیاری بر پایه «علم قاضی»^{۴۰} قدرت وسیعی به آنها داده است و آنها پیوسته حتا برای صدور حکم اعدام در مورد قتل به «علم قاضی» استناد می کنند.

مقررات قانون اساسی (اصل ۲۱۴) و آیین دادرسی کیفری که در صورت فقدان قانون به قاضیان اجازه صدور حکم بر اساس منابع و فتوای معتبر فقهی می دهد، و جمهوری اسلامی در بند ۵۲۶ گزارش ادواری سوم خود به کمیته حقوق بشر آن را مورد تایید قرار داده، در عمل باعث اغتشاش شده و قاضیان برای صدور حکم در باره «جرم مشابه» به منابع و فتوای معتبر متفاوت استناد می کنند.

^{۳۹} نگاه کنید به منع شکنجه و مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز

^{۴۰} برای مثال ماده‌های ۱۹۹ (اثبات دزدی) و ۲۳۱ (اثبات قتل) قانون مجازات اسلامی

Photo : Ali Rafiei

FARS NEWS AGENCY

محاکمه دسته جمعی در تهران، مرداد ۱۳۸۸

بی اعتنایی به موازین قضایی

بالاترین مقام های قضایی جمهوری اسلامی ایران در موارد مختلف بی اعتنایی کامل خود را به موازین قضایی نشان داده اند. برای مثال، در روز ۲۹ آذر ۱۳۸۸، تنها سه روز پس از تظاهراتی بسیار گسترده در تهران، دادستان کل کشور حجت الاسلام محسنی اژه ای گفت: «عزم دستگاه قضایی برای اعدام حداقل سه تن از بازداشت شدگان ظهر عاشورا که محارب شناخته شده اند جدی است.» مقام های بلندپایه دیگر نیز بارها از منبر نماز جمعه خواهان اعدام معترضان شده اند.

همین روش مورد تاکید آیت الله محسنی گرکانی، رییس دیوان عالی کشور، قرار گرفت: «پرونده های رسیده از دادگاه کیفری با حکم اعدام در کمتر از ۱۰ روز در دیوان عالی کشور رسیدگی می شود... رسیدگی به پرونده هایی که حکم اعدام برای آنها صادر شده بسیار آسان است... دفاع متهم یک ساعت یا چند ساعت است نه بیشتر چون جرم مجرمان خطرناک به وضوح روشن است.»^{۴۱}

وضع محکومیت ها، صدور حکم و تجدید نظر در حکم ها، به ویژه در پرونده های سیاسی، مثل بسیاری دیگر از امور قوه قضاییه، در وضعیت آشفته ای است. بسیاری از پرونده های مهم سیاسی به سه شعبه دادگاه انقلاب اسلامی (شعبه های ۱۵، ۲۶ و ۲۸) ارجاع می شود که به احتمال زیاد برای متهمان حکم های سنگین از جمله اعدام صادر می کنند. سپس، درخواست تجدیدنظر به شعبه های مشخصی از دادگاه تجدید نظر (شعبه های ۳۶ و ۵۴) ارجاع می گردند که حکم های دادگاه بدوی را تایید می نمایند. همین وضع در دیوان عالی کشور برقرار است که شعبه های خاصی حکم های اعدام را - به ویژه در پرونده های سیاسی و اتهام محاربه - در مدت بسیار کوتاهی مورد رسیدگی و تایید قرار می دهند.

آیت الله محسنی گرکانی، رییس دیوان عالی کشور، نیز این موضوع را تایید می کند: «سه شعبه دیوان عالی کشور ویژه رسیدگی به پرونده های اشرار، جنایتکاران، متجاوزان، محاربین، سارقان و مجرمان خطرناک است.»

^{۴۱} خبرگزاری نیمه رسمی مهر، ۲۵ اسفند ۱۳۸۸

۵ - منع شکنجه و مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز

مواد ۷، ۹ و ۱۰ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به شکنجه و مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز می‌پردازند. پرسش های ۹، ۱۱ و ۱۶ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره موارد شکنجه و بدرفتاری، تحقیق در باره ادعای شکنجه و شرایط در بازداشتگاه‌ها و بندهای مختلف زندان اوین هستند.

شکنجه

تعدادی از زندانیان عقیدتی که پس از انتخابات ۱۳۸۸ دستگیر و به زندان های طولانی محکوم شدند، نامه هایی نوشته اند که در آنها جزییات شکنجه و بدرفتاری در دوران بازجویی و حتی پس از آن را شرح داده اند. در اینجا تنها می توانیم نمونه هایی از انبوه اسناد موجود را ارایه کنیم.

عبدالله مومنی

عبدالله مومنی در نامه ای به تاریخ ۱۸ شهریور ۱۳۸۹ به رهبر جمهوری اسلامی از ضرب و جرح شدید، فشردن گلو تا حد نزدیک به خفگی و بیهوشی، و نگهداشتن سر وی در کاسه توالت توسط بازجویانش، حبس در سلول انفرادی برای ۸۶ روز (در یک سلول ۱/۶ متر در ۲/۲ متری)، تهدید مکرر به اعدام، تهدید به آزار واذیت جنسی، وادار شدن توسط بازجویانش برای تمرین اعترافات ساختگی قبل از جلسه دادگاه سخن گفت. وی همچنین اعلام کرد که صلواتی، قاضی پرونده او، و سایر مقامات قوه قضاییه فاقد استقلال بوده و بازجویان و ماموران اطلاعاتی در روند محاکمه وی نفوذ بی حد داشته اند.^{۴۲}

⁴² <http://persian.iranhumanrights.org/1389/06/momeni-letter/print/>

در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: سازمان دانش آموختگان در بخش احزاب و گروه های سیاسی

حمزه گرمی، یک زندانی دیگر، از فرماندهان پیشین سپاه پاسداران و رییس دفتر سیاسی روسای جمهور پیشین رفسنجانی و خاتمی، در نامه ای به دادستان کل در تاریخ ۱۱ مرداد ۱۳۸۹، به موارد زیر اشاره کرد: تهدید به اعدام و تجاوز، و بازداشت و زندانی کردن افراد خانواده، اجبار به خواندن متن از پیش آماده در دادگاه، ضرب و شتم، محرومیت از مراقبت پزشکی، فشردن گلو تا حد بیهوشی، محرومیت از دسترسی به وکیل و حقوق دیگر. او ۴ ماه و نیم در سلول انفرادی بود و اکنون حکم محکومیت ۱۱ سال زندان خود را می گذراند.^{۴۳}

مهدی محمودیان، روزنامه نگار زندانی، و از اولین کسانی که در تابستان ۱۳۸۸ فجایع بازداشتگاه کهریزک را افشا کرد، نامه ای به رهبر جمهوری اسلامی نوشت که در ۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۰ منتشر شد. او در نامه اش در مورد هر دو دسته زندانیان عادی و سیاسی شهادت داد.

زندانیان عادی: مواد مخدر در سه زندانی که او در هریک مدتی را گذرانده است (اوین، رجایی شهر و کجویی) به راحتی در دسترس است. لواط و تجاوز مجرمان خطرناک و باسابقه به زندانیان جوان بی پناه با کمک زندانبانان در زندان رجایی شهر امری عادی است؛ ایدز و هیپاتیت و بیماری های دیگر رایج است.

زندانیان سیاسی: در بخش دیگری از نامه، او به شرح شکنجه ها و بدرفتاری هایی پرداخت که خود و بیش از ۲۰۰ نفر از زندانیان عقیدتی طرف گفتگو با او در بندهای مختلف زندان های اوین و رجایی شهر از سر گذرانده اند. از جمله مواردی که او خاطرنشان کرده است: بستن چشم در هنگام بازجویی؛ فحاشی رکیک به زندانیان، تحقیر جنسی و روحی مثل انتظار برای بازجویی با لباس زیر و استفاده از باتوم و یا وسیله ای شبیه آن؛ دروغ، تهدید و نیرنگ برای کسب اعتراف غیرواقعی؛ تهدید به بازداشت اعضای خانواده؛ اقدام به بازداشت اعضای خانواده برای اجبار زندانیان به خواندن اعتراف نامه؛ صدور احکام دروغین اعدام؛ تماس با همسران زندانی برای وادار کردن آنها به درخواست طلاق؛ تماس با همسران زندانیان برای مقاصد جنسی؛ استفاده از شوکر برقی بر روی آلت تناسلی زندانیان، ضرب و شتم و جرح ده ها زندانی با کابل و باتوم به دفعات متوالی به ویژه در بند ۲ الف اوین که در اختیار سپاه پاسداران است؛ دادن قرص های رنگی ناشناس به زندانیان که آن ها را از حالت عادی خارج کرده است و اثرات آن در بعضی افراد تا مدت ها باقی بوده است؛ رها کردن متهمین ساعتها در فضای باز در سرمای شبهای زمستان صرفا با لباس زیر برای تنبیه، زدن زندانی با سیلی، مشت و لگد. شخص آقای محمودیان دو مورد اخیر را تجربه کرده است.^{۴۴}

دیگر مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز

با وجود این که میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مجازات ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را منع کرده است، حکم مجازات قطع عضو، شلاق و دیگر مجازات های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز پیوسته صادر می شود و به اجرا در می آید.

قطع عضو

ماده ۱۹۰ قانون مجازات اسلامی قطع دست راست و پای چپ را به عنوان یکی از مجازات های محاربه مقرر می دارد. ماده ۲۰۱ همان قانون قطع چهار انگشت دست راست دزد را در بار اول و پای چپ او را در بار دوم مقرر کرده است. در بیشتر موارد در سال های اخیر، این مجازات برای دزدان صادر شده و به اجرا درآمده است.

⁴³ <http://www.rahesabz.net/story/22084/>

⁴⁴ <http://www.rahesabz.net/story/36694/>

در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: محرومیت زندانیان از رسیدگی پزشکی

- در روز ۲ آبان ۱۳۸۹، دست یک دزد در زندان یزد قطع شد.^{۴۵} بنا به گزارش‌ها در تاریخ ۱ آذر ۱۳۸۹ و ۲۰ مهر ۱۳۸۹، دست دو دزد در زندان مشهد قطع شد.^{۴۶} روز ۱ مرداد ۱۳۸۹ دست پنج دزد دیگر در شهر کرمانشاه قطع شد.^{۴۷} به گفته دادستان اهواز در مصاحبه مطبوعاتی در ماه بهمن ۱۳۸۸، در ظرف ۱۱ ماه اول این سال چهار مجازات قطع عضو در این شهر به اجرا درآمده است.^{۴۸}

بنا به گزارش‌ها، در تاریخ ۷ آذر ۱۳۹۰، حکم قطع دست یک دزد در شعبه ۳۶ دادگاه تجدیدنظر استان تهران تایید شد و این حکم به زودی به اجرا در خواهد آمد.^{۴۹}

شلاق

دادگاه‌ها در ایران پیوسته متهمان را به شلاق محکوم می‌کنند. این مجازات در مورد بعضی جرایم عمومی از جمله نوشیدن مشروب الکلی، بعضی موارد دزدی، و بعضی جرایم جنسی اجرا می‌شود. در عین حال، زندانیان عقیدتی نیز به خاطر «توهین به ریاست جمهوری»، «توهین به رهبری» و اتهام‌های دیگر به این مجازات محکوم می‌شوند.

- **سمیه توحیدلو**، وبلاگ‌نگار و دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی، در روز ۲۳ شهریور ۱۳۹۰، ۵۰ ضربه شلاق خورد. او در تاریخ ۲۴ خرداد ۱۳۸۸ دستگیر شده و پیش از آزادی با وثیقه ۷۰ روز به خاطر مبارزه برای حق رای در بازداشت گذرانده بود.

- **پیمان عارف**، دانشجوی حقوق، به خاطر «توهین به ریاست جمهور» ۷۴ ضربه شلاق خورد.^{۵۰}

- **امین نیایی‌فر**، دانشجوی مهندسی، پس از گذراندن حکم زندان ۱/۵ سال در اواخر مهر ۱۳۹۰ به خاطر «توهین به ریاست جمهور» ۷۴ ضربه شلاق خورد.

⁴⁵ <http://www.tabnak.ir/fa/news/126844>

⁴⁶ <http://www.aftabnews.ir/vdcewe8zejh8zni.b9bj.html>;

http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2010/10/101012_l38_iran_mashhad_amputated.shtml

⁴⁷ <http://www.aftabnews.ir/vdcjttevouqeyaz.fsfu.html>

⁴⁸ http://zamaaneh.com/news/2010/02/_38.html

⁴⁹ <http://www.aftabnews.ir/vdcgqz9qqak9tx4.rpra.html>

⁵⁰ در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: **جبهه ملی ایران در بخش احزاب و گروه‌های سیاسی**

معافیت از مجازات

پرسش ۱۱ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره اظهارات مربوط به شکنجه و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز به دست ماموران پلیس یا مسئولان زندان و پرسش ۱۶ در باره نظارت بر بازداشتگاه‌ها است.

در پاسخ، جمهوری اسلامی ایران در بندهای ۶۴ و ۷۶ اعلام کرده است:

از سال ۲۰۰۷ به بعد، ۱۳ شکایت از بدرفتاری و توهین ماموران اجرای قانون دریافت شده و آنها دستگیر شده‌اند. دادستان ویژه کارکنان دولت به موارد مربوطه رسیدگی کرده و در تمام مواردی که متهمان مجرم شناخته شده‌اند، از جمله در مورد کسانی که در ناآرامی‌های پس از انتخابات ریاست جمهوری دچار خسارت شده‌اند، اقدام لازم برای اعاده حقوق شهروندی شاکیان و پرداخت غرامت به عمل آمده است... بر اساس قانون اساسی و قوانین عمومی کشور، از جمله قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی، شکنجه و بدرفتاری با زندانیان ممنوع است...

در پی انتخابات ریاست جمهوری، عده‌ای از زنان و مردان در بازداشتگاه مورد تجاوز نیروهای امنیتی قرار گرفتند. بعضی از قربانیان تجاوز بعداً نزد کمیته‌ای که دو تن از نامزدهای انتخابات تشکیل داده بودند و سپس نزد سازمان‌های معتبر حقوق بشری شهادت دادند. بعضی از این قربانیان به خارج از ایران پناهنده شده‌اند. این اظهارات هرگز مورد تحقیق قرار نگرفته و عدالت در مورد مجرمان اجرا نشده است.

هاله سحابی، عضو «مادران صلح»، در خرداد ۱۳۹۰ در اثر ضربه‌های نیروهای امنیتی که به مراسم تشییع جنازه پدرش حمله کردند درگذشت. این موضوع هنوز مورد تحقیق قرار نگرفته است.

براساس گزارش‌هایی در باره بدرفتاری، نبود مراقبت پزشکی و خشونت عمدی، از سال ۱۳۸۲ به بعد، چندین زندانی عقیدتی در زندان اوین در تهران و نیز زندان‌های دیگر درگذشته‌اند. فهرست ناکاملی از این قربانیان شامل ۱۹ نفر به شرح زیر است:

- زهرا کاظمی، عکاس خبری، در اثر ضربه‌هایی به جمجمه در زندان اوین/تهران، تیر ۱۳۸۲
- اکبر محمدی، فعال دانشجویی، زندان اوین، تیر ۱۳۸۵
- ولی‌الله فیض‌مهدوی، زندانی سیاسی، زندان اوین، شهریور ۱۳۸۵
- زهرا بنی‌یعقوب، پزشکی که در بازداشت موقت وزارت اطلاعات در همدان گویا «خودکشی» کرد، ۱۳۸۶
- ابراهیم لطف‌اللهی، دانشجوی جوان‌گرد، زندان سنندج، دی ۱۳۸۶
- عبدالرضا رجبی، زندانی سیاسی، زندان رجایی‌شهر، مهر ۱۳۸۷
- امیر حسین حشمت‌ساران، فعال سیاسی، پس از انتقال به بیمارستان از زندان رجایی‌شهر، اسفند ۱۳۸۷
- امیدرضا میرصیافی، وبلاگ‌نگار، زندان اوین، اسفند ۱۳۸۷

- حداقل سه بازداشتی، به نام های امیر جواد فر، محسن روح الامینی و محمد کامرانی، در تابستان ۱۳۸۸ در بازداشتگاه به شدت غیر استاندارد کهریزک درگذشتند. دو تن دیگر، به نام های رامین آقازاده قهرمانی و احمد نجاتی کارگر، در اثر پیامدهای شکنجه و بدرفتاری های دیگر که در همان بازداشتگاه متحمل شده بودند پس از آزادی درگذشتند.^{۵۱}
- البرز قاسمی، زندان اوین، بهمن ۱۳۸۸
- غلامرضا بیات، جوان گرد، پس از ضرب و شتم در بازداشت در کامیاران، مرداد ۱۳۸۹
- محسن دگمه چی، زندان رجایی شهر، فروردین ۱۳۹۰
- حسن ناهید، زندان اوین، فروردین ۱۳۹۰
- هدی صابر، زندانی عقیدتی، زندان اوین، خرداد ۱۳۹۰^{۵۲}
- ناصر خانی زاده، زندان ارومیه، تیر ۱۳۹۰

هیچ یک از این پرونده‌ها مورد رسیدگی قرار نگرفته و قوه قضاییه ایران حتی یک نفر از مجرمان را به خاطر خشونت و تعدی ارتكابی به دست عدالت نسپرده است. قوه قضاییه تنها زمانی ناگزیر از انجام نوعی رسیدگی به پرونده‌های فوت در کهریزک شد که معلوم شد پسر یکی از مسئولان (محسن روح الامینی) در میان قربانیان بوده است. با وجود این، تردیدهای زیادی در باره تحقیقات وجود دارد.^{۵۳} سعید مرتضوی، دادستان پیشین تهران، که به‌طور مشخص در چندین مورد از جمله در جریان درگذشت خانم زهرا کاظمی در سال ۱۳۸۲ نیز شرکت داشت، هرگز به دست عدالت سپرده نشده است.

خشونت و تجاوز در بازداشتگاه کهریزک

محاكمه نیروهای امنیتی که در پی اعتراض های عمومی سال ۱۳۸۸ در بازداشتگاه کهریزک مرتکب نقض حقوق بشر شده بودند پوشش خبری گسترده ای یافت. بر اساس گزارش های رسمی، چندین نفر در اثر ضرب و شتم، شکنجه، تجاوز و خشونت‌های دیگر در بازداشتگاه موقت کهریزک در شرایط به شدت غیرانسانی جان خود را از دست دادند. دولتمردان به مرگ سه مرد جوان اذعان کردند. حداقل دو نفر دیگر نیز پس از آزادی از این بازداشتگاه درگذشتند. به علاوه، دو پزشک که در آن زمان در این بازداشتگاه کار و بازداشت شدگان را درمان می کردند، بعدا جان سپردند. دکتر رامین پوراندراجانی در آبان ۱۳۸۸ در شرایط به شدت مشکوک درگذشت و دکتر نام عبدالرضا سودبخش در شهریور ۱۳۸۹ به ضرب گلوله کشته شد.

در تیر ۱۳۸۹، دادگاه نظامی ۱۲ نفر را مورد محاکمه قرار داد بدون این که نام، سمت و درجه آنها یا جریان محاکمه و پرونده را اعلام کند یا به مقامات بلندپایه ای که دستور بدرفتاری با بازداشت شدگان را صادر کرده بودند، اشاره کند و حکم خود را به شرح زیر صادر کرد. بر اساس اتهام «ضرب و جرح منتهی به فوت»، دو تن از متهمان به اعدام و بقیه به «حبس، انفعال از خدمت، جزای نقدی و شلاق محکوم» شدند. متهمان درخواست تجدیدنظر کردند و از آن پس هیچ خبری از پیگیری پرونده منتشر نشده است. دادستان پیشین تهران، سعید مرتضوی، که در گزارش کمیسیون ویژه مجلس به عنوان مقام قضایی مسئول متهم شد، هنوز در هیچ دادگاهی محاکمه نشده است. او بدون سروصدا از قوه قضاییه به سمتی دیگر در قوه مجریه منتقل شده است.

^{۵۱} اشخاص دیگری هم در شرایط مشکوکی در ارتباط با بازداشتگاه کهریزک درگذشتند. نگاه کنید به **خشونت و تجاوز در بازداشتگاه کهریزک**

^{۵۲} در باره جزئیات این مورد نگاه کنید به: **ائتلاف ملی مذهبی در بخش احزاب و گروه‌های سیاسی**

^{۵۳} نگاه کنید به **خشونت و تجاوز در بازداشتگاه کهریزک**

محرومیت زندانیان از درمان پزشکی

پرسش ۱۶ کمیته حقوق بشر از جمهوری
اسلامی ایران به «محرومیت بسیاری از زندانیان
از رسیدگی پزشکی» می‌پردازد.

جمهوری اسلامی در بند ۷۶ پاسخ‌هایش مدعی شده است:

در عین حال، در زندان اوین، از جمله در بند ۳۵۰، بهداری و نیز بیمارستانی وجود دارد که خدمات مناسب پزشکی ارائه می‌کند.

به رغم این ادعا، بسیاری از زندانی عقیدتی در ایران به شدت نیازمند امکانات درمان پزشکی مناسب هستند که در زندان‌های مختلف وجود ندارد. جمهوری اسلامی از شرایط بد جسمانی آنها برای فشار بیشتر و وادار کردن آنها به اعتراف ساختگی یا طرح اتهام‌های تازه و افزایش حکم زندان آنها استفاده می‌کند. این رفتار در تضاد شدید با ماده ۲۲(۲) اصول استاندارد حداقل برای رفتار با زندانیان است که در تاریخ ۱۳ مه ۱۹۷۷ در شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل تصویب شد و مقرر می‌دارد که زندانیان بیمار نیازمند به درمان تخصصی باید به موسسه‌های تخصصی یا بیمارستان‌های غیرنظامی منتقل شوند. با وجود این، جمهوری اسلامی پیوسته از رعایت حق زندانیان عقیدتی به دسترسی به درمان مناسب و منظم پزشکی سر باز زده است.

زندان‌های عقیدتی زیر تنها بعضی از زندانیانی هستند که در حال حاضر به شدت به درمان نیاز دارند، اما مقامات دولتی آنها را از حق درمان پزشکی در بیرون از زندان محروم کرده‌اند.

حسین رونقی ملکی یک وبلاگ‌نگار و کارشناس کامپیوتر است. او به علت خونریزی کلیه در تاریخ ۲۵ آبان ۱۳۹۰ برای معاینه به بیمارستان منتقل شد ولی او را پس از چند ساعت به زندان اوین بازگرداندند. رونقی ملکی از اردیبهشت ۱۳۹۰ تاکنون چهار بار تحت عمل کلیه قرار گرفته است. مقامات دولتی بدون این که اجازه دهند او از زمان سه ماهه لازم برای معالجه بهره‌مند شود، هر بار او را بلافاصله به زندان بازگردانده‌اند. آخرین عمل جراحی بر روی او در اوایل آبان انجام شد، ولی او در روز ۹ آبان به زندان بازگشت. برخلاف نظریه پزشکان متخصص که معتقدند او باید تحت درمان مناسب قرار بگیرد، مقامات جمهوری اسلامی گویا شرط این کار را اعتراف ساختگی به جرم در برابر دوربین تلویزیون قرار داده‌اند.

رونقی ملکی در ۲۲ آذر ۱۳۸۸ دستگیر شد، تحت شکنجه‌های مختلف جسمانی و روانی قرار گرفت و ۱۳ ماه در بازداشتگاه سپاه پاسداران در بازداشت انفرادی ماند. در نتیجه، هر دو کلیه او عفونی شد و یکی از کلیه‌ها ۸۰٪ و کلیه دیگر ۲۰٪ آسیب دید. او بعداً به اتهام عضویت در گروه اینترنتی ایران پروکسی، تبلیغ علیه نظام، توهین به مقام رهبری و رییس‌جمهور به ۱۵ سال زندان محکوم شد.

محمد صدیق کبودوند در آذر ۱۳۸۷ دچار سکته قلبی و در اردیبهشت ۱۳۸۷ و تیر و آبان ۱۳۸۹ سه بار دچار حمله مغزی شد. او از ناراحتی‌های مربوط به پروستات و کلیه و نیز سرگیجه و بی‌هووشی نیز در رنج بوده است. در خرداد ۱۳۹۰، یک پزشک مستقل توصیه کرد که او تحت عمل جراحی پروستات و قلب قرار بگیرد. مقامات دولتی او را از امکان درمان پزشکی مناسب محروم کرده

اند. او روزنامه نگار و موسس و رییس سازمان حقوق بشر کردستان و گیرنده جایزه هلمن - همت دیده بان حقوق بشر در سال ۲۰۰۹ است.^{۵۴}

مهدی محمودیان، روزنامه نگار، در اوایل آبان ماه اجازه عمل جراحی بر روی ریه هایش را یافت. ریه های او که پس از بازداشت در اثر شکنجه آسیب دیده اند به علت ۷ ماه تاخیر مقامات دولتی در صدور اجازه درمان بخشی از کارکرد خود را از دست داده اند. آقای محمودیان افشاگر فجایع بازداشتگاه کهریزک بود که چند تن از معترضان در تابستان ۱۳۸۸ در آنجا درگذشتند. او در ۲۵ شهریور ۱۳۸۸ بازداشت و به ۵ سال زندان محکوم شد و در زندان دورافتاده رجایی شهر به سر می برد. او در اردیبهشت ۱۳۹۰ به خاطر نوشتن نامه ای سرگشاده به مقام رهبری که در آن رواج تجاوز و مواد مخدر را در میان زندانیان عادی و استفاده گسترده شکنجه و رفتار غیرانسانی علیه زندانیان سیاسی را افشا کرده بود به مدت ۱۰ روز به سلول انفرادی افتاد.^{۵۵}

عیسی سحرخیز، روزنامه نگار، در تاریخ ۱۶ تیر ۱۳۸۸ بازداشت شد و به اتهام توهین به رهبری و تبلیغ علیه نظام حکم سه سال زندان خود را در زندان دورافتاده رجایی شهر می گذراند. دنده های او در زمان دستگیری شکست. در اواخر آبان ۱۳۸۹، پس از خونریزی داخلی، یک تیم پزشکی از بیرون زندان در بهداری زندان او را مورد عمل جراحی قرار داد.

کیوان صمیمی بهبهانی، روزنامه نگار باسابقه و مدافع حقوق بشر که در ۲۳ خرداد ۱۳۸۸ بازداشت شد دچار بیماری خطرناک کبدی است.^{۵۶}

محمد حسین کاظمینی بروجردی، رهبر مذهبی که معتقد به جدایی دین از سیاست است، گویا دچار بیماری پارکینسون، دیابت، فشار خون بالا و مشکلات قلبی و کلیه و کاهش بینایی یکی از چشمان خود است.^{۵۷}

حامد روحی نژاد، دانشجو، در ۱۴ اردیبهشت ۱۳۸۸، بیشتر از یک ماه پیش از انتخابات ریاست جمهوری دستگیر شد، در اثر فریب خوردن از بازجویانش در مورد نقش خود در ناآرامی های پس از انتخابات دست به اقرارهای ساختگی زد و سپس به مرگ محکوم شد. حکم محکومیت او در تجدیدنظر به ۱۱ سال زندان در تبعید در شهر زنجان کاهش پیدا کرد. روحی نژاد دچار بیماری ام اس است و در اثر آن یکی از دست هایش از کار افتاده و بینایی و شنوایی اش دچار مشکلات جدی شده است.

ابوالفضل قدیانی، فعال سیاسی، که اخیراً تحت عمل جراحی قلب قرار گرفت، در زندان اوین در شرایط بدی به سر می برد و در خطر سکته قلبی است.^{۵۸}

معصوم فردیس، فعال سیاسی، دچار آسیب نخاعی و نیازمند عمل جراحی است. بنا به گزارش ها او که در زندان اوین به سر می برد قادر به راه رفتن نیست. آقای فردیس به ۶ سال زندان محکوم شده و گرچه دادگاه تجدید نظر حکم او را نقض کرده، هنوز در زندان مانده است.

سعید متین پور، فعال فرهنگی آذری ایرانی و روزنامه نگار، از سال ۱۳۸۶ حکم محکومیت ۸ سال زندان را می گذراند و از دی ۱۳۸۹ دچار عفونت ریه است.

---

^{۵۴} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: **مدافعان حقوق جوامع قومی**

^{۵۵} نگاه کنید به **شکنجه**

^{۵۶} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: **دیگر مدافعان حقوق بشر**

^{۵۷} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: **گروه های دیگر مذهبی**

^{۵۸} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: **جبهه مشارکت ایران اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در بخش احزاب و**

گروه های سیاسی

سیاست دولتی اختناق

زهرآ جباری، معترض خیابانی، از شهریور ۱۳۸۸ حکم ۴ سال زندان را می گذراند. او دچار بیماری رماتیسم قلبی است و تحت عمل جراحی قرار گرفته است.

احمد زیدآبادی، روزنامه نگار، از خرداد ۱۳۸۸ حکم محکومیت ۶ سال زندان را می گذراند و دچار کاهش شدید وزن به دلایل ناروشن است.^{۵۹}

حشمت الله طبرزدی، فعال سیاسی، از آذر ۱۳۸۸ حکم محکومیت ۸ سال زندان را می گذراند و دچار مشکلات قلبی و فشار خون بالا است.

مجید دری، فعال دانشجویی، از تیر ۱۳۸۸ حکم محکومیت ۶ سال زندان در تبعید را در زندان بهبهان در جنوب کشور می گذراند و دچار میگرن است و چند بار در اثر آن بیهوش شده است.

کوروش کوهکن، فعال سیاسی، از دی ۱۳۸۸ حکم محکومیت ۳/۵ سال زندان را می گذراند. او به علت پارگی مینسک زانو که در دوره بازجویی ایجاد شده بود تحت عمل جراحی قرار گرفته است اما محل جراحی بعداً عفونی شده و خطر قطع پا او را تهدید می کند.

عبدالله مومنی، فعال سیاسی، دچار مشکلات کلیوی و بیماری پوستی است.^{۶۰}

قاسم شعله سعدی، وکیل دادگستری، گویا در اثر شکنجه دچار آسیب نخاعی شده است.^{۶۱}

محسن امین زاده، فعال سیاسی، در خرداد ۱۳۸۸ دستگیر شد و حکم محکومیت پنج سال زندان را می گذراند. او دچار ناراحتی قلبی است و مدتی را در بیمارستان بستری بود. با وجود این، در اواخر آبان ۱۳۹۰ وادار به بازگشت به زندان شد.

رضا شهبابی، فعال سندیکایی زندانی، نیازمند رسیدگی پزشکی فوری است.^{۶۲}

---

^{۵۹} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: سازمان دانش آموختگان، در بخش احزاب و گروه‌های سیاسی

^{۶۰} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: سازمان دانش آموختگان و شکنجه

^{۶۱} در مورد حکم محکومیت و وضعیت او نگاه کنید به: وکلای دادگستری

^{۶۲} نگاه کنید به فعالان کارگری و سندیکایی

۶ - محرومیت از حقوق بر پایه تبعیض مذهبی

مواد ۲، ۱۸، ۲۶ و ۲۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تبعیض در موارد مختلف از جمله دین، اندیشه و عقیده را منع کرده‌اند. پرسش‌های ۲۲ و ۳۴ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران به آزار و تعقیب مسیحیان و بهاییان پرداخته‌اند.

آیین بهایی

پیروان این آیین پیوسته دستگیر می شوند و مدت های طولانی در بازداشت می مانند یا این که به زندان محکوم می گردند. بر اساس گزارشی که جامعه بین المللی بهایی منتشر کرده، در اوایل آبان ۱۳۹۰، ۱۱۲ پیرو آیین بهایی در زندان بودند که بعضی از آنها حکم طولانی زندانی را سپری می کردند.^{۶۳} از جمله این عده هفت مدیر جامعه بهایی در ایران هستند که هر یک از آنها در سال ۱۳۸۹ به ۲۰ سال زندان محکوم شدند و حکم محکومیتشان در فروردین ۱۳۹۰ تایید شد. براساس همان گزارش، پنج مرد و دو زن نیز به خاطر تدریس در دوره‌های اینترنتی به دانشجویان بهایی محروم از تحصیل در دانشگاه‌ها به حکم‌های زندان ۴ و ۵ سال محکوم شده‌اند. پرونده‌های قضایی در حدود ۳۰۰ نفر از پیروان این آیین در جریان رسیدگی است.

پیروان آیین بهایی از حق آموزش عالی، ارث، بازنشستگی و حقوق دیگر محروم هستند. نهادهای دولتی آنها را استخدام نمی کنند و حاضر نیستند گواهی کسب برای آنها صادر کنند. گورستان ها، خانه ها و اموال دیگرشان در شهرهای مختلف مرتب مورد حمله قرار می گیرد، تخریب یا مصادره می شود. با وجود این، گزارش جمهوری اسلامی ایران در بند ۱۱۶ از پاسخ هایش به پرسش ۳۴ کمیته حقوق بشر مدعی است:

مایلم تاکید کنیم که در جمهوری اسلامی ایران هیچ کس صرفا به خاطر پیروی از بهائیت دستگیر نشده یا تحت پیگرد قرار نگرفته است.

مسیحیان

مسیحیان با محدودیت هایی مثل بسته شدن کلیسایهایشان در تهران و شهرهای کرمانشاه و ارومیه در غرب ایران روبرو بوده اند. آنها تنها در یک نقطه از تهران اجازه پخش کتاب هایشان را دارند. به علاوه، مسلمانانی که از اسلام به مسیحیت گرویده اند پیوسته مورد

^{۶۳} نام تعدادی از زنان بهایی زندانی در پیوست ۱ آمده است. برای بحث مشروحی در باره تعقیب و آزار اقلیت های مختلف دینی در ایران، نگاه کنید به گزارش مشترک فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر و جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران در:

http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

اذیت و آزار و بدرفتاری قرار می گیرند، به خاطر باورهایشان محاکمه می شوند و به طور منظم به ارتداد متهم می گردند. تعدادی از نوکیشان مسیحی در طول سالیان جان خود را در قتل های فراقضایی از دست داده اند.

کشیشان و مبلغان تبشیری (پروتستان) نیز به خاطر تبلیغ آیین خود مورد تعقیب و آزار قرار دارند. مورد ویژه در حال حاضر محکومیت کشیش **یوسف ندرخانی** به اتهام ارتداد به مجازات اعدام است. دادگاه تجدید نظر به جای قانون مجازات اسلامی به استناد احکام اسلامی در شهر یور ۱۳۸۹ حکم اعدام را تایید کرد. در تیر ۱۳۹۰، دیوان عالی کشور ظاهراً حکم اعدام را نقض کرد. اما، پرونده به دادگاه اولیه ارجاع شد با این نظر که در صورت توبه آقای ندرخانی حکم محکومیت او لغو شود.

در فروردین ۱۳۹۰، کشیش **بهرروز صادق خانجانی** و پنج عضو دیگر کلیسا در شهر شیراز به یک سال زندان محکوم شدند. به رغم این خبرها و موارد متعدد دستگیری، آزار و اذیت،^{۶۴} جمهوری اسلامی در بند ۹۲ پاسخ خود به پرسش ۲۲ کمیته حقوق بشر ادعا می کند:

در حقیقت، دولت جمهوری اسلامی ایران از نکات طرح شده از طرف کمیته محترم شگفت زده شد چون تاکنون هیچ مسیحی به خاطر پیروی از دین خود دستگیر نشده است.

مسلمانان اهل سنت

مسلمانان اهل سنت، با وجود این که در ۱۶ استان ایران دارای جمعیت قابل توجهی هستند، از اجازه ساختن مسجد در شهرهای بزرگ مثل تهران، مشهد، اصفهان و غیره محروم هستند. نمازخانه های آنها در این شهرها به زور تعطیل می شود. نمازخانه اهل سنت در سعادت آباد تهران پس از حمله به آن در تاریخ ۱۷ بهمن ۱۳۹۰ بسته و امام جماعت آن نیز دستگیر شد. مسجد فیض، تنها مسجد اهل سنت در شهر مشهد، در شمال شرقی ایران، در سال ۱۳۷۲ تخریب شد.

مسلمانان اهل سنت در سال های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ حتی از برگزاری نماز جماعت سالانه عید فطر در منازل خصوصی خود در تهران منع شده اند. طی دو دهه گذشته چندین روحانی اهل سنت در قتل های فراقضایی در بلوچستان و کردستان جان خود را از دست داده اند. ده ها نفر دیگر نیز بازداشت و به زندان محکوم شده اند. حداقل ۴ روحانی اهل سنت در فروردین ۱۳۸۷ و اسفند ۱۳۸۷ در بلوچستان پس از محکومیت اعدام شدند. امام جمعه اهل سنت در زاهدان و رهبر مذهبی مسلمانان سنی بلوچ، مولوی عبدالحمید، حق خروج از کشور ندارد و داماد او در شهریور ۱۳۹۰ به ۱۰ سال زندان محکوم شد.

دراویش

عبادتگاه های سلسله های مختلف دراویش مورد حمله قرار گرفته و تخریب شده است. بسیاری از اعضای آنها به ویژه اعضای سلسله نعمت الهی گنابادی مورد تعقیب قرار گرفته و زندانی شده اند. سلسله نعمت الهی گنابادی در فروردین ۱۳۹۰ فهرستی از ۱۸۹ نفر پیروان خود را منتشر کرد که تحت پیگرد قضایی قرار دارند.^{۶۵}

⁶⁴ http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

⁶⁵ <http://121tajalli121.blogfa.com/post-27.aspx>

بعضی از وکلای مدافع ایشان - که خود نیز عضو سلسله هستند - از وکالت محروم و زندانی شده اند. یکی از وکلای مدافع این درویش، **مصطفی دانشجو**، که به ۷ ماه زندان محکوم شده بود، در ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۰ دستگیر شد. بنا به گزارش هایی در خرداد، مقامات او را در بند معتادان زندان ساری زندانی کرده اند. دو وکیل دادگستری دیگر، **فرشید یداللهی** و **امیر اسلامی**، به شش ماه زندان محکوم شده اند. این دو و دو وکیل مدافع دیگر به نام های **افشین کرمپور** و **امید بهروزی**، و ۱۰ تن از نویسندگان و ویراستاران وبگاه سلسله گنابادی از جمله ۸۰ نفری هستند که در پی حمله به پیروان این سلسله در شهر کوار در استان جنوبی فارس در شهریور ۱۳۹۰ دستگیر شدند. ۱۰ نویسنده و ویراستار وبگاه در آبان ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شدند.

گروه های دیگر مذهبی

پیروان **اهل حق و آل یاسین** نیز قربانی سرکوب بوده اند و بعضی از آنها اعدام شده اند.^{۶۶} حتی گروه های شیعه منتقد از سرکوب در امان نبوده اند. برای مثال، حسینیه آیت الله سید **محمد حسین کاظمینی بروجردی**، از طرفداران جدایی دین از سیاست، در پی حمله خشونت آمیزی در سال ۱۳۸۵ تعطیل شد. آیت الله کاظمینی بروجردی و تعدادی از هواداران او دستگیر شدند. او ابتدا به اعدام محکوم شد ولی این حکم بعداً به ۱۱ سال زندان کاهش پیدا کرد و او هنوز این حکم را می گذراند.

احمد قابل، پژوهشگر دینی، پس از ۳ بار بازداشت، در تاریخ ۹ مرداد ۱۳۹۰ حکم محکومیت ۲۰ ماه زندان خود را شروع کرد.

---

^{۶۶} نگاه کنید به: http://www.fidh.org/IMG/pdf/Death_Penalty_report-full062009.pdf

۷ - منع آزادی بیان

ماده ۱۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی
در باره حق داشتن عقیده و آزادی بیان است.
پرسش ۲۳ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی
ایران در باره تعداد مدافعان حقوق بشر و وکلای
دادگستری زندانی است.

وضع آزادی بیان، گردهمایی و تشکل چندین سال بود که پیوسته و به ویژه پس از ریاست جمهوری احمدی نژاد در سال ۱۳۸۴ رو به وخامت می‌رفت، اما پس از انتخابات مورد اختلاف ریاست جمهوری خرداد ۱۳۸۸ این وضع بسیار بدتر شد. مقامات دولتی جنگ خود علیه رسانه‌های به نسبت منقد، روزنامه نگاران، نویسندگان و مدافعان حقوق بشر را شدت بخشیدند. سانسور از طریق واحد مبارزه با جرایم اینترنتی، مسدود کردن وبگاه‌ها و وبلاگ‌ها و پارازیت فرستادن روی برنامه‌های رسانه‌های بین‌المللی برقرار شد. موانع جدی بر سر راه آزادی تشکل با ادامه تعطیلی چندین سازمان حقوق بشری ادامه یافت. سازمان‌های سیاسی و اتحادیه‌های مستقل کارگری سرکوب شدند^{۶۷} و فعالان آنها پیوسته بازداشت و به زندان محکوم شده‌اند.

لایحه سازمان‌های غیردولتی در مجلس

در فروردین ۱۳۹۰، مجلس شورای اسلامی شور نهایی در باره «طرح تاسیس، فعالیت و نظارت سازمان‌های مردم‌نهاد» (به اصطلاح قانون سازمان‌های غیردولتی) را شروع کرد ولی بعداً آن را کنار گذاشت. در صورت تصویب این لایحه، سازمان‌های جامعه مدنی با محدودیت‌های بسیار زیادی روبرو خواهند شد، زیرا مقررات آن استقلال این سازمان‌ها را به شدت تهدید می‌کند.^{۶۸} آزار و اذیت منظم و بازداشت خودسرانه و طولانی مدت مدافعان حقوق بشر به خاطر عضویت در سازمان‌های غیردولتی حقوق بشری ادامه یافته است.

^{۶۷} نگاه کنید به فعالان کارگری و سندیکایی

^{۶۸} البته برای احزاب سیاسی، اتحادیه‌ها و کانون وکلا قوانین دیگری وجود دارد

مدافعان حقوق بشر

جمهوری اسلامی در بند ۹۴ پاسخ‌هایش به پرسش
۲۳ کمیته حقوق بشر در باره تعداد مدافعان حقوق
بشر و وکلای دادگستری زندانی از دادن جواب طفره
رفته است.

کانون مدافعان حقوق بشر

کانون مدافعان حقوق بشر را خانم شیرین عبادی، گیرنده جایزه صلح نوبل سال ۲۰۰۳ و چهار نفر از همکارانش در سال ۱۳۸۳ تشکیل دادند. هر پنج عضو موسس و دیگر اعضای این کانون پیوسته در طی این سال‌ها مورد آزار و اذیت قرار گرفته‌اند.

خانم شیرین عبادی، که پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ ناگزیر از اقامت در خارج از کشور شده بود در آذر ۱۳۸۹ به دادگاه انقلاب اسلامی احضار شد. کیفرخواستی که در محاکمه‌های نمایشی دسته‌جمعی در مرداد و شهریور ۱۳۸۸ علیه حدود ۱۰۰ متهم صادر شد شامل اتهام‌های سنگینی علیه خانم عبادی بود. دولت حساب‌های بانکی او و تمام دارایی‌هایش را مصادره و به بهای ناچیزی حراج کرد. همسر و خواهر او در سال ۱۳۸۸ به مدت یک ماه بازداشت شدند و همسر خانم عبادی وادار به انجام مصاحبه تلویزیونی و زدن اتهام به او شد.

خانم نرگس محمدی، سخنگو و نایب رییس کانون مدافعان حقوق بشر، در تاریخ ۲۰ خرداد ۱۳۸۹ در خانه‌اش دستگیر شد و ۲۲ روز در حبس انفرادی ماند. محاکمه او در بهمن ۱۳۸۹ و خرداد ۱۳۹۰ برگزار شد. شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب اسلامی در تاریخ ۵ مهر ۱۳۹۰ او را به اتهام گردهمایی و تباری علیه امنیت ملی، عضویت در کانون مدافعان حقوق بشر و تبلیغ علیه جمهوری اسلامی به ۱۱ سال زندان محکوم کرد. به عنوان مدرک اثبات اتهام‌ها، حکم دادگاه از جمله به کوشش‌های او برای تشکیل شورای ملی صلح، کمیته انتخابات آزاد، سالم و عادلانه، کمپین اعدام بس کودکان، ملاقات وی با زندانیان سیاسی و نیز ملاقاتش با مهدی کروبی، اهدای تندیس تلاشگر حقوق بشر از سوی کانون مدافعان حقوق بشر به مرحوم آیت‌الله منتظری در آذر سال ۱۳۸۸، همکاری با شیرین عبادی و تهیه گزارش از موارد نقض حقوق بشر در ایران استناد کرد. در این حکم، فعالیت‌های او به عنوان تلاش برای براندازی قلمداد شده است. در تاریخ ۹ آذر ۱۳۹۰ خانم محمدی هنوز با وثیقه آزاد بود اما در خطر دستگیری خودسرانه به سر می‌برد.

سه عضو موسس دیگر کانون مدافعان حقوق بشر بازداشت یا محاکمه و زندانی شده‌اند:

۱. محمد سیف زاده، وکیل دادگستری، ابتدا به ۹ سال زندان و ۱۰ سال منع از حرفه وکالت محکوم شد، اما این حکم به دو سال زندان کاهش پیدا کرد. در تاریخ ۹ آذر ۱۳۹۰ او هنوز در زندان بود.
۲. محمد علی دادخواه، وکیل دادگستری، در تیر ۱۳۹۰ به ۹ سال زندان و ۱۰ سال منع از حرفه وکالت و تدریس در دانشگاه محکوم شد.

۳. **عبدالفتاح سلطانی**، وکیل دادگستری، که بارها دستگیر شده و ماه‌ها در بازداشت مانده، دوباره در ۱۹ شهریور ۱۳۹۰ بازداشت شد. در مهر ۱۳۹۰، بازجویان او را تهدید کردند که به اتهام مشارکت در تاسیس کانون مدافعان حقوق بشر، تبلیغ علیه نظام، گردهمایی و تبانی علیه امنیت ملی و کسب مال مشروع از طریق دریافت جایزه حقوق بشر شهر نورنبرگ در سال ۲۰۰۹ به ۲۰ سال زندان محکوم خواهد شد. در تاریخ ۹ آذر ۱۳۹۰، او هنوز در بند ۲۰۹ وزارت اطلاعات در زندان اوین در بازداشت انفرادی به سر می‌برد.

اعضا و همکاران دیگر کانون مدافعان حقوق بشر نیز مورد آزار و اذیت قرار گرفته‌اند:^{۶۹}

خانم **مهناز پراکند**، وکیل دادگستری، از بیم تعقیب در فروردین ۱۳۹۰ ناگزیر از ترک کشور شد. **محمد شریف**، یک وکیل دادگستری دیگر و استاد دانشگاه، در فروردین ۱۳۹۰ از دانشگاه اخراج شد. **هادی اسماعیل زاده**، وکیل دادگستری و استاد دانشگاه، در تیر ۱۳۹۰ به گردهمایی و تبانی به قصد ارتکاب جرایم امنیتی، عضویت در کانون مدافعان حقوق بشر و تبلیغ علیه نظام متهم شد. او از دانشگاه نیز اخراج شد. **عبدالرضا تاجیک**، روزنامه‌نگار و فعال حقوق بشر و همکار کانون مدافعان حقوق بشر، در ۲۶ اسفند ۱۳۸۹، به اتهام تبلیغ علیه نظام، همکاری با کانون مدافعان حقوق بشر، و همکاری با گروه‌های مخالف به ۶ سال زندان محکوم شد. دادگاه تجدید نظر در ۲۸ مهر ۱۳۹۰ حکم محکومیت او را تایید کرد. در ۹ آذر ۱۳۹۰، او هنوز آزاد بود ولی در خطر دستگیری خودسرانه به سر می‌برد. او پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ سه بار دستگیر و بار سوم بیش از شش ماه در بازداشت مانده است. تاجیک در سال ۲۰۱۰ جایزه آزادی مطبوعات گزارشگران بدون مرز را دریافت کرد.

کمیته گزارشگران حقوق بشر

کوهیار گودرزی، عضو کمیته گزارشگران حقوق بشر، در ۸ مرداد ۱۳۹۰ در تهران دستگیر و ناپدید شد و محل نگهداری او حداقل تا سه ماه نامعلوم بود. در اوایل آذر ۱۳۹۰ او گویا در بند ۲۰۹ وزارت اطلاعات در زندان اوین به سر می‌برد. در ۹ آذر ۱۳۹۰، او به گردهمایی و تبانی برای ضربه زدن به امنیت ملی از طریق عضویت در کمیته گزارشگران حقوق بشر و تبلیغ علیه نظام از طریق مصاحبه با [مجله آلمانی] اشپیگل متهم شد. او پیشتر (آذر ۱۳۸۹ - ۱۳۸۸) یک سال در زندان بود. مادر او، خانم **پروین مخترع**، را چهار مامور امنیتی لباس شخصی، بدون نشان دادن برگ بازداشت خودسرانه در تاریخ ۹ مرداد ۱۳۹۰ در خانه اش در کرمان دستگیر کردند. بنا به گزارش‌ها، او در شهریور ۱۳۹۰ محاکمه شده، اما در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز در بازداشت به سر می‌برد.

سعید جلالی فر در تاریخ ۹ مرداد ۱۳۹۰ دستگیر و در ۶ شهریور ۱۳۹۰ به سه سال زندان محکوم شد.

شیوا نظر آهاری

شیوا نظر آهاری در سال ۱۳۸۸ دو بار دستگیر شد و چندین ماه را در بازداشت گذراند. سپس به ۶ سال زندان و ۷۴ ضربه شلاق محکوم شد ولی دادگاه تجدیدنظر حکم محکومیت زندان او را به ۴ سال کاهش داد. او در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز با وثیقه آزاد است اما در خطر دستگیری خودسرانه به سر می‌برد. نظر آهاری در عین حال عضو کمپین یک میلیون امضا است.^{۷۰} **نوید خانجانی** در تاریخ ۱۱ اسفند ۱۳۸۸ در اصفهان دستگیر شد و دو ماه در بازداشت و برای مصاحبه تلویزیونی زیر فشار قرار گرفت. پس از آن وی به ۱۲ سال زندان محکوم شد و این محکومیت در مرداد ۱۳۹۰ تایید شد. در ۹ آذر ۱۳۹۰ او هنوز آزاد بود اما در خطر بازداشت خودسرانه به سر می‌برد.

^{۶۹} نیز نگاه کنید به مورد نسرین ستوده در وکلای دادگستری

^{۷۰} نگاه کنید به نفی حق برابری زنان

فعالان حقوق بشر و خانه حقوق بشر ایران

۴۶ تن از فعالان در اسفند ۱۳۸۸ دستگیر شدند و تحت پیگرد قرار گرفتند. بعضی از آنها حکم زندان خود را گذراندند یا حکم های تعلیقی دریافت کردند. بعضی دیگر با وثیقه آزاد هستند. برخی از این افراد که در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز در حال گذراندن حکم محکومیت زندان بودند از این قرار هستند: **ابوالفضل عابدینی نصر** (۱۲ سال)؛^{۷۱} **محبوبه کرمی** (۳ سال)؛ **مهدی خدایی** (۳ سال).

عبدالرضا احمدی، روزنامه نگار، فعال حقوق بشر و حقوق زنان، در خرداد ۱۳۹۰ به سه سال زندان محکوم شد و این حکم تایید شد. او در خطر دستگیری خودسرانه به سر می‌برد. او در اسفند ۱۳۸۸ دستگیر شده و چهار ماه در بازداشت به سر برده بود.

دیگر مدافعان حقوق بشر

عمادالدین باقی، موسس انجمن حمایت از حقوق زندانیان، از ۶ دی ۱۳۸۸ تا ۱ تیر ۱۳۸۹ در بازداشت بود. سپس در ۲۶ مرداد ۱۳۸۹ به ۶ سال زندان محکوم شد که در مرحله تجدید نظر به ۱ سال کاهش پیدا کرد. او در تاریخ ۱۴ آذر ۱۳۸۹ به زندان رفت اما در خرداد ۱۳۹۰ با حکم ۴ سال محرومیت از روزنامه نگاری و فعالیت سیاسی آزاد شد. باقی در دهه گذشته چندین بار به زندان رفته و در مجموع ۴/۵ سال در زندان به سر برده است. انجمن حمایت از حقوق زندانیان در شهریور ۱۳۸۸ بسته شد.

عمادالدین باقی

کیوان صمیمی بهبهانی، عضو انجمن دفاع از آزادی مطبوعات، عضو شورای ملی صلح، عضو کمیته تحقیق در باره بازداشت های خودسرانه و کمیته دفاع از حق تحصیل، در ۲۳ خرداد ۱۳۸۸ دستگیر شد. او به اتهام تبلیغ علیه نظام، گردهمایی و تبنانی برای اختلال در امنیت ملی، شرکت در تظاهرات و صدور اعلامیه در نفی سلامت انتخابات به شش سال زندان و ۱۵ سال از فعالیت حرفه ای محروم شده است. در ۹ آذر ۱۳۹۰ او هنوز در زندان دورافتاده رجایی شهر در بازداشت به سر می برد.

وکلا دادگستری

در چند سال گذشته، جمهوری اسلامی به حمله به وکلای دادگستری ادامه داده است، به ویژه به وکلایی که از فعالان حقوق بشر و حقوق زنان، فعالان سندیکایی و دانشجویی و زندانیان عقیدتی دفاع می کنند، تا از تعداد وکلایی که حاضرند از قربانیان رویه های خودسرانه قوه قضاییه دفاع کنند، بکاهد. این وضعیت در عمل دفاع قانونی از فعالان حقوق بشر را تبدیل به جرم کرده است.^{۷۲} چندین وکیل دادگستری خودسرانه بازداشت شده اند؛ وکلای دیگری با زندان و محرومیت از اشتغال به حرفه اشان روبرو شده اند؛ و عده ای نیز ناگزیر از کشور و از آزار و اذیت و بازداشت گریخته اند.

در طی سال های ۱۳۹۰-۱۳۸۸، حداقل ۴۸ وکیل دادگستری^{۷۳} به خاطر انجام حرفه اشان با آزار و اذیت روبرو بوده اند، از جمله بازداشت و محکومیت به زندان.

^{۷۱} عابدینی نصر، فعال حقوق بشر و روزنامه نگار، ابتدا به ۱۱ سال زندان محکوم شد، اما در آبان ۱۳۹۰ به اتهام تبلیغ علیه نظام یک سال به حکم زندان او اضافه شد.

^{۷۲} نگاه کنید به بیانیه مشترک فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر و جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران، ۱۹ فروردین ۱۳۹۰

^{۷۳} جزئیات مربوط به این عده در گزارش مشترک فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر و جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران به تاریخ ۸ شهریور ۱۳۹۰ در اختیار گزارشگر ویژه حقوق بشر قرار گرفت.

این عده عبارتند از: شیرین عبادی، نسرین ستوده، محمد سیف زاده، محمد علی دادخواه، عبدالفتاح سلطانی، محمد شریف، هادی اسماعیل زاده، مهناز پراکنده، مهدی معتمدی مهر، شادی صدر، کامبیز نوروزی، بهاره دولو، امیر ریسیان، اردشیر امیراجمند، فرامرز عبدالهی نژاد، مصطفی شعبانی، محمدرضا عظیمی، فروغ میرزایی، وحید احمد فخرالدین، محمد اولیایی فر، محمد مصطفایی، محمدرضا رزاقی، جاوید هوتن کیان، سارا (هاجر) صباغیان، مریم کیان ارثی، مریم کرباسی، زرا قراچورلو، شهرانگیز ابوطالبی کهنه شهری، حسن سرچاهی، آرش کیخسروی، فرشید یداللهی، امیراسلامی، مصطفی دانشجو، امید بهروزی، افشین کرمپور، احسان الله حیدری، مریم قنبری، خلیل بهرامیان، حسن یونسی، مائده قادری، قاسم شعله سعدی، فاطمه تمیمی، علیرضا صفرزاده، شهره اسفندیارپور، نسیم غنوی، منیژه محمدی، هوشنگ پوربابایی، باقر فرهادی.

وکلا دادگستری زندانی

علاوه بر ۲ وکیل دادگستری عضو کانون مدافعان حقوق بشر^{۷۴} و ۵ وکیل مدافع درویشان،^{۷۵} حداقل پنج وکیل دادگستری دیگر در حال حاضر در زندان به سر می برند:

- **نسرین ستوده**، وکیل سرشناس حقوق بشری که با دفاع از نوجوانان محکوم به مرگ، زندانیان عقیدتی، فعالان حقوق بشر از جمله شیرین عبادی (گیرنده جایزه صلح نوبل ۲۰۰۳) و کودکان قربانی تعدی شناخته شده است در ۱۳ شهریور ۱۳۸۹ خودسرانه بازداشت و در اوین زندانی شد. وی چند ماه در سلول های انفرادی بند ۲۰۹ در بازداشت بود. ستوده و خانواده اش مرتب در ملاقات های زندان مورد آزار قرار گرفته اند. او به علت استفاده نکردن از چادر در زندان از ۲۴ مهر ۱۳۹۰ سه هفته از ملاقات با خانواده اش محروم شد گرچه هیچ قانونی برای الزام زندانیان به استفاده از چادر وجود ندارد. ستوده در دی ۱۳۸۹ به اتهام «تبلیغ علیه نظام»، «تبانی و گردهمایی به قصد اقدام علیه امنیت ملی» و «عضویت در کانون مدافعان حقوق بشر» به ۱۱ سال زندان و ۲۰ سال محرومیت از اشتغال به حرفه وکالت و ۲۰ سال ممنوعیت خروج از کشور محکوم شد، اما این حکم در شهریور ۱۳۹۰ به ۶ سال زندان و ۱۰ سال محرومیت از اشتغال به حرفه وکالت کاهش یافت. به علاوه، او در ۳۰ فروردین ۱۳۹۰ به اتهام «رعایت نکردن حجاب» به ۵۰۰۰۰۰ ریال جریمه نقدی محکوم شد چون در یک پیام ویدئویی خطاب به مراسم اعطای جایزه حقوق بشر در ایتالیا بدون روسری ظاهر شده بود.
- **جاوید هوتن کیان**، وکیل مدافع سکینه محمدی آشتیانی - متهم محکوم به سنگسار - در مهر ۱۳۸۹ بازداشت و به ۱۱ سال زندان محکوم شد.
- **حسن سرچاهی** در ۲۵ آذر ۱۳۸۹ به اتهام اقدام علیه امنیت ملی در تهران بازداشت و به ۲ سال زندان محکوم شد.
- **حسن یونسی** در بهمن ۱۳۸۹ در تهران بازداشت و پس از دو ماه آزاد شد؛ سپس به یک سال زندان و جریمه نقدی و ۵ سال محرومیت از اشتغال به وکالت محکوم شد. او در ۱۸ تیر ۱۳۹۰ برای گذراندن حکم محکومیت خود به زندان رفت.
- **قاسم شعله سعدی** در ۱۴ فروردین ۱۳۹۰ در فرودگاه تهران برای گذراندن حکم محکومیت یک سال زندان دستگیر شد. او چند سال پیش به خاطر نوشتن نامه ای انتقادی به رهبر محکوم شده بود. شعله سعدی پس از دستگیری مطلع شد که به اتهام تبلیغ علیه نظام، اهانت به رهبری و ریاست جمهوری به یک سال دیگر در زندان و ۱۰ سال محرومیت از

^{۷۴}نگاه کنید به کانون مدافعان حقوق بشر

^{۷۵}نگاه کنید به دراویش

اشتغال به وکالت و تدریس در دانشگاه محکوم شده است. او در سال ۱۳۸۲ برای گذراندن حکم محکومیت زندان دستگیر شده و پس از ۳۷ روز به علت فلج ناقص بدن آزاد شده بود. او به علت شکنجه در زندان دچار آسیب نخاعی شده است. حداقل دو وکیل دادگستری نیز بازداشت شدند، اما اطلاع بیشتری در باره آنها در دست نیست.

- **محمد رضا عظیمی** در تاریخ ۲۸ تیر ۱۳۸۸ در تهران بازداشت شد.
- **باقر فرهادی** در تاریخ ۲۴ اسفند ۱۳۹۰ در نزدیکی شیراز به شدت مورد ضرب و شتم قرار گرفت و مجروح و پس از آن بازداشت شد.

نویسندگان

نویسندگان^{۷۶} پیوسته از آزادی بیان، گردهمایی و تشکل محروم بوده و در چند دهه اخیر همواره به خاطر نوشته‌هایشان مورد آزار و پیگرد قرار گرفته‌اند.

چندین نویسنده، از جمله جعفر پوینده، محمد مختاری و مجید شریف، در قتل‌های زنجیره‌ای روشنفکران به دست ماموران وزارت اطلاعات در دهه‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ جان خود را از دست دادند.

در ظرف دهه اخیر، چند تن از نویسندگان، از جمله چندین عضو کانون نویسندگان ایران، ناگزیر از خروج از ایران شدند. نویسندگان دیگری تحت پیگرد قضایی یا، از طریق محرومیت از انتشار کتاب‌هایشان، تحت فشار قرار گرفتند.

یعقوب یادعلی در ۲۴ اسفند ۱۳۸۵ در شهر یاسوج دستگیر شد و به اتهام توهین، افترا و اشاعه اکاذیب در دو اثر داستانی خود ۴۱ روز در بازداشت به سر برد. دادستان در کیفرخواست خود بخش‌هایی از رمان او را نقل کرد. یادعلی در تاریخ ۱ شهریور ۱۳۸۶ محاکمه و سپس به اتهام نشر اکاذیب و توهین به قصد تشویش اذهان به یک سال زندان محکوم شد و دادگاه ۹ ماه از این یک سال را به مدت ۲ سال با شرط انتشار ۴ مقاله به هزینه نویسنده درباره‌ی شخصیت‌های فرهنگی هنری محلی در نشریه‌های استان تعلیق کرد.

هوشنگ مظاهری، نویسنده، به خاطر کتابی با عنوان «اصفهان، شهر چهره‌های جهانی» در اوایل آبان ۱۳۸۶ در اداره اطلاعات اصفهان بازداشت شد. این کتاب که با اجازه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده بود چند ماه پیش از آن جمع آوری و خمیر شده بود. او با اتهام‌هایی از جمله تبلیغ علیه نظام، اهانت به مقدسات، توهین به امام و رهبری، نشر اکاذیب و هجو و انتقاد از روحانیت روبرو بود. مظاهری در فروردین ۱۳۸۷ با وثیقه آزاد شد.

یوسف عزیزی بنی طرف، نویسنده، روزنامه نگار و مترجم از اقلیت عرب زبان در جنوب ایران، پس از این که در مرداد ۱۳۸۷ به ۵ سال زندان محکوم و محکومیت او در آبان ۱۳۸۸ در دادگاه تجدیدنظر تایید شد، به انگلستان پناهنده شد.

جواد ماهزاده، نویسنده، در ۲۹ مهر ۱۳۸۸ به دلایل نامعلوم دستگیر و به ۴ سال زندان محکوم شد که دادگاه تجدیدنظر آن را تایید کرد. با وجود این، او در ۳ آذر ۱۳۸۹ آزاد شد.^{۷۷}

^{۷۶} نگاه کنید به کانون نویسندگان ایران

^{۷۷} نیز نگاه کنید به کانون نویسندگان ایران

مطبوعات، روزنامه نگاران و وبلاگ نگاران

کمیته حقوق بشر در پرسش ۲۴ از جمهوری اسلامی ایران در باره تعداد روزنامه های تعطیل شده پس از سال ۲۰۰۸، تعداد روزنامه نگاران، هنرمندان و سینماگران بازداشت و دستگیر شده در پی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ سوال کرده است.

قانون مطبوعات تنها قانونی است که به صراحت از اتهام ارتداد نام می برد و اعلام می کند که «حکم ارتداد در حق [مجرم] صادر و اجرا» خواهد شد (ماده ۲۶). ارتداد و مجازات آن در قانون مجازات اسلامی و قوانین دیگر وجود ندارد. اما متن های فقهی مجازات ارتداد را مرگ می دانند.

روزنامه های توقیف شده

در پاسخ به پرسش ۲۴، جمهوری اسلامی ایران در بند ۹۴ پاسخ هایش تنها به بسته شدن ۸ نشریه و روزنامه از سال ۲۰۰۸ اشاره کرده است.

در ده سال گذشته، ده ها روزنامه و مجله سراسری یا محلی توقیف شده اند. بنا به گزارش ها، ۲۴ نشریه در سال ۱۳۸۷ بسته شدند. ۳۴ نشریه در سال ۱۳۸۵ و ۲۸ نشریه در سال ۱۳۸۶ ممنوع شده بودند. در غالب موارد، بعضی از روزنامه نگاران این نشریات بازداشت و بعدا محاکمه شدند. در اینجا به چند نمونه روزنامه ها و نشریه های تعطیل شده در دهه گذشته اشاره می کنیم:

روزنامه: جامعه، نشاط، صبح امروز، خرداد، فتح، نوروز، یاس نو، دوران، وقایع اتفاقیه، بنیان، اخبار اقتصادی، مشارکت، اعتماد ملی، سرمایه، کارگزاران، هم میهن، صدای عدالت، آینده نو، اندیشه نو.

نشریات ادواری: آدینه، دنیای سخن، جامعه سالم، پیام امروز، صنعت حمل و نقل، زنان، آفتاب، شهروند امروز، ایراندخت، فرهنگ آشتی، راه آینده، آسو(گردی)، پیام مردم کردستان (گردی)، روزه هلات (گردی)، دیلماج (ترکی آذری)، تمدن هرمزگان، حدیث قزوین، سلام جنوب، سفیر دشتستان، عصر پنجشنبه.

روزنامه نگاران

جمهوری اسلامی ایران از جواب مشخص به پرسش ۲۴ در باره روزنامه نگاران دستگیر شده طفره رفته است (بند ۹۵ پاسخ های جمهوری اسلامی ایران).

در پی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، صدها روزنامه نگار، وبلاگ نگار و نویسنده دستگیر، بازداشت و زندانی شدند یا ناگزیر کشور را ترک کردند. یک روزنامه نگار به نام **علیرضا افتخاری** در اثر ضرباتی به جمجه اش در روز ۲۵ خرداد ۱۳۸۸ کشته شد. روزنامه نگاران دیگری خودسرانه بازداشت شدند و مورد بدرفتاری قرار گرفتند و ماه ها بدون اتهام در بازداشت ماندند.

در ۹ آذر ۱۳۹۰، حداقل ۴۳ روزنامه نگار و وبلاگ نگار به علت اشتغال به حرفه اشان در زندان به سر می بردند. بعضی از آنها به زندان های طولانی مدت و محرومیت از اشتغال به حرفه محکوم شده اند و بعضی دیگر بدون محاکمه در بازداشت به سر می برند.^{۷۸}

- در رویدادی غم انگیز، **سیامک پورزند**، روزنامه نگار و منقد فرهنگی قدیمی، در سن ۸۰ سالگی در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۹۰ پس از هفت سال حبس و انزوای خانگی در تهران خودکشی کرد. پورزند در ۲ آذر ۱۳۸۰ دستگیر و پس از شکنجه های جسمانی و روانی به اتهام به خطر انداختن امنیت ملی به ۱۱ سال زندان محکوم شد. او در سال ۱۳۸۳، پس از مرخصی از زندان برای درمان، اجازه سفر به خارج برای رسیدگی پزشکی و پیوستن به خانواده اش را نیافت.

نشر کتاب

نشر کتاب با سانسور شدیدی روبرو بوده است. بعضی از کتاب ها چندین سال برای دریافت اجازه نشر در انتظار به سر می برند و سرانجام نیز این اجازه دریغ می شود. بعضی کتاب های دیگر، به ویژه رمان ها، تنها به شرط حذف فصل ها یا بندها و جمله های متعدد اجازه نشر می یابند و این کار اغلب باعث نامفهوم شدن داستان ها می شود.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نه تنها اجازه نشر به بسیاری از کتاب ها نمی دهد بلکه در سال های اخیر برای چاپ دوم یا سوم تعدادی از کتاب ها از جمله بسیاری از آثار ترجمه شده از زبان های دیگر اجازه صادر نکرده است. جمهوری اسلامی در بهمن ۱۳۸۹ رسماً ۱۰ ناشر مستقل و خصوصی را ممنوع اعلام کرد.

هنرمندان

با وجود پرسش مشخص ۲۴ کمیته حقوق بشر، در پاسخ های جمهوری اسلامی ایران هیچ اشاره ای به هنرمندان یا سینماگران به چشم نمی خورد. در سال های اخیر، به ویژه پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، سینماگران و بازیگران و نیز عکاسان بازداشت یا زندانی شده اند. افراد زیر از این جمله هستند:

- **جعفر پناهی**، سینماگر سرشناس بین المللی که جوایزی نیز دریافت کرده، در اسفند ۱۳۸۸ دستگیر شد و سه ماه در بازداشت به سر برد و سپس در آذر ۱۳۸۹ به ۶ سال زندان و ۲۰ سال محرومیت از تمام فعالیت های حرفه ای، عمومی و اجتماعی شامل ساختن فیلم، نوشتن فیلم نامه، سفر به خارج و مصاحبه با رسانه های داخلی و خارجی محکوم شد. بنا به گزارش ها، دادگاه تجدید نظر حکم محکومیت او را در اواخر مهر ۱۳۹۰ تایید کرد.
- **محمد رسول اف**، سینماگر برجسته دیگر، نیز در اسفند ۱۳۸۸ دستگیر شد و سه ماه در بازداشت به سر برد و سپس به ۶ سال زندان محکوم شد. بنا به گزارش ها، حکم محکومیت زندان او در اواخر مهر ۱۳۹۰ به یک سال کاهش یافت.
- **محمد نوری زاد**، کارگردان و روزنامه نگار، در آذر ۱۳۸۹ دستگیر و به سه سال و نیم زندان و ۵۰ ضربه شلاق محکوم شد. او در ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۰ آزاد شد.
- **محمد علی شیرزادی**، فیلم ساز مستند، در آذر ۱۳۸۸ دستگیر و در ۴ تیر ۱۳۸۹ آزاد شد.
- **مهرانه آتشی**، عکاس شناخته شده بین المللی، در دی ۱۳۸۸ دستگیر و در اسفند ۱۳۸۸ با وثیقه آزاد شد.
- **مهناز محمدی**، فیلم ساز مستند، در ۵ تیر ۱۳۹۰ بازداشت و در ۵ تیر ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد.

^{۷۸} نگاه کنید به پیوست ۲: فهرست ناکامل روزنامه نگاران و وبلاگ نگاران زندانی

- **مریم مجد**، عکاس ورزشی، در ۲۷ خرداد ۱۳۹۰ در راه آلمان برای عکاسی در جام جهانی فوتبال زنان بازداشت و در ۲۷ تیر ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد.
- **پگاه آهنگرانی**، بازیگر، در راه آلمان برای نوشتن وبلاگی برای دویچه وله در باره جام جهانی فوتبال زنان در ۱۹ تیر ۱۳۹۰ بازداشت و در ۵ مرداد ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد.
- **مرضیه وفامهر**، بازیگر و فیلم ساز مستند، به اتهام ایفای نقش بدون بر سر داشتن روسری در سال ۱۳۸۷ در فیلمی که دارای مجوز قانونی بود (تهران من حراج) در اواسط تیر ۱۳۹۰ خودسرانه بازداشت شد. بر اساس گزارش ها در تاریخ ۱۷ مهر ۱۳۹۰، او به یک سال زندان و ۹۰ ضربه شلاق محکوم شد، در ۱ آبان ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد و در انتظار نتیجه تجدید نظر به سر می برد.
- چندین فیلمساز مستند به اتهام همکاری با بی بی سی در شهریور ۱۳۹۰ بازداشت شدند. این عده عبارت هستند از: **مجتبی میر طهماسب**، **هادی آفریده**، **کتایون شهابی**، **ناصر صفاریان**، **محسن شهرنازدار** و **مهران زینت بخش**. در نیمه دوم آبان ۱۳۹۰ همه آنها با وثیقه آزاد شده بودند، به استثنای **مجتبی میرطهماسب** که در ۹ آذر هنوز در بازداشت بود.
- **رامین پرچمی**، بازیگر، در ۲۵ بهمن ۱۳۸۹ دستگیر شد و از آن پس حکم محکومیت ۲ سال زندان را می گذراند.

۸ - منع آزادی گردهمایی و تشکل

مواد ۲۱ و ۲۲ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی آزادی گردهمایی مسالمت آمیز و آزادی تشکل را به رسمیت می‌شناسند.

گردهمایی و تشکل

کارنامه جمهوری اسلامی در زمینه آزادی گردهمایی و تشکل سیاه است.^{۷۹} برای تظاهرات و گردهمایی‌های غیردولتی باید از وزارت کشور درخواست مجوز کرد که هرگز چنین اجازه‌ای را صادر نمی‌کند.

کانون نویسندگان ایران

نویسندگان پیوسته از آزادی گردهمایی و تشکل محروم بوده‌اند. کانون نویسندگان ایران ۴۰ سال پیش تشکیل شد. جمهوری اسلامی همواره از ثبت آن خودداری کرده است و این کانون در ۸ سال گذشته از برگزاری گردهمایی محروم بوده و نتوانسته مجمع عمومی خود را برگزار کند.

- **منیژه نجم عراقی**، نویسنده و مترجم و منشی هیات دبیران کانون نویسندگان ایران، در ۲۴ مهر ۱۳۸۹ به مدت سه روز بازداشت و سپس در اردیبهشت ۱۳۹۰ به ۱ سال زندان محکوم شد.
- **فریبرز رئیس‌دانا**، عضو هیات دبیران کانون نویسندگان، در ۲۷ آذر ۱۳۸۹ تنها یک ساعت پس از مصاحبه با بخش فارسی بی بی سی و انتقاد شدید از سیاست‌های اقتصادی دولت بازداشت و در ۲۷ دی ۱۳۸۹ با وثیقه آزاد شد. او در خرداد ۱۳۸۹ به اتهام عضویت در کانون نویسندگان، مصاحبه با بی بی سی و صدای آمریکا و تبلیغ علیه نظام به یک سال زندان محکوم شد.

^{۷۹}نگاه کنید به گروه‌های زنان در بخش نفی حق برابری زنان

پرسش ۲۷ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی
ایران در باره به کارگیری زور علیه اعتراض های
عمومی کارگران بود، اما جمهوری اسلامی ایران
جوابی به این سوال نداده است.

از سال ۱۳۵۷ که رژیم اسلامی به قدرت رسیده است، کارگران پیوسته از حق تشکیل اتحادیه های آزاد و مستقل محروم بوده اند و رفتار با فعالان سندیکایی مستقل خشونت آمیز بوده است. در سال های اخیر، تعدادی از فعالان سندیکایی به تشکیل اتحادیه های مستقل از دولت پرداخته و برای این فعالیت های خود بهای سنگینی پرداخت کرده اند.

سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران

• منصور اسالو (نیز مشهور به اسانلو/اصانلو)، رئیس سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه، در تیر ۱۳۸۶ به اتهام «تبلیغ» و «فعالیت علیه نظام» حکم محکومیت ۵ سال زندان خود را در رجایی شهر که زندانی دورافتاده با شرایط بسیار بد است، شروع کرد. در ۱۰ مرداد ۱۳۸۹، شعبه ۱ دادگاه انقلاب اسلامی او را به اتهام «تبلیغ علیه نظام» به یک سال زندان دیگر محکوم کرد. اسالو در زندان سلامتی خود را از دست داد و بنا به گزارش ها چند بار دچار حمله قلبی و به بیمارستان منتقل شد، اما بازجویان وزارت اطلاعات هر بار از ادامه معالجه او جلوگیری کردند و او را به زندان بازگرداندند. علاوه بر این، اسالو پس از سخنرانی در جمع زندانیان عقیدتی حاضر در مجلس ترحیم یکی از زندانیان سیاسی اعدام شده [علی صارمی] یک هفته به سلول انفرادی افتاد.

در تاریخ ۱ تیر ۱۳۸۹، عروس حامله اسالو در پی حمله ماموران وزارت اطلاعات در خیابان که آشکارا به قصد تلافی فعالیت های حقوق بشری پدر شوهرش بود، سقط جنین کرد. برادر او، افشین اسالو، که هیچگاه در فعالیت های سندیکایی یا سیاسی شرکت نداشته، در اوایل دی ۱۳۸۹ دستگیر شد و پس از شکنجه شدید به پنج سال زندان محکوم شد که در آبان ۱۳۹۰ مورد تایید قرار گرفت.

منصور اسالو از خرداد ۱۳۹۰ در مرخصی از زندان به سر می برد.

• ابراهیم مددی، نایب رئیس سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی، که در آذر ۱۳۸۷ به ۳/۵ سال زندان محکوم شد در ۹ آذر از زندان به مرخصی رفت.

• رضا شهبابی، خزانه دار و عضو هیات مدیره سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی، در ۲۲ خرداد ۱۳۸۹ بدون اتهام به دستور وزارت اطلاعات دستگیر شد. در ۹ آذر ۱۳۹۰، او هنوز بدون محکومیت به زندان در بند ۲۰۹ وزارت اطلاعات در زندان اوین به سر می برد. او دچار مشکلات قلبی و کبدی و انحراف مهره های گردن است که باید مورد عمل جراحی قرار گیرد؛ در غیر این صورت ممکن است از طرف چپ بدن دچار فلج ناقص شود. او در اعتراض به محرومیت از درمان و تداوم بازداشت بدون محاکمه پس از ۱۸ ماه، از ۳۰ آبان ۱۳۹۰ دست به اعتصاب غذا زد. بازجویان شهبابی نشان داده اند که با ادامه بازداشت بدون محاکمه و محرومیت از درمان قصد دارند او را درهم بشکنند.

- غلامرضا غلامحسینی، عضو دیگر سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی، در ۱۲ آبان ۱۳۸۹ دستگیر و پس از چند ماه در ۷ اردیبهشت ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شد و در انتظار محاکمه به سر می برد.

سندیکای کارگران شرکت نیشکر هفت تپه

- رضا رخشان، رئیس این سندیکا، پس از گذراندن ۶ ماه زندان در خرداد ۱۳۹۰ آزاد شد.
- علی نجاتی، رئیس پیشین سندیکا، در ۲۱ آبان ۱۳۹۰ برای گذراندن حکم محکومیت یک سال زندان به خاطر فعالیت های سندیکایی به زندان دزفول رفت، گرچه در سال های گذشته به همان اتهام شش ماه را در زندان گذرانده و پس از ۲۵ سال از کار اخراج شده بود. او اخیراً تحت عمل جراحی قلب قرار گرفته است و به عقیده پزشکان برای گذراندن حبس از شرایط جسمانی لازم برخوردار نیست.
- چندین عضو دیگر سندیکا، به نام های جلیل احمدی، فریدون نیکوفر، قربان علیپور و محمد حیدری مهر، از آبان ۱۳۸۸ به بعد محکومیت هایی به مدت چهار تا شش ماه را در زندان گذراندند.

دیگر فعالان کارگری

- پنج فعال سندیکایی به عنوان یک گروه بدون داشتن وکیل مدافع به اتهام های «تبلیغ علیه نظام و عضویت در گروه مخالف نظام» در تاریخ ۲۷ مرداد ۱۳۹۰ در دادگاه انقلاب اسلامی تبریز مورد محاکمه قرار گرفتند. تنها یکی از آنها به نام بیوک سیدلر تبرئه شد. چهار نفر دیگر در مرداد و مهر ۱۳۹۰ با وثیقه آزاد شدند. حکم های محکومیت این عده به تاریخ ۳۰ آبان ۱۳۹۰ در دادگاه تجدید نظر به شرح زیر تایید شد و اکنون آنها در خطر بازداشت خودسرانه به سر می برند.
- شاهرخ زمانی، عضو هیات موقت بازگشایی سندیکای نقاشان که در تاریخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۰ دستگیر شده بود، محکوم به ۱۱ سال زندان؛
- محمد جراحی، فعال سندیکایی و عضو «کمیته پیگیری برای ایجاد تشکل های کارگری» که در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۹۰ دستگیر شد، محکوم به ۵ سال زندان؛
- نیما پور یعقوب و ساسان واهبی وش، فعالان دانشجویی، به ترتیب محکوم به ۶ سال و ۶ ماه زندان.
- بهنام ابراهیم زاده، فعال سندیکایی و عضو «کمیته پیگیری برای ایجاد تشکل های کارگری» و فعال حقوق کودک، در ۲۲ خرداد ۱۳۸۹ دستگیر و بعداً به اتهام گردهمایی و تباری علیه نظام به ۲۰ سال زندان محکوم شد. در اوایل آبان ۱۳۹۰ دادگاه تجدید نظر حکم او را به پنج سال زندان کاهش داد.

کانون های معلمان

- هاشم خواستار، یکی از اعضای برجسته کانون معلمان مشهد، پس از گذراندن حکم محکومیت دو سال زندان به اتهام «اقدام علیه امنیت کشور» در زندان وکیل آباد مشهد، در شهریور ۱۳۹۰ آزاد شد.
- رسول بدقی، یکی از رهبران کانون مستقل معلمان، در شهریور ۱۳۸۸ دستگیر و به ۶ سال زندان و ۵ سال محرومیت از فعالیت های مدنی محکوم شد که در دی ۱۳۸۹ تایید گردید. در ۹ آذر ۱۳۹۰ او هنوز حکم محکومیت خود را در زندان رجایی شهر می گذراند.

- **عبدالرضا قنبری**، یکی از فعالان کانون معلمان، که در تاریخ ۶ دی ۱۳۸۸ در محل کار خود دستگیر شد، به اتهام ارتباط با گروه های مخالف در خارج به مرگ محکوم شد و در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز در انتظار نتیجه تجدید نظر به سر می برد.
- یکی دیگر از اعضای این کانون، معلمی کُرد به نام **فرزاد کمانگر**، به همکاری با گروه های مخالف کُرد متهم و در اردیبهشت ۱۳۸۹ اعدام شد.

انجمن صنفی روزنامه نگاران

این انجمن به ثبت قانونی رسیده است، اما مقامات جمهوری اسلامی پس از انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸ آن را ممنوع کردند. علاوه بر تعداد زیادی از اعضا آن، چندین نفر از اعضای هیات مدیره آن نیز بازداشت، محاکمه و به زندان های طولانی مدت محکوم شده اند.

- **بدرالسادات مفیدی**، روزنامه نگار باسابقه و دبیر انجمن، در روز ۸ دی ۱۳۸۸ بازداشت و در ۱۶ خرداد ۱۳۸۹ با وثیقه آزاد شد. او که به اتهام اقدام علیه امنیت و تبلیغ علیه نظام محاکمه و به ۶ سال زندان و ۵ سال محرومیت از کار روزنامه نگاری محکوم شد، در حال حاضر آزاد است و در انتظار نتیجه تجدیدنظر به سر می برد.
- **ماشالله شمس الواعظین**، نایب رییس انجمن و نیز سخنگوی انجمن دفاع از آزادی مطبوعات، در ۸ دی ۱۳۸۹ بازداشت شد و دو ماه در زندان ماند. سپس به اتهام تبلیغ علیه نظام و توهین به ریاست جمهوری به ۱۶ ماه زندان محکوم شد. بر اساس گزارش هایی در نیمه دوم تیر ماه ۱۳۹۰، او برای گذراندن حکم محکومیت خود به زندان احضار شد. شمس الواعظین در دهه اخیر پنج بار زندانی شده است.

دانشجویان

پرسش ۲۹ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران به طور مشخص این بود: «لطفا توضیح بدهید چرا در ظرف دو سال و نیم پیش از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، در حدود ۲۰۰ دانشجو بازداشت شدند و حداقل ۱۶۰ دانشجو از تحصیل معلق یا از دانشگاه اخراج شدند. لطفا اطلاع دهید چه تعداد دانشجو در زمان انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ و پس از آن دستگیر و بازداشت شده اند.»

جمهوری اسلامی ایران در بند ۱۰۳ پاسخ ها مدعی شد:

«پرسش های کمیته خیلی کلی است و در بعضی موارد نکات مبهمی مطرح شده است.»

حمله به خوابگاه ها

ماموران لباس شخصی امنیتی، اعضای یگان های ویژه نیروی انتظامی و نیز یگان های ویژه سپاه پاسداران در پی انتخابات ریاست جمهوری در خرداد ۱۳۸۸ با خشونت به بعضی از خوابگاه های دانشجویی در تهران، اصفهان و شیراز حمله و آنها را تخریب کردند. در نتیجه این حمله، ۵ دانشجو در تهران، دو دانشجو در اصفهان و دو دانشجو نیز در شیراز کشته شدند. در خوابگاه دانشگاه تهران، ۱۰۰ دانشجو دستگیر شدند. اما دادگاه های نظامی به جای تحقیق در باره حمله ها و قتل ها، ۴۰ نفر از دانشجویان شاکی را محاکمه و در اردیبهشت ۱۳۹۰ آنها را به مجازات هایی از جریمه نقدی تا شلاق و حکم های محکومیت به زندان بین ۳ تا ۱۰ ماه محکوم کردند. چند تن از دانشجویان در تظاهرات اعتراضی یا بازداشت جان خود را از دست داده اند. صدها دانشجو در سراسر کشور از دانشگاه ها اخراج و از ادامه تحصیل محروم شده اند.

فعالان دانشجویی

گروه های مستقل دانشجویی، مثل دفتر تحکیم وحدت، و فعالان دانشجویی به ویژه پس از انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸ با تعقیب و سرکوب شدید روبرو بوده اند.

گستره مخالفت جنبش دانشجویی با رژیم و سرکوب شدید این جنبش، کار گردآوری تمام جزییات را بسیار مشکل کرده است. افراد زیر تنها چند تن از دانشجویانی هستند که در حال حاضر حکم محکومیت زندان خود را می گذرانند:

- بهاره هدایت، دانشجو و فعال حقوق زن، ۱۰ سال، از ۱۰ دی ۱۳۸۸
- مجید توکلی، که در سال های اخیر چند بار بازداشت شده است، ۸/۵ سال، از دی ۱۳۸۸
- فرزاد مددزاده و خواهرش شبنم مددزاده، ۵ سال به اتهام محاربه، از ۲ اسفند ۱۳۸۷
- ضیا نبوی، عضو شورای دفاع از حق تحصیل، ۱۰ سال به اتهام محاربه، از ۲۴ خرداد ۱۳۸۸، پس از بازداشت طولانی و شکنجه
- عاطفه نبوی (دختر عموی ضیا نبوی)، ۴ سال به اتهام محاربه، از ۲۴ خرداد ۱۳۸۸
- یاسر گلی، دانشجوی گُرد، ۱۵ سال
- حسین رونقی ملکی، ۱۵ سال
- حامد روحی نژاد، ۱۱ سال
- مجید دری، ۶ سال
- حسن اسدی زیدآبادی، ۵ سال
- علیرضا آشوری، ۵ سال
- پویا قربانی، ۶ سال
- مهدی خدایی، ۴ سال
- علی عجمی، ۴ سال
- مهدیه گلرو، ۲/۵ سال
- علی اکبر محمدزاده، ۶ سال
- امید کوکبی، از ۱۰ بهمن ۱۳۸۹ در بازداشت

احزاب و گروه های سیاسی

بسیاری از احزاب و سازمان های سیاسی مخالف بیش از سه دهه است که ممنوع شده اند، اما دولتمردان ایرانی حتا سازمان ها و احزاب منتقد را که به صورت نیمه رسمی فعالیت می کردند تحمل نکرده اند. این سازمان ها و احزاب سرکوب شده اند، اعضای آنها نیز مورد اذیت و آزار قرار گرفته، بازداشت یا زندانی شده اند.

نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری

ماموران امنیتی آقایان **میرحسین موسوی** و **مهدی کروبی**، نامزدهای پیشین ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸، و همسران آنها خانم **زهرا رهنورد** و **فاطمه کروبی** را در تاریخ ۹ اسفند ۱۳۸۹ در اقدامی که ناپدید شدن قهری محسوب می شود، به مکان نامعلومی منتقل کردند. در اواسط مرداد ۱۳۹۰، آقای کروبی را از همسرش جدا و به آپارتمان کوچکی با نگهبانان امنیتی بردند. از آن پس تا اوایل آذر ۱۳۹۰، به استثنای ملاقاتی کوتاه، از وضعیت و محل نگهداری او اطلاعی در دست نبوده است. در اوایل آذر، هنوز از وضعیت و محل آقای موسوی و خانم رهنورد اطلاعی در دست نبود.

سلامت جسمانی هر دو نامزد ریاست جمهوری و فشار روزافزون بر آنها برای 'اعتراف به اشتباهاتشان' در برابر دوربین تلویزیون باعث نگرانی هایی شده است. فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر و جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران در اسفند ۱۳۸۹ در این زمینه شکایتی را به گروه تحقیق سازمان ملل در باره ناپدید شدن های قهری یا ناخواسته تسلیم کردند. این گروه تحقیق در پاسخی به تاریخ ۴ سپتامبر ۲۰۱۱ (۱۳ شهریور ۱۳۹۰) اظهار کرد که پس از مکاتبه با دولت ایران در تاریخ ۱۵۴ آوریل ۲۰۱۱ (فروردین ۱۳۹۰) هنوز جوابی از دولت دریافت نکرده است.

نهیضت آزادی ایران

رهبر نهیضت آزادی ایران، **ابراهیم یزدی**، ۷۸ساله و وزیر خارجه پیشین، است که در خرداد ۱۳۸۸ از روی تخت بیمارستان به مدت ۷۲ ساعت به بازداشت منتقل شد. او سپس در دی ۱۳۸۸ به مدت دو ماه بازداشت و برای عمل جراحی قلب آزاد شد. او برای بار سوم در مهر ۱۳۸۹ بازداشت شد و شش ماه در بازداشت ماند تا این که در اسفند ۱۳۸۹ آزاد شد. وی در ۱۱ آبان ۱۳۹۰ به اتهام گردهمایی و تبانی علیه امنیت کشور، فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران و تاسیس و هدایت نهیضت آزادی ایران در دادگاه حاضر شد، اما صلاحیت قانونی دادگاه را رد کرد و حاضر نشد از خود دفاع کند.

چندین عضو نهیضت آزادی ایران هم اکنون در زندان هستند و چندتن از آنها به حکم زندان محکوم شده اند، از جمله **عماد بهاور** (۱۰ سال)، **محسن محقق** (۴ سال)، **فرید طاهری** (۳ سال)، **امیر خرم** (۶ سال) و **لیلا توسلی** (۲ سال). **سارا توسلی** نیز به ۶ سال زندان و ۷۴ ضربه شلاق محکوم شده است. **محمد توسلی**، یکی دیگر از اعضای ارشد نهیضت آزادی، و **غفار فرزدی**، رهبر نهیضت آزادی در آذربایجان، در تاریخ ۳ آذر ۱۳۹۰ بازداشت شدند.

ائتلاف ملی مذهبی

این ائتلاف یکی دیگر از گروه‌هایی است که اعضای آن پیوسته مورد آزار و اذیت قرار گرفته‌اند. رهبر این گروه، عزت‌الله سحابی (که در خرداد ۱۳۸۹ درگذشت)، تقی رحمانی،^{۸۰} رضا علیجانی و هدی صابر در طی دهه گذشته چندین بار بازداشت و پس از گذراندن دوره‌های طولانی - از چند ماه تا ۲ سال - آزاد شده‌اند.

هدی صابر پس از یک هفته اعتصاب غذا در روز ۲۰ خرداد ۱۳۹۰ در زندان اوین تهران درگذشت. در شهادتنامه‌ای که در تاریخ ۲۳ خرداد ۱۳۹۰ منتشر شد، ۶۴ تن از زندانیان سیاسی که همگی از هم‌بندان هدی صابر بودند، اعلام کردند که هدی صابر پس از احساس درد در ناحیه سینه و اختلال در سیستم گوارشی «در ساعت چهار بامداد جمعه ۲۰ خردادماه به بهداری مستقر در زندان اوین جنب بند ۳۵۰ منتقل شد اما دو ساعت بعد در حالی که از درد به خود می‌پیچید به بند بازگردانده شد و گفت در بهداری مورد ضرب و شتم و توهین قرار گرفته» است.

از اعضای دیگر این ائتلاف، **امیر خسرو دلیر ثانی** حکم ۴ سال زندان خود را می‌گذرانند و **علیرضا رجایی**، روزنامه‌نگار، به اتهام اقدام علیه امنیت ملی از تاریخ ۴ اردیبهشت ۱۳۹۰ در بازداشت خودسرانه به سر می‌برد.

جبهه ملی ایران

چندین عضو این سازمان ملی‌گرا حکم زندان خود را می‌گذرانند از جمله **حمید رضا خادم** (۴ سال زندان). **پیمان عارف**، یک عضو دیگر، پس از گذراندن حکم یک سال زندان و اجرای حکم ۷۴ ضربه شلاق در تاریخ ۱۸ مهر آزاد و دوباره در ۱۰ آبان ۱۳۹۰ بازداشت شد.^{۸۱} **دکتر علی رشیدی** (اقتصاددان برجسته و معاون پیشین بانک مرکزی) که عضو جبهه ملی ایران است، در تاریخ ۱۲ آبان ۱۳۹۰ بازداشت شد.

جبهه مشارکت ایران اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی

جبهه مشارکت ایران اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی دو سازمان سیاسی به ثبت رسیده و دارای پروانه فعالیت هستند، اما در پی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ ممنوع شده‌اند. بسیاری از اعضای این دو سازمان از جمله چند وزیر و معاون وزیر پیشین و نمایندگان پیشین مجلس اکنون حکم زندان را می‌گذرانند. اکثر آنها عضو هر دو سازمان هستند.

- **بهزاد نبوی**، وزیر و نماینده مجلس پیشین، ۶ سال زندان
- **مصطفی تاجزاده**، معاون وزیر پیشین، ۶ سال زندان و محرومیت از فعالیت سیاسی به مدت ۱۰ سال
- **عبدالله رمضانزاده**، معاون رئیس‌جمهور پیشین، ۵ سال زندان
- **محسن میردامادی**، دبیر کل جبهه مشارکت اسلامی، ۶ سال زندان و محرومیت از فعالیت سیاسی به مدت ۱۰ سال
- **فیض‌الله عرب سرخی**، معاون وزیر پیشین، ۶ سال زندان

---

^{۸۰} تقی رحمانی، همسر نرگس محمدی (سخنگوی کانون مدافعان حقوق بشر) همکاری نزدیکی با این کانون داشته است و بنا بود در سال ۱۳۸۷ جایزه کانون را به مناسبت شصتمین سالگشت اعلامیه جهانی حقوق بشر دریافت کند که کانون در همان زمان بسته شد.

^{۸۱} نگاه کنید به شلاق

- ابوالفضل قدیانی حکم یک سال زندان خود را می گذراند که در اوایل آذر ۱۳۹۰ تمام می شود، اما مقامات دولتی اتهام های تازه ای شامل «اهانت به مقام رهبری و ریاست جمهوری» را به او تفهیم کرده اند که می تواند به حکم زندان دیگری منجر شود.

- جواد امام، معاون وزیر پیشین، ۱ سال زندان

- داود سلیمانی، نماینده مجلس پیشین، ۳ سال زندان

مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم

این سازمان به وسیله روحانیون طرفدار رئیس جمهور اصلاح طلب پیشین خاتمی تشکیل شده است. جمهوری اسلامی آن را در اسفند ۱۳۸۹ ممنوع کرد.

سازمان دانش آموختگان

سازمان دانش آموختگان ادوار تحکیم وحدت به وسیله دانشجویان پیشین که در زمان تحصیل در دانشگاه در دفتر تحکیم وحدت^{۸۲} فعالیت می کردند تشکیل شده و یک سازمان سیاسی طرفدار اصلاحات با فعالیت های حقوق بشری است. پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، تعداد قابل توجهی از اعضای آن و به ویژه اعضای رهبری آن دستگیر شده، مورد آزار قرار گرفته و به زندان محکوم شده اند. به بعضی از آنها در زیر اشاره می شود:

احمد زیدآبادی

- احمد زیدآبادی، دبیر کل سازمان و روزنامه نگار سرشناس، از ۲۳ خرداد ۱۳۸۸ در زندان بوده است. او که به ۶ سال زندان، ۵ سال تبعید و محرومیت تا پایان عمر از فعالیت های حرفه ای و سیاسی محکوم شده، در سال ۲۰۱۱ جایزه آزادی مطبوعات یونسکو را دریافت کرد.

- عبدالله مومنی، سخنگوی سازمان، از ۳۰ خرداد ۱۳۸۸ در زندان بوده است. او به ۴ سال و ۱۱ ماه زندان محکوم شده و به خاطر نگارش نامه ای سرگشاده به رهبر جمهوری اسلامی در باره شکنجه ها با اتهام تازه ای روبرو است.^{۸۳}

- حسن اسدی زیدآبادی، مسئول حقوق بشر این سازمان، از ۳۱ مرداد ۱۳۸۹ با حکم محکومیت ۵ سال در زندان به سر می برد.

- علی جمالی، دبیر امور سیاسی، از ۳۱ مرداد ۱۳۸۹ با حکم محکومیت ۴ سال در زندان به سر می برد.

- علی ملیحی، مسئول روابط عمومی، از ۲۰ بهمن ۱۳۸۸ با حکم محکومیت ۴ سال در زندان به سر می برد.

^{۸۲}نگاه کنید به دانشجویان

^{۸۳}نگاه کنید به منع شکنجه و مجازات ها و رفتار خشن، غیرانسانی یا تحقیرآمیز

۹- محرومیت از حقوق به خاطر منشا قومی

ماده ۲۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به اقلیت های قومی و زبانی می پردازد. در پرسش ۳۳ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره «محدودیت ها یا شرط های خاص تحمیل شده بر ... آزادی های فرهنگی، زبانی و مذهبی اقلیت ها، مثل کردها، آذری ها و بلوچ ها، از جمله استفاده از زبان اقلیت ها در مدارس، انتشار نشریات و روزنامه ها به زبان های اقلیت ... تعداد فعالانی که از سال ۲۰۰۵ به تروریسم، اقدام علیه امنیت ملی یا خیانت متهم شده اند و حکم های محکومیتی که در این پرونده ها صادر شده» سوال شده است.

جمهوری اسلامی بخش آخر پرسش را کاملا نادیده گرفت و ادعا کرد:

... استفاده از زبان های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است (بند ۱۱۰ پاسخ های جمهوری اسلامی ایران).
بنابراین، اعضای گروه های قومی دیگر و گروه های غیرفارسی زبان نه تنها در سخن گفتن به زبان خود آزاد هستند، بلکه می توانند به زبان های خود نشریه منتشر کنند و آنها را در مدارس تدریس نمایند (بند ۱۱۱ پاسخ های جمهوری اسلامی ایران).

برخلاف این ادعای جمهوری اسلامی، قانون اساسی ایران یادگیری و آموزش به زبان های غیرفارسی را در مدارس و موسسه های آموزشی دیگر مجاز نکرده است. ماده ۱۵ قانون اساسی، که جمهوری اسلامی آن را عینا در بند ۱۱۰ پاسخ هایش نقل کرده، از پیچش خاصی برخوردار است. بر اساس این ماده تنها تدریس ادبیات غیرفارسی در مدارس آزاد است که با «آموزش و تدریس زبان های غیرفارسی در مدارس» کاملا متفاوت است.

در عمل، جوامع قومی، شامل ترک های آذری، عرب زبانان در جنوب، کردها، بلوچ ها و ترکمن ها از حقوق دیگر فرهنگی خود نیز محروم هستند. به رغم مقررات قانون اساسی ایران، نشریات و کتاب های غیرفارسی به ندرت اجازه انتشار یافته اند یا این که پس از انتشار چند شماره ممنوع شده اند.^{۸۴}

جوامع قومی اساسا از حق آزادی بیان، تشکل و گردهمایی محروم هستند. سازمان های سیاسی و فرهنگی و احزاب ترک های آذری، بلوچ ها، کردها و ترکمن ها، سه دهه است که ممنوع شده اند. تنها حزب سیاسی قومی که در سال های اخیر به فعالیت می پرداخت

^{۸۴}نگاه کنید به http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

لجنة الوفاق الاسلامی (حزب وحدت اسلامی) به رهبری جاسم شدیدزاده التیمی، نماینده پیشین مجلس، از اقلیت عرب ایرانی در خوزستان بود. این حزب در سال ۱۳۸۵ ممنوع شد.

• سازمان دفاع از حقوق بشر کردستان در سال ۱۳۸۳ تشکیل شد اما اجازه فعالیت آزادانه نیافته است.^{۸۵}

اکثر کردها، بلوچ ها و ترکمن ها اهل سنت هستند و از تبعیض مذهبی نیز رنج می برند.^{۸۶}

مدافعان حقوق جوامع قومی

مدافعان حقوق قومی در سال های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ نیز به خاطر فعالیت های حقوق بشری خود تحت آزار قضایی قرار داشته اند.

کاوه قاسمی کرمانشاهی، روزنامه نگار و عضو سازمان دفاع از حقوق بشر کردستان، در بهمن ۱۳۸۸ در کرمانشاه در غرب ایران دستگیر شد. در بهمن ۱۳۸۹، او را به اتهام اقدام علیه امنیت ملی از طریق عضویت در سازمان حقوق بشر کردستان، تبلیغ علیه نظام به واسطه انتشار اخبار و گزارش ها و ارتباط با خانواده زندانیان و جانباختگان سیاسی به ۵ سال زندان محکوم شد. دادگاه تجدید نظر این حکم را به ۴ سال زندان کاهش داد.

علاوه بر این، چند نفر از مدافعان حقوق جوامع قومی، در ۹ آذر ۱۳۹۰ هنوز در بازداشت خودسرانه به سر می بردند، از جمله:

- **محمد صدیق کبودوند**، رئیس سازمان دفاع از حقوق بشر کردستان و سردبیر هفته نامه توقیف شده پیام مردم کردستان، در تاریخ ۱۰ تیر ۱۳۸۶ دستگیر شد و از آن پس در زندان اوین به سر برده است. او در اردیبهشت ۱۳۸۷ به اتهام «اقدام علیه امنیت ملی از طریق تشکیل سازمان دفاع از حقوق بشر کردستان» به ۱۰ سال زندان و به اتهام «تبلیغ علیه نظام» به یک سال زندان محکوم شد. پس از تجدید نظر، در مهر ۱۳۸۷، حکم محکومیت او به ۱۰/۵ سال کاهش پیدا کرد. با وجود این که کبودوند از نظر سلامتی در وضعیت بدی به سر می برد، از درمان محروم است.

محمد صدیق کبودوند

- **عدنان حسن پور**، عضو انجمن روزنامه نگاران کردستان و گزارشگر روزنامه آسو، و **عبدالواحد (هیوا) بوتیمار**، عضو فعال سازمان غیردولتی محیط زیستی «سبزچیا» در آذر و دی ۱۳۸۵ دستگیر و پس از چند ماه بازداشت انفرادی در تیر ۱۳۸۶ به اعدام محکوم شدند. این حکم ها بعداً به ترتیب به ۱۵ سال و ۸ سال زندان کاهش یافت.

- **سعید متین پور**، روزنامه نگار و فعال فرهنگی آذری اهل زنجان، که به خاطر خواست رعایت حقوق سیاسی، فرهنگی و زبانی مردم آذری در ایران در نوشته هایش شناخته شده است، به اتهام «تبلیغ علیه نظام اسلامی» و «ارتباط با بیگانگان» به ۸ سال زندان محکوم شد و در حال حاضر حبس خود را می گذراند. او در سال ۱۳۸۶ دستگیر و در خرداد ۱۳۸۷ محکوم شد.

^{۸۵} نگاه کنید به محمد صدیق کبودوند

^{۸۶} http://www.fidh.org/IMG/pdf/FIDH_LDDHI.pdf

پیوست ۱: فهرست ناکاملی از ۷۳ زندانی عقیدتی زن

۹ آذر ۱۳۹۰^{۸۷}

نام	حکم	تاریخ شروع، زندان	وضع/وابستگی/اتهام
روناک صفازاده (نیز مشهور به صفارزاده)	۶ سال و ۹ ماه	۱ مهر ۱۳۸۴؛ سنندج	کمپین تغییر برای برابری؛ فعال حقوق کُرد
زینب جلالیان	اعدام	بازداشت از سال ۱۳۸۶؛ سنندج	فعال سیاسی کُرد
رها ثابت	۴ سال	۲۸ آبان ۱۳۸۶؛ شیراز	پیرو آیین بهایی؛ تشکیل گروه‌های غیر قانونی؛ تبلیغ به نفع گروه‌های مخالف نظام اسلامی
مهوش ثابت	۲۰ سال	۱۴ اسفند ۱۳۸۶؛ اوین/تهران	پیرو آیین بهایی
فریبا کمال آبادی	۲۰ سال	۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۷؛ اوین/تهران	پیرو آیین بهایی
معصومه کعبی	۴/۵ سال	۶ مهر ۱۳۸۷؛ زندان سپیدار اهواز	عرب ایرانی؛ همسر او در خارج از ایران فعال است، دولت سوریه او و فرزندش را در ۱۹ شهریور ۱۳۸۷ به ایران تحویل داد
زینب بایزیدی	۴ سال تبعید در زندان	۲۵ آبان ۱۳۸۷؛ زنجان	کمپین تغییر برای برابری
کبری بنازاده امیرخیزی	۵ سال زندان در تبعید	۲۷ دی ۱۳۸۷؛ فعلا اوین/تهران	گویا به خاطر خویشاوندان فعال مخالف در خارج از ایران محکوم شده
عالیه اقدام دوست	۳ سال	۱۰ بهمن ۱۳۸۷؛ اوین/تهران	کمپین تغییر برای برابری
شبنم مددزاده	۵ سال زندان در تبعید	۲ اسفند ۱۳۸۷؛ فعلا اوین/تهران	فعال دانشجویی؛ محاربه
نازیلا دشتی	۳ سال	۶ خرداد ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	گویا به خاطر خویشاوندان فعال مخالف در خارج از ایران محکوم شده
عاطفه نبوی	۴ سال	۲۵ خرداد ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	فعال دانشجویی؛ محاربه
فاطمه رهنما	۱۰ سال تبعید در زندان	۷ مرداد ۱۳۸۸؛ سپیدار اهواز	زندانی سیاسی دهه ۱۳۶۰؛ گویا به علت نسبت خانوادگی با آقای موسوی (نامزد انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸) زندانی شده است
معصومه یاوری	۷ سال زندان در تبعید	۲۷ شهریور ۱۳۸۸؛ فعلا اوین/تهران	معارض خیابانی
هنگامه شهیدی	۶ سال	۱۱ آذر ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	روزنامه نگار
مهدیه گلرو	۲/۵ سال	۱۱ آذر ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	فعال دانشجویی

^{۸۷} پرسش ۲۸ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره تعداد زنان زندانی بود. باید توجه داشت که نام بعضی از زندانیان در این جدول ممکن است در پیوست ۲ تکرار شود.

ریحانه حاج ابراهیم دباغ	۱۵ سال زندان در تبعید	۶ دی ۱۳۸۸؛ فعلا اوین/تهران	متهم به ارسال فیلم های اعتراض های خیابانی به گروه های مخالف
مطهره بهرامی حقیقی	۱۰ سال زندان در تبعید	۶ دی ۱۳۸۸؛ فعلا اوین/تهران	گویا به خاطر خویشاوندان فعال مخالف در خارج از ایران محکوم شده؛ شوهر و یک پسرش به اعدام محکوم شده اند
کفایت ملک محمدی	۵ سال	۶ دی ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	معارض خیابانی
فرح واضحان	۱۷ سال زندان در تبعید	۸ دی ۱۳۸۸؛ فعلا اوین/تهران	معارض خیابانی
مریم اکبری منفرد	۱۵ سال زندان در تبعید	۱۰ دی ۱۳۸۸؛ فعلا اوین/تهران	متهم به محاربه
بهاره هدایت	۱۰ سال	۱۰ دی ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	فعال دانشجویی و کمپین تغییر برای برابری
منیژه منزویان (نصراللهی)	۳ سال و ۴ ماه	۸ اسفند ۱۳۸۸؛ اوین/تهران	پیرو آیین بهایی
رزیتا واتقی	۵ سال	۲۴ اسفند ۱۳۸۸؛ وکیل آباد مشهد	پیرو آیین بهایی
ناهید قدیری	۵ سال	۷ تیرماه ۱۳۸۹؛ مشهد	پیرو آیین بهایی؛ تبلیغ علیه نظام با فعالیت در تشکیلات بهائیت، ارتباط با بیگانگان در خارج، گردهمایی غیر قانونی
سونیا طعامی	۵ سال	مشهد	پیرو آیین بهایی
نورا نبیل زاده	۵ سال	مشهد	پیرو آیین بهایی
سیما رجبیان	۲ سال	۲۴ تیر ماه ۱۳۸۹؛ مشهد	پیرو آیین بهایی؛ تبلیغ علیه نظام با فعالیت در تشکیلات بهائیت، ارتباط با بیگانگان در خارج، گردهمایی غیر قانونی
نسرین قدیری	۲ سال	۲۴ تیر ماه ۱۳۸۹؛ مشهد	پیرو آیین بهایی؛ تبلیغ علیه نظام با فعالیت در تشکیلات بهائیت، ارتباط با بیگانگان در خارج، گردهمایی غیر قانونی
هانیه فرشی شتربان	۷ سال	۲۷ تیر ۱۳۸۹؛ اوین/تهران	وبلاگ نگار؛ توهین به رهبری و مقدسات
لادن مستوفی مآب	۵ سال	۲۷ تیر ۱۳۸۹؛ اوین/تهران	وبلاگ نگار؛ توهین به رهبری و مقدسات
نسرین ستوده	۶ سال زندان؛ ۱۰ سال محرومیت از اشتغال به وکالت	۱۳ شهریور ۱۳۸۹؛ اوین/تهران	وکیل حقوق بشری
سیما اشراقی	بازداشت	۲ آبان ۱۳۸۹؛ مشهد	پیرو آیین بهایی؛ «تبلیغ علیه نظام، اقدام علیه امنیت ملی و ت وهین به مقدسات»

و بلاگ نویس و از حامیان مادران پارک لاله؛ تبلیغ علیه نظام و تشویق به گردهمایی و تبنانی علیه امنیت ملی در شبکه های اجتماعی	آبان ماه ۸۹ (فعلا بازداشت)	۵ سال حبس تعزیری حکم بدوی	الناز رحیم زاده
معترض خیابانی؛ دختر یکی از فعالان سیاسی	۱۴ آذر ۱۳۸۹؛ اوین/تهران	۲ سال	لیلا توسلی
پیرو آیین بهایی؛ «تبلیغ علیه نظام از طریق تبلیغ پیرو آیین بهائیت»	۱۸ دی ماه ۱۳۸۹؛ زندان کجویی ساری	۲۲ ماه	طره تقی زاده
منشی و مسئول دفتر معصومه ابتکار (معاون رییس جمهور پیشین)	۲۱ بهمن ۱۳۸۹؛ تهران	نامعلوم	فریبا ابتهاج
روزنامه نگار	۲۲ بهمن ۱۳۸۹؛ تهران	نامعلوم	نزهت امیرآبادیان
دانشجوی دانشگاه تهران؛ فعال سیاسی	۲۳ بهمن ۱۳۸۹؛ تهران	نامعلوم	زهرا افتخاری
فعال دانشجویی - دانشگاه تهران	۲۳ بهمن ۱۳۸۹؛ تهران	نامعلوم	زهرا شریف
پیرو آیین بهایی؛ تبلیغ به نفع گروهها و سازمانهای مخالف جمهوری اسلامی ایران	۲۴ بهمن ۸۹؛ دستگرد اصفهان	بازداشت	انیسا مطهر
دانشجوی دانشگاه شریف؛ اعتراض دانشجویی	۲۶ بهمن ۱۳۸۹؛ تهران	بازداشت	شیمای وزوایی
دانشجو - دانشگاه امیرکبیر؛ اعتراض دانشجویی	۱ اسفند ۱۳۸۹؛ تهران	بازداشت	فوژان شفایی
فعال دانشجویی - نوشیروانی بابل؛ اعتراض دانشجویی	۱ اسفند ۱۳۸۹؛ بابل	بازداشت	سارا باقری
همسر آقای موسوی (نامزد انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸)	۹ اسفند ۱۳۹۰؛ نامعلوم	ناپدید شده	زهرا رهنورد
شهروند معترض	اسفند ماه سال ۱۳۸۹	نامعلوم	سارا پورکاظمی
پیرو آیین بهایی؛ شرکت در یک جلسه مذهبی	۱۳ اسفند ۱۳۸۹؛ اصفهان	بازداشت	مینا احراری
پیرو آیین بهایی؛ شرکت در یک جلسه مذهبی	۱۳ اسفند ۱۳۸۹؛ اصفهان	بازداشت	ثمن گلشنی
زندانی سیاسی پیشین؛ دارای خویشاوند فعال مخالف در خارج از ایران	۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۰؛ نامعلوم	بازداشت	طاهره پور رستم (سوداگری)
زندانی سیاسی پیشین؛ دارای خویشاوند فعال مخالف در خارج از ایران	۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۰؛ نامعلوم	بازداشت	صدیقه مرادی
زندانی سیاسی پیشین؛ دارای خویشاوند فعال مخالف در خارج از ایران	۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۰؛ نامعلوم	بازداشت	آریا حائری

فاطمه (حوری) ضیایی	بازداشت	۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۰؛ نامعلوم	زندانی سیاسی پیشین؛ دارای خویشاوند فعال مخالف در خارج از ایران
نوشین خادم	بازداشت	۱ خرداد ۱۳۹۰؛ اوین/تهران	پیرو آیین بهایی؛ مدرس دانشگاه آنلاین پیرو آیین بهایی
اشرف علیخانی	۳ سال	۳ خرداد ۱۳۹۰؛ اوین/تهران	وبلاگ نگار
محبوبه کرمی	۳ سال	۱۰ خرداد ۱۳۹۰؛ اوین/تهران	کمپین تغییر برای برابری و فعال حقوق بشر
نگار منظمی	۱۴ ماه و ۷۵ ضربه شلاق	۲۳ خرداد ۱۳۹۰	دستگیری قبلی در روز زن (۸ مارس) که با وثیقه آزاد شده بود
مریم بیدگلی	۶ ماه	۳۰ تیر ۱۳۹۰؛ قم	کمپین تغییر برای برابری
شعله طائب	نامعلوم	نامعلوم؛ اوین/تهران	نامعلوم
مریم حاجیلویی	نامعلوم	نامعلوم؛ اوین/تهران	نامعلوم
پروین مخترع	توهین به رهبری	۹۰/۵/۱۰ - زندان مرکزی کرمان	مادر فعال حقوق بشر کوهیار گودرزی؛ توهین به رهبری
خاطره دانش توکل	نامعلوم	۹۰/۵/۲۰ - تهران	فعال دانشجویی - دانشگاه آزاد
ملینا بختیار نژاد	بازداشت	۹۰/۵/۲۲ - تهران	فعال دانشجویی - دانشگاه تهران؛ توزیع و انتشار فیلم‌ها و جزواتی پیرامون انقلاب‌های رنگی و نرم و همچنین ارتباط با برخی فعالان خارج از کشور
ثمین احسانی	بازداشت	۹۰/۵/۲۶؛ تهران	پیرو آیین بهایی - فعال حقوق کودک
وجیهه ناشری	بازداشت	۲۹ مرداد ۱۳۹۰؛ ساری	پیرو آیین بهایی؛ اعتراض به مجازات تحقیر آمیز همسرش
مهسا مهدی زاده	بازداشت	۹۰/۵/۳۱؛ ارومیه	فعال سیاسی و زیست محیطی
فرشته شیرازی	۳ سال	۱۳ شهریور ۱۳۹۰؛ آمل	فعال حقوق زنان؛ کمپین تغییر برای برابری
فرزانه نوری	بازداشت	۲۰ شهریور ۱۳۹۰؛ شیراز	مادر یکی از مدیران وبگاه درویشان گنابادی
فران حسامی	بازداشت	۲۲ شهریور ۱۳۹۰؛ اوین/تهران	پیرو آیین بهایی؛ مدرس دانشگاه آنلاین پیرو آیین بهایی
مریم جلیلی	۲/۵ سال	۱۳۹۰؛ اوین	گرویدن به مسیحیت
شهلا رحمتی	۲/۵ سال	۱۳۹۰؛ اوین	گرویدن به مسیحیت
میترا رحمتی	۲/۵ سال	۱۳۹۰؛ اوین	گرویدن به مسیحیت
پریسا بابایی	بازداشت	۱۲ آبان ۱۳۹۰؛ زندان ساری	پیرو آیین بهایی
رژین محمدی	بازداشت	۳۰ آبان ۱۳۹۰؛ بازداشتگاه ۲ الف سپاه پاسداران در زندان اوین	وبلاگ نگار؛ اقدام علیه امنیت ملی؛ تبلیغ علیه نظام و فعالیت های حقوق بشری

پیوست ۲: فهرست ناکاملی از ۴۳ روزنامه نگار و وبلاگ نگار زندانی

۹ آذر ۱۳۹۰^{۸۸}

نام	تاریخ دستگیری/زندانی	حکم زندان (سال)	اتهام/دلیل دستگیری
حسین درخشان		۱۹/۵	وبلاگ نگار؛ سفر به اسرائیل
محمد صدیق کبودوند		۱۰/۵؛ در وضعیت بد جسمانی	روزنامه نگار و مدافع حقوق بشر گرد
عدنان حسن پور		۱۵	روزنامه نگار گرد
سعید متین پور		۸	روزنامه نگار ترک آذری
عبدالواحد (هیوا) بوتیمار		۸	روزنامه نگار و فعال محیط زیست گرد
ابوالفضل عابدینی نصر		۱۲	
احمد زیدآبادی	۲۳ خرداد ۱۳۸۸؛ رجایی شهر	۶ سال زندان؛ محرومیت تا پایان عمر از فعالیت های حرفه ای و ۵ سال تبعید به شهر گناباد در جنوب شرقی ایران	دبیر کل سازمان دانش آموختگان؛ نامه انتقادی سرگشاده به رهبر جمهوری اسلامی
کیوان صمیمی بهبهانی	۲۳ خرداد ۱۳۸۸؛ رجایی شهر	۶ سال زندان؛ ۱۵ سال محرومیت از فعالیت های حرفه ای؛ در شرایط بد جسمانی و نیازمند مراقبت پزشکی	اقدام علیه امنیت ملی از طریق گردهمایی و تبانی، تشویش اذهان عمومی
سخی ریگی	۲۸ خرداد ۱۳۸۸؛ زاهدان/بلوچستان	۲۰	وبلاگ نگار
امیر اصلانی	مرداد ۱۳۸۸	۵	وبلاگ نگار

^{۸۸} پرسش ۲۴ کمیته حقوق بشر از جمهوری اسلامی ایران در باره تعداد روزنامه نگاران زندانی پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ بود. باید توجه داشت که نام بعضی از زندانیان در این جدول ممکن است در پیوست ۱ تکرار شود.

حسین رونقی ملکی	۲۲ آذر ۱۳۸۸؛ اوین	۱۵	وبلاگ نگار؛ دانشجو؛ تبلیغ علیه نظام؛ توهین به رهبر و رییس جمهور
هنگامه شهیدی	۱۴ بهمن ۱۳۸۸؛ اوین	۶	تبلیغ علیه نظام؛ اقدام علیه امنیت ملی؛ توهین به رییس جمهور
مسعود باستانی	۱۴ مرداد ۱۳۸۸	۶	
علی بهزادیان نژاد		۶	
بهمن احمدی امویی	۳۰ خرداد ۱۳۸۸؛ اوین	۵	توهین به رییس جمهور؛ تبلیغ علیه نظام؛ تبانی برای اختلال در امنیت ملی؛ اختلال در نظم عمومی
محمد داوری	۱۷ شهریور ۱۳۸۸	۵	گزارش در باره شکنجه و تجاوز؛ فیلم از مصاحبه شوندگان
		۱	شرکت در تظاهرات معلمان در ۱۳۸۵
مهدی محمودیان	۲۵ شهریور ۱۳۸۸؛ رجایی شهر	۵	تبانی علیه نظام
علی ملیحی	۲۰ بهمن ۱۳۸۸	۴	گردهمایی و تبانی علیه نظام؛ تبلیغ علیه نظام؛ توهین به رییس جمهور؛ اشاعه اکاذیب
عیسی سحرخیز	۱۲ تیر ۱۳۸۸؛ رجایی شهر	۳	توهین به رهبر؛ تبلیغ علیه نظام؛ اشاعه اکاذیب در مصاحبه های خارجی
		۵	محرومیت از فعالیت های حرفه ای؛ نیازمند مراقبت پزشکی
آرش سغر	۱ آذر ۱۳۸۸	۵	اقدام علیه امنیت ملی؛ جاسوسی برای ترکمنستان
علی اکبر عجمی		۲	
علیرضا بهشتی شیرازی	فروردین ۱۳۸۹	۵	
احمد رضا یوسفی	اردیبهشت ۱۳۸۹؛ اوین	۵	ارتباط با بیگانگان
ایمان مسجدی؛ امیر لطیفی محمد رضا گلزاده؛ لادن	بازداشت در ۲۸/۲۷ تیر ۱۳۸۹		وبلاگ نگار در انتظار محاکمه

			مستوفی مآب؛ هانیه صانع فرشی شتربان؛ حجت نیکویی؛ سپهر ابراهیمی
تبلیغ علیه نظام؛ تشویش اذهان عمومی؛ اشاعه اکاذیب	۴ سال زندان؛ جریمه نقدی و ۶۰ ضربه شلاق	۱۷ مرداد ۱۳۸۹	سیامک قادری
روحانی وبلاگ نگار	۴ سال زندان؛ ۵۰ ضربه شلاق؛ خلع لباس	بازداشت در ۶ آبان ۱۳۸۹ در قم	آرش هنرور شجاعی
وبلاگ نگار	۵	بازداشت در آبان ۱۳۸۹	الناز رحیم زاده
	بازداشت	۲۲ بهمن ۱۳۸۹	نزهت امیرآبادیان
	بازداشت	۱۰ اسفند ۱۳۸۹؛ شیراز	پارسا بهمنی
روزنامه نگار و ناشر	۱ سال	۲۰ فروردین ۱۳۸۹؛ اوین	محمد جواد مظفر
اقدام علیه امنیت ملی	بازداشت	۴ اردیبهشت ۱۳۹۰	علیرضا رجایی
نامعلوم	بازداشت	تیر ۱۳۹۰	مهرداد سرجویی
نامعلوم	بازداشت		هادی احمدی
نامعلوم	بازداشت	۲۷ شهریور ۱۳۹۰؛ بند ۲ الف سپاه پاسداران در زندان اوین	امیرعلی علامه زاده
روزنامه نگار؛ پس از مصاحبه با بخش فارسی بی بی سی بازداشت شد	بازداشت	۲۲ آبان ۱۳۹۰	حسن فتحی
روزنامه نگار و فعال فرهنگی آذری	بازداشت	۲۷ آبان ۱۳۹۰؛ زنجان	داود خداکریمی
وبلاگ نگار؛ اقدام علیه امنیت ملی؛ تبلیغ علیه نظام و فعالیت های حقوق بشری	۳۰ آبان ۱۳۹۰؛ بازداشتگاه ۲ الف سپاه پاسداران در زندان اوین	بازداشت	رژین محمدی

پیوست ۳: ملاحظات پایانی کمیته حقوق بشر

کمیته حقوق بشر

نشست ۱۰۳

ژنو، ۱۷ اکتبر - ۴ نوامبر ۲۰۱۱ (۲۵ مهر - ۱۳ آبان ۱۳۹۰)

رسیدگی به گزارش های دولت های عضو بر اساس ماده ۴۰ میثاق بین المللی حقوق مدنی و

سیاسی:

- کمیته گزارش ادواری سوم جمهوری اسلامی ایران (CCPR/C/IRN/3) را در جلسه های ۲۳۸۴، ۲۳۸۵ و ۲۳۸۶
CCPR/C/SR/2834, CCPR/C/SR/2835 and CCPR/C/SR/2836) خود در روزهای ۱۷ و ۱۸ اکتبر ۲۰۱۱
(۲۵ و ۲۶ مهر ۱۳۹۰) مورد بررسی قرار داد و ملاحظات پایانی را به شرح زیر به تصویب رساند.

الف: مقدمه

۲ - کمیته از گزارش ادواری سوم جمهوری اسلامی ایران و اطلاعات موجود در آن استقبال می نماید. کمیته از فرصت
به دست آمده برای از سر گرفتن گفتگوی سازنده با هیات نمایندگی دولت عضو در باره اقدام های آن در دوره شمول
گزارش برای اجرای مقررات میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی خشنود است. کمیته از دولت عضو به خاطر پاسخ
های کتبی (CCPR/C/IRN/Q/3/Add.1) به «فهرست مسایلی که باید در رسیدگی به سومین گزارش جمهوری
اسلامی ایران مطرح شود» (CCPR/C/IRN/Q/3) که با پاسخ های شفاهی هیات نمایندگی تکمیل شد سپاسگزار
است.

۳ - کمیته با تاسف ملاحظه می کند که بین زمان رسیدگی به گزارش های ادواری دوم و سوم دولت عضو ۱۸ سال
فاصله افتاده است و امیدوار است ارتباط کاری سازنده دولت عضو با کمیته در نشست ۱۰۳ از طریق اجرای موثر توصیه
های جاری و آرایه گزارش ادواری چهارم ادامه یابد.

ب: جنبه های مثبت

۴ - کمیته از موارد زیر استقبال می نماید:

الف) امضای پروتکل الحاقی کنوانسیون حقوق کودک در زمینه شرکت کودکان در درگیری های مسلحانه، در سپتامبر
۲۰۱۰؛

ب) پیوستن به کنوانسیون حقوق اشخاص معلول در اکتبر ۲۰۰۹؛

پ) پیوستن به پروتکل الحاقی کنوانسیون حقوق کودک در زمینه فروش کودکان، فحشای کودکان و هرزه نگاری در
باره کودکان در سپتامبر ۲۰۰۷؛

پ: نگرانی های اساسی و توصیه ها

۵ - کمیته با نگرانی ارجاع به بعضی اصول مذهبی به عنوان معیارهای اساسی در نظام دولت عضو را مورد ملاحظه قرار داد.

✓ دولت عضو باید از رعایت کامل تمام تعهدات ناشی از میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی اطمینان حاصل کند و به مقررات داخلی این دولت به عنوان توجیه عمل نکردن به تعهدات ناشی از میثاق استناد نکند.

۶ - کمیته از این مساله نگران است که جایگاه معاهده های بین المللی حقوق بشر در نظام حقوقی ملی مشخص نشده است و این مانع اجرای کامل حقوق پیش بینی شده در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی است.

✓ دولت عضو باید اجرا و کاربرد موثر مقررات میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی را، صرفنظر از جایگاه میثاق در نظام حقوق داخلی، تضمین کند.

۷ - کمیته از این مساله نگران است که دولت عضو هنوز نهاد ملی با صلاحیتی برای زمینه حقوق بشر بر اساس اصول پاریس (قطعنامه ۴۸/۱۳۴ مجمع عمومی) (ماده ۲ میثاق) تاسیس نکرده است.

✓ دولت عضو باید تاسیس نهاد ملی حقوق بشر را با اختیارات گسترده حقوق بشری مد نظر قرار دهد و در راستای اصول پاریس (قطعنامه ۴۸/۱۳۴ مجمع عمومی - پیوست) منابع کافی مالی و انسانی در اختیار آن قرار دهد.

۸ - با وجود تحول در زمینه آموزش زنان، کمیته از تعداد کم زنان در سمت های تصمیم گیری در بخش دولتی نگران است. کمیته همچنین از این نگران است که زنان هرگز در تعدادی از پست های دولتی از جمله شورای نگهبان یا پست های بالا در مجمع تشخیص مصلحت حضور نداشته اند و از بعضی پست های دولتی، مثل قضاوت (ماده های ۲ و ۲۶ میثاق) کنار گذاشته شده اند.

✓ دولت عضو باید اقداماتی را برای افزایش تعداد زنان در مجامع تصمیم گیرنده و قضایی در تمام سطوح و زمینه ها انجام دهد. دولت عضو باید در این زمینه برنامه های آموزش ویژه و آگاهی بخشی برای زنان به اجرا بگذارد.

۹ - کمیته از تداوم نابرابری زنان در زمینه های ازدواج، خانواده و ارث نگران است (ماده های ۲ و ۲۶).

✓ دولت عضو باید قانون مدنی و به علاوه لایحه قانون حمایت خانواده را اصلاح کند تا

الف) ضرورت اجازه پدر یا جد پدری برای ثبت ازدواج را ملغا کند؛

ب) به زنان در طلاق حق برابر بدهد؛

پ) برابری حق حضانت مادر بر فرزند را، از جمله پس از سن ۷ سالگی

فرزند یا ازدواج دوباره مادر، تضمین کند؛

ت) در صورت فوت پدر، ولایت فرزند را به مادر بدهد؛

ث) حقوق زنان در ارث را با مردان برابر قرار دهد؛

ج) شرط قانونی تمکین زن از مرد را حذف کند؛

چ) شرط اجازه مرد برای سفر زن به خارج را حذف کند؛

ح) چند همسری را ممنوع کند؛

خ) اختیار مرد برای منع زن از اشتغال را لغو کند.

✓ دولت عضو باید قانونی را برای دادن حق به زنان ایرانی برای انتقال ملیت خویش به فرزندان به تصویب برساند.

۱۰ - کمیته از این نگران است که همجنس گرایان زن و مرد، دو جنس گرایان، و دگرجنس گونه ها با آزار و تعقیب، مجازات های ظالمانه و حتا مجازات اعدام روبرو هستند. کمیته همچنین از این نگران است که این اشخاص به خاطر گرایش جنسی خود با تبعیض روبرو هستند از جمله در زمینه استخدام، مسکن، آموزش و رسیدگی درمانی و نیز حذف از زندگی اجتماعی (ماده های ۲ و ۲۶).

✓ دولت عضو باید تمام قوانینی را که در باره افراد به خاطر گرایش جنسی یا هویت جنسی تبعیض قایل می شوند، آنها را مورد پیگرد و مجازات قرار می دهند و یا ممکن است منجر به تبعیض، پیگرد و مجازات آنها شوند، ملغا یا اصلاح کند. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که هر شخصی که تنها به خاطر عملکرد آزاد و رضایتی جنسی یا گرایش جنسی خود در بازداشت است فوراً و بدون قید و شرط آزاد شود. دولت عضو باید تمام اقدام های لازم در زمینه قانون گذاری و مرحله اجرا و نیز اقدام های دیگر را برای حذف و منع تبعیض بر پایه گرایش جنسی را انجام دهد، از جمله در زمینه دسترسی به اشتغال، مسکن، آموزش و رسیدگی درمانی، و حمایت از افراد دارای گرایش جنسی یا هویت جنسی متفاوت را در مقابل خشونت و حذف اجتماعی تضمین نماید. کمیته باز تاکید می کند که تمام این امور به طور کامل در گستره حقوق ناشی از میثاق قرار می گیرد و بنابراین در محدوده اختیارات کمیته است. کمیته به تاکید از دولت عضو می خواهد اطلاعات مشروح در باره بهره مندی همجنس گرایان زن و مرد، دو جنس گرایان، دگرجنس گونه ها از حقوق ناشی از میثاق را در گزارش ادواری بعدی خود بگنجانند.

۱۱ - کمیته از نبود مقررات مشخص در باره خشونت خانگی در قانون مجازات و نیز نبود تحقیقات، پیگرد و مجازات برای مرتکبان خشونت خانگی نگران است. کمیته همچنین از معافیت شوهر از مجازات به خاطر قتل عمد همسر در صورت سوء ظن به زنا نگران است.

✓ دولت عضو باید قوانینی را برای جرم انگاشتن خشونت خانگی به تصویب برساند و اقداماتی را برای مبارزه موثر با خشونت خانگی به اجرا بگذارد. دولت عضو باید تضمین کند که قربانیان به امکان غرامت و حمایت دسترسی فوری داشته باشند، از جمله از طریق تاسیس تعداد کافی خانه های امن برای قربانیان. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که در مورد اعمال خشونت خانگی به طور موثری تحقیق شود و مرتکبان آن مورد پیگرد و مجازات قرار بگیرند. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند

که شوهر همسر در صورت قتل همسر به خاطر سوء ظن به زنا، از مجازات به خاطر قتل عمد معاف نشود.

۱۲ - کمیته هنوز از تعداد بسیار زیاد و رو به افزایش حکم های اعدام که در کشور دولت عضو صادر و اجرا می شود، دامنه گسترده جرایم اغلب مبهمی که به اجرای مجازات اعدام می انجامد، و تعداد زیاد جرایم مستوجب اعدام و شیوه های اعدام، به شدت نگران است. کمیته همچنین از تداوم اجرای مجازات اعدام در انظار عمومی، و سنگسار به عنوان شیوه اعدام، نگران است. کمیته با نگرانی تعداد زیاد اعدام های دولتی در مناطق اقلیت نشین را مورد ملاحظه قرار داد (ماده های ۶ و ۷).

✓ دولت عضو باید الغای مجازات اعدام یا حداقل بازنگری در قانون مجازات را به قصد محدود کردن مجازات اعدام تنها به «مهمترین جرایم»، به مفهوم مذکور در ماده ۶، بند ۲، میثاق و نظر عمومی شماره ۶ (۱۹۸۲) کمیته در باره حق زندگی مد نظر قرار دهد. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که همواره در صدور مجازات اعدام، الزام های ماده های ۶ و ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی کاملاً رعایت شود. دولت عضو باید تضمین نماید که هر شخص محکوم به اعدام، پس از استفاده از تمام راه های قانونی فرجام خواهی، از فرصت موثر برای استفاده از حق درخواست عفو یا کاهش مجازات از مقامات مربوط برخوردار باشد. به علاوه، دولت عضو باید اجرای مجازات اعدام در انظار عمومی و نیز سنگسار به عنوان شیوه اعدام را ممنوع نماید.

۱۳ - کمیته از تداوم اعدام کودکان و صدور حکم اعدام برای کسانی که پیش از ۱۸ سالگی مرتکب جرم شده اند، و در ماده ۶، بند ۵، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی منع شده است، به شدت نگران است (ماده ۶).

✓ دولت عضو باید فوری به اعدام کودکان پایان دهد و به علاوه قانون رسیدگی به جرایم نوجوانان و لایحه قانون مجازات اسلامی را با هدف الغای مجازات اعدام برای کسانی که پیش از ۱۸ سالگی مرتکب جرم شده اند، اصلاح کند. دولت عضو باید تمام حکم های اعدام کنونی برای محکومان به اعدام را که پیش از ۱۸ سالگی مرتکب جرم شده اند، کاهش دهد.

۱۴ - کمیته از گزارش های مربوط به استفاده گسترده از شکنجه و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز در بازداشتگاه ها، به ویژه در مورد کسانی که به جرایم مرتبط با امنیت ملی متهم یا در دادگاه های انقلاب محاکمه شده اند و به مرگ بعضی از بازداشت شدگان منجر شده، به شدت نگران است. کمیته همچنین از به کارگیری اقرارهای اجباری به عنوان مدرک اصلی در صدور حکم محکومیت در دادگاه نگران است.

✓ دولت عضو باید از انجام تحقیقات در باره همه موارد ادعای شکنجه و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز در بازداشتگاه ها، و پیگرد و مجازات متناسب مرتکبان این اقدامات اطمینان حاصل کند. دولت عضو باید جبران خسارت متناسب به هر قربانی را تضمین کند. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که هیچ کس وادار به دادن شهادت علیه خود یا دیگران یا اعتراف به جرم نشود و این گونه «اعتراف ها» در دادگاه به عنوان دلیل پذیرفته نشود، مگر علیه اشخاص متهم به شکنجه یا بدرفتاری های دیگر برای اثبات این که چنین «اعتراف» یا اظهارات دیگری صورت گرفته است.

۱۵ - کمیته از این نگران است که تحقیق کامل، غیرجانبدارانه و مستقلى در باره ادعاهای مربوط به قتل، شکنجه و بدرفتاری های دیگر پيرو انتخابات ریاست جمهوری ۲۲ خرداد ۱۳۸۸ انجام نشده و مسئولان بلندپایه به پاسخگویی فراخوانده نشده اند (ماده های ۶ و ۷).

✓ دولت عضو باید فوراً تحقیق کامل، غیرجانبدارانه و مستقلى در باره ادعاهای مربوط به قتل، شکنجه و بدرفتاری های دیگر پيرو انتخابات ریاست جمهوری ۲۲ خرداد ۱۳۸۸ انجام دهد و مقاماتی را که مسئول تشخیص داده می شوند مورد پیگرد قرار دهد.

۱۶ - کمیته از ادامه اجرای مجازات های بدنی به وسیله مقامات قضایی و اجرایی، به ویژه قطع عضو و شلاق در مورد طیف گسترده ای از جرایم، شامل دزدی، محاربه و بعضی روابط جنسی نگران است. دولت عضو همچنین از قانونی بودن تنبیه بدنی کودکان در خانه، به عنوان حکم دادگاه و در موسسه های مراقبتی نگران است (ماده ۷).

✓ دولت عضو باید قانون مجازات را به قصد الغای مجازات بدنی به وسیله مقامات قضایی و اجرایی اصلاح نماید. دولت عضو باید به صراحت هر شکلی از تنبیه بدنی را در بخش پرورش کودک و آموزش ممنوع کند، از جمله با الغای توجیه قانونی آن در ماده ۱۱۷۹ قانون مدنی، ماده های ۴۹ و ۵۹ قانون مجازات و ماده ۷ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان.

۱۷ - کمیته از گزارش های مربوط به استفاده از برگ بازداشت کلی و سفید امضا، بدون اسم متهم و بدون نیاز به بررسی مدارک توسط قاضی نگران است (ماده ۱۷).

✓ دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که برگ بازداشت حاوی نام متهم و بر پایه بررسی مدارک به وسیله قاضی باشد. دولت عضو باید تمام افرادی را که براساس برگ بازداشت کلی و سفید امضا و بدون مدرک بازداشت شده اند، آزاد نماید.

۱۸ - کمیته از طول میانگین مدت بازداشت های پیش از محاکمه و محدود نبودن مدت بازداشت به دستور دادگاه به وسیله ماموران اجرای قانون در ماده ۳۳ آیین دادرسی کیفری نگران است. کمیته همچنین از گزارش های مربوط به بازداشت در انزوای کامل اشخاص در بازداشتگاه های غیررسمی نگران است (ماده های ۷ و ۹).

✓ دولت عضو با رعایت کامل ماده ۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، باید تمام اقدامات لازم را انجام دهد تا مطمئن شود که مدت بازداشت پیش از محاکمه در قانون و عمل، به ویژه از طریق نظارت مستقل قضایی و دسترسی فوری به وکیل، بیش از حد طولانی نشود. دولت عضو باید برای حذف بازداشت انفرادی دست به اقدام فوری بزند و برای رعایت آن در عمل مراقبت لازم را انجام دهد.

۱۹ - کمیته از وضع بد بازداشتگاه ها، به ویژه در زندان اوین، بندهای ۳۵۰، ۲الف، ۲۰۹ و ۲۴۰، نگران است. کمیته همچنین از استفاده از سلول انفرادی، محدودیت غیرمنطقی ملاقات های خانوادگی و به قرار گزارش محرومیت بسیاری از زندانیان بند ۳۵۰/اندرزگاه شماره ۳ زندان اوین از رسیدگی پزشکی، نگران است (ماده های ۷ و ۱۰).

✓ دولت عضو باید برای ایجاد یک سیستم منظم و واقعا مستقل نظارت بر بازداشتگاه ها اقدام فوری انجام دهد و اطمینان حاصل کند که شرایط بازداشت با ماده های ۷ و ۱۰ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و نیز اصول حداقل سازمان ملل برای رفتار با زندانیان سازگار هستند. دولت عضو

باید در آموزش ماموران اجرای قانون، مسئولان قضایی و ماموران زندان، به طور منظم آموزش حقوق بشر شامل منع شکنجه، شیوه های موثر بازجویی، شرایط بازداشت و رفتار با بازداشت شدگان را به عنوان بخش استاندارد برنامه آموزشی آنها قرار دهد.

۲۰ - کمیته از قاچاق مداوم زنان و کودکان، به ویژه دختران جوان در مناطق روستایی، که اغلب از طریق ازدواج موقت («صیغه») تسهیل می شود، نگران است (ماده ۸).

✓ دولت عضو باید برای مبارزه با قاچاق و فروش نوجوانان از ۱۸ سال و پیشگیری از آن دست به اقدام بزند. از دولت عضو همچنین درخواست می شود در گزارش ادواری بعدی خود آمار سالانه دستگیری ها و محکومیت ها بر اساس قانون مبارزه با قاچاق سال ۱۳۸۳ را ارائه نماید.

۲۱ - کمیته از نقض پیوسته تضمین های محاکمه عادلانه که در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی آرایه شده، به ویژه در دادگاه های انقلاب و دادگاه زندان اوین نگران است. کمیته همچنین از استناد مسئولان قضایی به مفهوم «مهدورالدم» (مستحق مرگ) در حکم ها نگران است.

✓ دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که تمام فرایندهای قانونی با رعایت کامل ماده ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی انجام شود، از جمله با تضمین الف) حق داشتن مشاور حقوقی انتخابی در تمام مدت بازداشت پیش از محاکمه؛ ب) حق اطلاع فوری از ماهیت و دلیل اتهام کیفری؛ پ) دخالت و حضور وکلا در تمام پرونده ها، از جمله در مرحله تحقیقات؛ ت) اصل برائت؛ ث) حق محاکمه علنی؛ و ج) حق درخواست تجدید نظر. دولت عضو باید مفهوم «مهدورالدم» (مستحق مرگ) را در توصیف قربانیان حذف کند تا مرتکبان این جنایت ها مورد پیگرد واقع شوند و عدالت در باره آنها اجرا شود. کمیته نظریه عمومی شماره ۳۲ (۲۰۰۷) خود در باره حق برابری در دادگاه ها و دیوان ها و حق محاکمه عادلانه را به دولت عضو یادآوری می نماید.

۲۲ - کمیته نگران است که استقلال قوه قضاییه کاملا تضمین نشده و در اثر فشار نابجا از سوی قوه مجریه، از جمله واحد نظارت و ارزشیابی قضات، و روحانیون ارشد و مسئولان بلندپایه دولتی، پیش از محاکمه ها در خطر می افتد. کمیته همچنین از این نگران است که قضات از قانون شرع و فتواها برای صدور حکم هایی استفاده کرده اند که منافی با حقوق و اصول مشروح در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی است (ماده ۱۴).

✓ دولت عضو باید برای کسب اطمینان استقلال و جانبدار نبودن قوه قضاییه و حمایت از آن دست به اقدام های فوری بزند و کارکرد آن را کاملا آزاد از فشار و دخالت قوه مجریه و روحانیت تضمین کند. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که قضات، در تفسیر قوانین و نیز اتکا به اصول مذهبی، حکم هایی صادر نکنند که در نقض حقوق و اصول مشروح در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی باشد.

۲۳ - کمیته از تبعیض علیه اعضای اقلیت مسیحی، از جمله دستگیری به اتهام تبلیغ مذهبی و ممنوعیت انجام مراسم مسیحی به زبان فارسی نگران است. کمیته همچنین با نگرانی ملاحظه کرده که افرادی که از اسلام به مسیحیت گرویده اند دستگیر شده اند و ماده ۲۲۵ لایحه قانون مجازات، مجازات اعدام را برای مردان محکوم به ارتداد الزامی خواهد کرد (ماده ۱۸).

✓ دولت عضو باید دست به اقدام هایی بزند که آزادی دین یا اعتقاد را تضمین نماید، از جمله اطمینان از سازگاری کامل قوانین و عملکردها با ماده ۱۸ میثاق. این مساله تضمین حق همگان را برای تغییر دین به اختیار خود، بدون قید و شرط و کامل در برمی گیرد. کمیته دولت عضو را به تاکید فرا می خواند تا ماده ۲۲۵ لایحه قانون مجازات را حذف کند. کمیته نظریه عمومی شماره ۲۲ (۱۹۹۳) خود در باره آزادی اندیشه، عقیده و دین یادآوری می نماید.

۲۴ - کمیته از این نگران است که نفی آزادی اعضای جامعه بهایی در داشتن یا پذیرش دین یا اعتقاد ادامه دارد. کمیته همچنین نگران است که نقض حقوق اعضای جامعه بهایی، از جمله بازداشت خودسرانه، زندان بی مورد، مصادره و تخریب اموال، محرومیت از اشتغال و مزایای دولتی و محرومیت از آموزش عالی ادامه دارد (ماده های ۱۸، ۱۹، ۲۰ و ۲۷).

✓ دولت عضو باید احترام کامل به آزادی همگان، از جمله اعضای جامعه بهایی را، در داشتن یا پذیرش دین یا اعتقاد به انتخاب خود، و آزادی عمل به دین یا اعتقاد خود در عبادت، مراسم، اعمال و آموزش، به طور فردی یا دسته جمعی به همراه دیگران و به طور خصوصی یا علنی، تضمین نماید. دولت عضو باید دست به اقدام های فوری بزند تا اطمینان حاصل کند که از اعضای جامعه بهایی در مقابل تبعیض در هر زمینه ای حمایت می شود، نقض حقوق آنها فوری مورد تحقیق می گیرد، افراد مسئول نقض حقوق آنها مورد پیگرد قرار گیرند و به آنها غرامت موثر عرضه شود.

۲۵ - کمیته نگران است که تبعیض در عمل و قانون علیه مسلمانان اهل سنت ادامه دارد و آنها از آزادی برای عمل کامل به مذهبشان منع می شوند (ماده های ۱۸ و ۱۹).

✓ دولت عضو باید آزادی عمل به دین یا اعتقاد را تضمین نماید و این کار می تواند به طور فردی یا دسته جمعی به همراه دیگران و به طور خصوصی یا علنی انجام شود. کمیته به دولت عضو یادآوری می نماید که این حق ساختن عبادتگاه را نیز در برمی گیرد.

۲۶ - کمیته از محدودیت شدید بر آزادی گردهمایی و تشکل نگران است و متوجه شده که برگزاری گردهمایی های عمومی و راه پیمایی و تاسیس تشکل ها مشروط به رعایت «موازین اسلام» است که در قوانین ملی تعریف نشده است. کمیته همچنین از تداوم گزارش ها در باره آزار و ارباب، منع و به هم زدن خشونت بار تظاهرات، و دستگیری و بازداشت خودسرانه مدافعان حقوق بشر نگران است. کمیته با نگرانی ملاحظه می کند که مدافعان حقوق بشر و وکلای دادگستری اغلب به اتهام های مبهمی مثل محاربه یا تبلیغ علیه نظام در زندان هستند. کمیته همچنین ملاحظه می کند که تعداد فعالان حقوق زن که دستگیر و بازداشت شده اند به ویژه زیاد است، از جمله هواداران و اعضای کمپین یک میلیون امضا (ماده های ۱۹، ۲۱ و ۲۲).

✓ دولت عضو باید آزادی گردهمایی و تشکل را برای تمام افراد بدون تبعیض تضمین کند و تمام کسانی را که تنها به خاطر استفاده مسالمت آمیز از این حق در بازداشت هستند فوراً و بدون قید و شرط آزاد نماید، از جمله دانشجویان، معلمان، مدافعان حقوق بشر (شامل فعالان حقوق زن)، وکلای دادگستری و فعالان سندیکایی. دولت عضو باید از انجام تحقیقات موثر و غیرجانبدارانه در باره تهدیدها، آزار و حمله به اعضای این گروه ها اطمینان حاصل کند و، به تناسب موضوع، مرتکبان این گونه اقدامات را مورد پیگرد قرار دهد. دولت عضو باید لایحه قانونی تاسیس، فعالیت و نظارت

سازمان های مردم نهاد را که به تشکیل یک شورای عالی نظارت بر فعالیت های سازمان های غیردولتی به ریاست وزارت کشور با نمایندگانی از وزارت اطلاعات، پلیس، بسیج و سپاه پاسداران خواهد انجامید، پس بگیرد.

۲۷ - کمیته از بسته شدن تعداد زیادی روزنامه، مجله و نیز انجمن صنفی روزنامه نگاران از سال ۲۰۰۸ به بعد به دست مقامات دولتی و بازداشت بسیاری از روزنامه نگاران، سردبیران روزنامه ها، سینماگران و کارکنان رسانه ها در پی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸ نگران است. کمیته همچنین از نظارت بر کاربرد و محتوای اینترنت، فیلتر کردن وبگاه های خبری و تحلیل سیاسی، کاهش سرعت اینترنت و ارسال پرازیت روی فرستنده های ماهواره ای خارجی، به ویژه پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸، نگران است (ماده ۱۹).

✓ دولت عضو باید آزادی بیان و عقیده رسانه های مستقل را کاملاً تضمین نماید و برای روزنامه نگاران امکان انجام حرفه شان را بدون ترس از دادگاه فراهم کند. دولت عضو باید روزنامه نگارانی را که در مغایرت با ماده های ۹ و ۱۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی زندانی شده اند آزاد و از آنها اعاده حیثیت نماید و امکان جبران موثر قضایی و جبران خسارت در اختیار آنها بگذارد. دولت عضو باید اطمینان حاصل کند که نظارت بر اینترنت آزادی بیان و امور شخصی را که در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تعریف شده نقض ننماید. کمیته نظریه عمومی شماره ۳۴ (۲۰۱۱) خود را در باره ماده ۱۹ به دولت عضو یادآوری می نماید.

۲۸ - کمیته از پایین بودن شدید حداقل سن ازدواج و متفاوت بودن آن بر اساس جنسیت نگران است. کمیته همچنین از رویه ازدواج های اجباری، زود هنگام و موقت دختران جوان نگران است (ماده های ۲۳ و ۲۴).

✓ دولت عضو باید تبعیض بر اساس جنسیت را در مورد حداقل سن ازدواج از میان بردارد. دولت عضو باید اطمینان حاصل نماید که حداقل سن با موازین بین المللی سازگار باشد و اقدام های فعالی را برای جلوگیری از ازدواج های اجباری، زود هنگام و موقت دختران جوان در پیش بگیرد.

۲۹ - کمیته از الزام به ثبت نام در مبارزه های انتخاباتی (به ویژه ماده ۲۸، بخش های ۱ و ۳ قانون انتخابات مجلس) و حق شورای نگهبان در رد صلاحیت نامزدهای انتخابات مجلس (طبق ماده ۳ اصلاحیه قانون انتخابات مجلس) نگران است. کمیته با نگرانی موارد زیر را در باره انتخابات ریاست جمهوری دهم در ۱۳۸۸ ملاحظه نموده است: (۱) از میان ۴۵۰ نامزد احتمالی تنها چهار نفر مورد تایید قرار گرفتند؛ (۲) ناظران بین المللی اجازه ورود و نظارت بر نتایج انتخابات نیافتند؛ (۳) سیگنال تلفن های همراه و دسترسی به شبکه های اجتماعی و وبگاه های مخالف قطع شده بود؛ (۴) فعالان سیاسی، اعضای اقلیت های دینی و قومی کشور، دانشجویان، فعالان سندیکایی حقوق زنان مورد آزار قرار گرفتند و خودسرانه بازداشت شدند؛ (۵) نتایج انتخابات پیش از تایید شورای نگهبان مورد تایید آیت الله خامنه ای قرار گرفت؛ و (۶) در دو استان تعداد رای دهندگان بیش از ۱۰۰ درصد بود. کمیته دستگیری ده ها نفر از مخالفان سیاسی را در بهمن ۱۳۹۰ و نیز انحلال دو حزب سیاسی طرفدار اصلاحات را با رای دادگاه با نگرانی ملاحظه کرده است (ماده ۲۵).

✓ دولت عضو باید اصلاحاتی در قوانین انجام دهد که سازگاری ماده های ۳ و ۲۸، بخش های ۱ و ۳، قانون انتخابات مجلس را با حقوق تضمین شده در ماده ۲۵ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تضمین نماید. دولت عضو باید اقدامات لازم را برای تضمین انجام انتخابات به روش آزاد و شفاف، در سازگاری با میثاق، از جمله از طریق تشکیل یک کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات انجام دهد.

۳۰ - کمیته از محدودیت ها و شروطی که بر بهره مندی از آزادی های فرهنگی، زبانی و مذهبی اقلیت های کشور عضو مثل کردها، عرب ها، آذری ها و بلوچ ها برقرار شده، از جمله استفاده از زبان های اقلیت ها در مدارس، انتشار مجله و روزنامه به زبان های اقلیت، نگران است (ماده ۲۷).

✓ دولت عضو باید تضمین کند که اعضای اقلیت های قومی، دینی و زبانی از حمایت موثر در مقابل تبعیض برخوردار باشند و بتوانند از فرهنگ خود بهره ببرند و زبانشان را در رسانه ها و مدارس به کار ببرند، در امور عمومی مشارکت نمایند و امکان چاره جویی موثر در مقابل تبعیض به آنها عرضه شود.

۳۱ - دولت عضو باید میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، گزارش ادواری سوم، پاسخ های خود به فهرست مسائلی که کمیته مطرح کرده و ملاحظات پایانی حاضر را به منظور افزایش آگاهی در میان مقامات قضایی، مقننه و اجرایی، جامعه مدنی و سازمان های غیردولتی فعال در کشور و نیز عموم مردم در سطح گسترده ای منتشر نماید. کمیته همچنین پیشنهاد می نماید که گزارش و ملاحظات پایانی به زبان رسمی کشور عضو ترجمه شود. کمیته همچنین از دولت عضو درخواست می نماید که در هنگام ارائه گزارش ادواری چهارم خود با جامعه مدنی و سازمان های غیردولتی در سطح گسترده ای مشورت نماید.

۳۲ - طبق اصل ۷۱، بند ۵، آیین نامه کمیته، دولت عضو باید ظرف یک سال اطلاعات مربوط به اجرای توصیه های کمیته در بندهای ۹، ۱۲، ۱۳ و ۲۲ بالا را ارائه نماید.

۳۳ - کمیته از دولت عضو درخواست می نماید که در گزارش ادواری بعدی خود که بناست در ۲ نوامبر ۲۰۱۴ (۱۱ آبان ۱۳۹۵) تسلیم شود، در باره تمام توصیه ها و میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به طور کلی اطلاعات مشخص و به روز ارائه نماید.

وزارت امور خارجه فنلاند به این پروژه کمک کرده و بودجه آن را تامین نموده است.

بررسی وقایع:

های تحقیق و نظارت قضایی از اعزام یک محاکمه سازماندهی یک هیأت المللی، فدراسیون المللی های حقوق مدت سال است که شکلی و طرف بررسی وقایع و مسؤولیت هیأت پرداخته است. کارشناسان صورت داوطلب اعزام. فدراسیون المللی های حقوق سال حدود هیأت کشور اعزام داشته و این اقدامات، کارزارها و دادخواهی های فدراسیون را حمایت از جامعهی مدنی:

های کارآموزی و تبادل اطلاعات فدراسیون المللی های حقوق در راستای همکاری سازمان های سمینارها و کنفرانس را در کشورهای آنها گذار می کند. هدف از این کارایی مدافعان حقوق و نفوذ و اعتبار آنان نزد مقامات محلی است.

ی بین المللی:

تماس مداوم مراجع دولتی المللی فدراسیون المللی حقوق از اقدامات های و وابسته اش نزد مراجع دولتی المللی کند، درباره وضعیت حقوق بشر و موارد آنها هشدار دهد و در تدوین موازین المللی مشارکت آگاهانیدن و گزارش دهی

افکار فدراسیون المللی های حقوق آگاه سازی و افکار پردازد و نذاری کنفرانس های صدور اطلاعیه، های سرگشاده خطاب دولتمردان، گزارش هیأت های درخواست های فوری، شکوائیه فراخوان و... افکار عمومی را در جریان موارد حقوق قرار دهد.

LDDHI

جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران

(عضو فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر)

Iranian League for the Defence of Human Rights
(FIDH Member)

دفاع از حقوق در ایران از شدن دفاع از آزادی و حقوق (در ایران در سال و رهبران آن خارج، در فروردین در پاریس اهداف این عبارت از : افشای حقوق در ایران و مبارزه آن -ترویج حقوق در میان ایرانیان از کشور و رسانه های المللی -برگزاری کنفرانس و سخنرانی در کشورهای اقلیت های و دین

-برگزاری کنفرانس سازمان های غیردولتی المللی و های سازمان دفاع از حقوق در ایران در سال فدراسیون المللی های حقوق در آمد. رییس: عبدالکریم (رییس فدراسیون المللی های حقوق)

الکترونیکی: [lddhi\(at\)fidh.net](mailto:lddhi(at)fidh.net)

مدیر نشریه: سوهیر بالحسن
ویراستار: آنتوان برنار
نویسنده: بیژن بهاران
زیرنظر: عبدالکریم لاهیجی
طرح: بالرو - تتو سلین

فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر:
17, Passage de la Main d'Or, 75011 Paris, France
CCP Paris : 76 76 Z
Tel : (33-1) 43 55 25 18 / Fax : (33-1) 43 55 18 80
Web site : <http://www.fidh.org>

چاپخانه فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر - تنظیم فایل کامپیوتری مطابق با قانون ۶ ژانویه ۱۹۷۸

فدراسیون بین‌المللی جامعه‌های حقوق بشر (FIDH) نماینده‌ی سازمان حقوق بشر در ا قاره است

ماده ۸: در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار بدهد و آن حقوق به وسیله قانون اساسی یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد، هر کس حق رجوع به محاکم ملی صالحه دارد. ماده ۹: احدی را نمی‌توان خود سرانه توقیف، حبس یا تبعید نمود. ماده ۱۰: هر کس با مساوات کامل حق دارد که دعوایش به وسیله دادگاه مساوی و بی‌طرفی، منصفانه و علناً رسیدگی بشود و چنین دادگاهی درباره حقوق و الزامات او یا هر اتهام جزایی که به او توجه پیدا کرده باشند، اتخاذ تصمیم بنماید. ماده ۱۱: الف) هر کس به بزه کاری متهم شده باشد بی‌گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوای عمومی که در آن کلیه تضمین‌های لازم برای دفاع از او تأمین شده باشد، تقصیر او قانوناً محرز گردد. ب) هیچ کس برای انجام یا عدم انجام عملی که در موقع ارتکاب، آن عمل به موجب حقوق ملی یا بین‌المللی جرم شناخته نمی‌شده است محکوم نخواهد شد. به همین طریق هیچ مجازاتی شدیدتر از آنچه که در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق می‌گرفت درباره احدی اعمال نخواهد شد. ماده ۱۲: احدی در زندگی خصوصی، امور خانوادگی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله‌های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد. هر کس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات، مورد حمایت قانون قرار گیرد. ماده ۱۳: الف) هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند و محل اقامت خود را انتخاب نماید. ب) هر کی حق دارد هر کشوری و از جمله کشور خود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد...

در باره فدراسیون بین‌المللی جامعه‌های حقوق بشر (FIDH)

- **فدراسیون** برای حمایت از قربانیان نقض حقوق بشر، جلوگیری از تعدیات و اجرای عدالت در مورد مرتکبان نقض حقوق بشر فعالیت می‌کند.
اختیارات گسترده:
- **فدراسیون** برای رعایت کلیه‌ی حقوق تصریح شده در اطلاعیه‌ی جهانی حقوق بشر فعالیت می‌کند: حقوق مدنی و سیاسی و نیز حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
یک جنبش جهانی:
- **فدراسیون** در سال ۱۹۲۲ تأسیس شد و امروزه ۱۶۴ سازمان عضو را در بیش از ۱۰۰ کشور جهان متحد می‌سازد. **فدراسیون** فعالیت‌های آنها را هماهنگ و از این فعالیت‌ها حمایت می‌کند و در سطح بین‌المللی صدای آنها به شمار می‌رود.
یک سازمان مستقل:
- **فدراسیون** همانند سازمان‌های عضو خود با هیچ حزب یا مذهبی مرتبط نیست و مستقل از تمام دولت‌ها است.

fidh

LDDHI

جامعه دفاع از حقوق بشر در ایران

(عضو فدراسیون بین‌المللی جامعه‌های حقوق بشر)

Iranian League for the Defence of Human Rights

(FIDH Member)